

Büyük millete büyük bayram kutlu olsun

Cumhuriyetin 15 inci yıldönümünde Vekillerimiz neler düşünüyorlar?

Ali Çetinkaya, Şükrü Saracoğlu, Tevfik Rüştü Aras
"Son Posta,, ya intiba ve ihtisaslarını anlattılar

ADLİYE BAKANI

Nöbet değiştiren iki asker gibi Birinciteşirinin yirmi sekizi yirmi dokuzuna:

"Sana on beş yıllık bir cumhuriyeti teslim ediyorum. Mağrur ve mütecanis bir milleti müstakbel ve güzel bir vatanı olan bu cumhuriyeti ilmi, zekâsı, san'atı ve ziraatı ile beraber kahraman bir milletin Ulu bir Önderi ve fedakâr bir nesli yaratmıştır. Şu arkadaki dalga dalga hamleler birer yıl fasıla ile aynı gayeye, aynı fedakârlık duygularıyla koşan gençlik saflarıdır. Bu ebediyet yolcularını sevgi ve saygı ile selâmla! Dedikini duyuyorum.

Bu nesil içinde bulunmanın ve o Şefin karargâhında çalışmanın verdiği gurur, emniyet ve sevinç içinde daha çok çalışmağa hazırlanıyorum.

Şükrü Saracoğlu

BAYINDIRLIK BAKANI

Cihan tarihinde şerefli bir mevki almış ve medenî devletler sırasına girmiş olan Türkiye cumhuriyetinin esas kuruluşunda ayrı bir hususiyeti ve iki mühim ve müşkül vazifesi vardı.

Biri, büyük harbin neticesinde bozulmuş ve dağılmış olan Osmanlı imparatorluğunun harabeleri arasından ve ecebî istilâsından Türk milletini ve Türk topraklarını kurtarıp selâmete çıkarmak; diğeri, imparatorluk idaresinin ve bir sıra harblerin tahrib ettiği ve geri bıraktığı bu toprakları az zamanda imar edebilmek ve Türk milletini medenî milletler seviyesine yükseltmek

(Devamı 3 üncü sayfada)

Ali Çetinkaya

HARİCİYE BAKANI

Türkiyenin harici siyaseti her şeyden evvel Türk milletine ve sulh sevgisine ve sonra dostluklarına ve münasebetlerine istinad etmektedir. Bu itibarla Türkiyenin kuvveti, yalnız Türkiye sulhünün kuvveti değil, umumiyetle sulhün kuvveti demektir.

Bunu böyle gören ve istiyen devletler Türkiyenin samimi dostları olduğu kadar sulhün de yürekten dostlarıdır.

Tevfik Rüştü Aras

Atatürkün orduya mesajı bugün Başvekil tarafından okunuyor

Büyük Şefin tarihî mesajı bütün gurdda
heyecanla bekleniyor

Gençlik Atatürke karşı
saygı ve sarsılmaz
bağlılıklarını bildirdi

İzciler zafer anıtı önünde
tezahürat yaptılar

Ankara 28 — Cumhuriyetin Onbeşinci yıldönümü bayramı, Ankarada toplanmış bulunan izcilerin bugün Zafer anıtı önünde Türk gençliği adına yaptıkları ve Büyük Şef Atatürke ve

Celâl Bayar

Varol Atatürk,
sana sonsuz
bağlılık, minnet..

Dahiliye Vekili ve Parti
Genel Sekreteri Şükrü
Kayanın dünkü nutku

Ankara 28 — Bugün Zafer anıtı önünde izcilerimizin ve binlerce halkın iştirakile yapılan merasimde Dahiliye Vekili ve

(Devamı 5 inci sayfada)

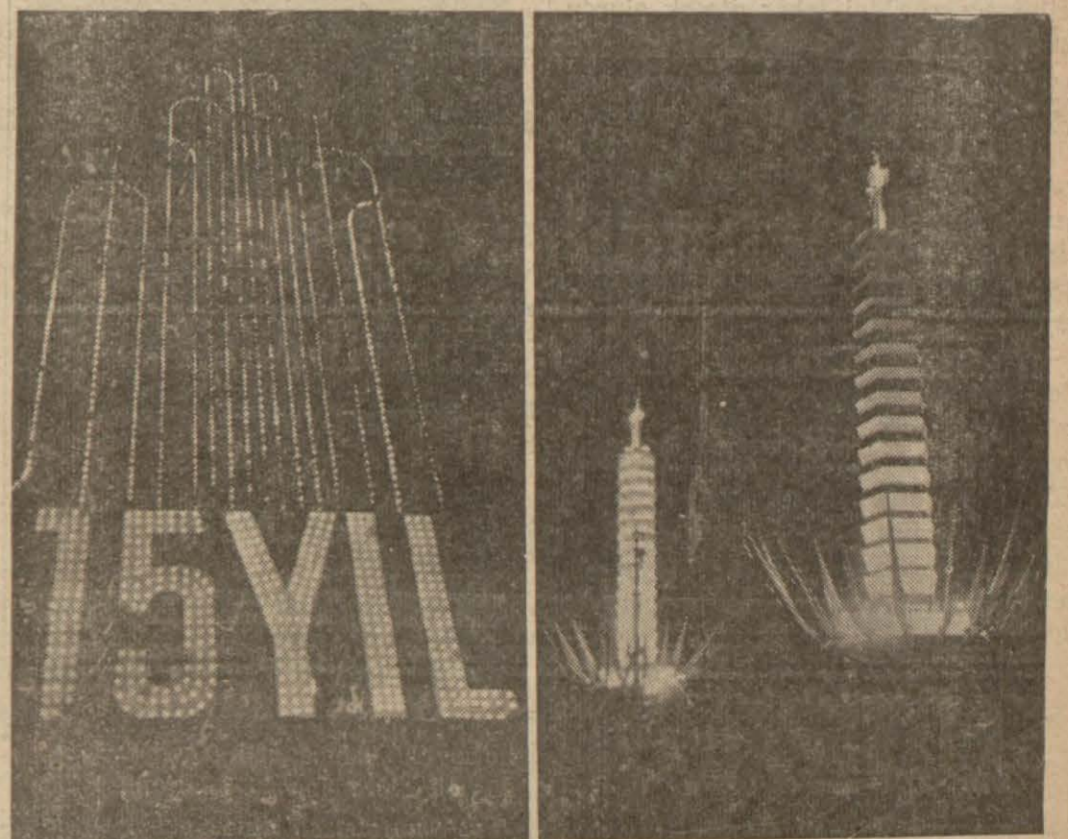
Ankara radyosu dün
Nafia Vekilinin
bir nutkile açıldı

İstanbul radyosu bayram-
ertesinden itibaren
neşriyatını tatil edecek

Ankara 28 (Hususî) — Bugün (dün) saat 10 buçukta Ankara radyo istasyonu (Devamı 3 üncü sayfada)

ONA HERŞEY FEDAI

İstanbul büyük bayramı çoşkun tezahürat ve sevinç içinde kutluluyor

İstanbul cadâelerinin dün geceki manzarası

(Yazısı 4 üncü sayfada)

Unutmayınız!

Müvezzininizden bugün "Son Posta,, yı
alırken 16 sayfalık

Bayram ilâvemiz

ide parasız olarak
isteyeceksiniz!

Hergün

Macar davası

A. Ş. ESMER

Münih anlaşmasından sonra orta Avrupa vaziyeti durulmaktadır. Almanya Südet muntakalarını işgal etmiş ve yeni Çekoslovakya ile anlaşmıştır. Polonya da Çekoslovakya ile anlaşarak Teşeni almıştır. Fakat Avrupayı harbe kadar sürüklemek üzere bulunan ihtilâfin tasfiyesi için Macar davasının halli kalmıştır. Bu davanın mahiyeti malûm - dur: Macaristan, kendi ırkdaşlarıyla meskûn olan muntakaların kendisine verilmesini istemektedir. Esasen Münih'te buna karar verildiği için bu kararın tatbikinde bir zorluk çıkmamak gerekti. Fakat aradan bir aya yakın zaman geçtiği halde bu haklı Macar davası henüz halledilmiş değildir. Bugüne kadar yapılan müzakerelerde en ehemmiyetli ihtilâf, hangi sayıma itibar edileceği noktasında toplanmıştır. Macarlar 1910 senesinde yapılan sayımın muteber olmasını istemişler. Slovaklar ise, 1930 sayımı üzerinde ısrar etmişlerdir. Halbuki Çekoslovakya, Almanya ile yaptığı anlaşmada 1910 sayımını muteber addettiğine göre, Macar davasının halinde de aynı sayıma itibar edilmesi pek tabii idi. Macaristan ihtilâfin başlangıcındanberi bu meselede azamî derecede dürüst davranmıştır. Çekoslovakyanın geçen ay sonundaki anarşik vaziyetinden istifade etmeye çalışmamış. Haklı olan davasını Avrupa sulhüne hiç bir sarsıntı vermeyecek şekilde müzakere yoluyla halletmeye çalışmıştır. Bu derece dürüst davranan bir devletin esasen enternasyonal anlaşma ile tanınmış olan haklarını teslim etmemek başlı başına haksızlık olur. Macaristan ile anlaşmak Çekoslovakya için de lâzım ve zarurîdir. Çünkü Münih kararından sonra Küçük Antantın angajmanları artık nihayet bulmuş oluyor. Esasen Çekoslovakyanın yeni enternasyonal vaziyetinde bu angajmanlara yer yoktur. Fakat Çekoslovak devletine aid yeni enternasyonal statünün mer'iyete girmesi için Çeklerin ve Slovakların her şeyden evvel komşularıyla anlaşmaları lâzımdır. Hududlarının garanti altına alınması, Macaristanla anlaşmalarına bağlıdır. Binaenaleyh pazarlık zihniyetiyle malûl olan müzakerelerin kısa kesilerek Macar haklarının teslimi, orta Avrupanın sükûnuna ve istikrarına yardım edecektir.

Macar milliyet davasından ayrı olarak bir de «Karpas Rusyası» adı verilen Ruten meselesi vardır. Malûmdur ki Çekoslovakyanın şark kısmını teşkil eden bu muntaka büyük harbeden evvel Macaristanın bir parçasıydı. Bugün de Rutenyanın tekrar Macaristana iadesi bilhassa Polonya tarafından kuvvetle ileri sürülmüştür. Rutenya meselesi, Macar milliyet davasından ayrı bir meseledir, ve esasen Rutenya meselesinin halli Rutenyalılara bırakılırsa, ortada mesele kalmaz. Memnuniyete lâyıktır ki meselenin halli için de bu yol üzerinde yürünmektedir. Başka bir yol üzerinde yürünmesi de milliyet prensibini inkâr demek olurdu. İlk adımda tesadüf edilen müşkülâtın halli için bütün alâkadar devletlerin hakemliğine müracaat edilmiştir. Bu bahiste Romanya fikrini söylemiş bulunuyor. Ve Romanyanın noktâi nazarına hürmet etmemek elden gelmez. Macar davasının milliyet meselesinden ayrı bir safhası olan bu ihtilâfin da halli temenniye lâyıktır.

Bu mesele ile yakından alâkadar olan devletlerden Romanya ve Yugoslavya mütefiklerimiz, Macaristan da dostumuzdur. Macaristanın haklı davası halledilip de bu orta Avrupa vaziyeti tasfiye edildikten sonra Macaristanla Küçük Antant devletleri arasındaki münasebetlerin samimleşmesi, Türk halkının samimî bir dileğidir.

A. Ş. Esmes

Otomobilciler cemiyetinin ismi değiştirildi

Otomobilciler, şoförler ve işçileri cemiyeti kongresinde esas nizamname değiştirilerek yeniden tanzim edilen otuz beş maddelik nizamname tasdik edilerek üzere Vilâyete takdim edilmiştir. Yeni nizamname ile beraber cemiyetin ismi de değiştirilmiş ve isim İstanbul ve millîhakatı motörlü kara nakil vasıtaları cemiyeti ünvanını almıştır.

Resimli Makale:

= Atamızın gençliğe hitabesi =

Bugün vâsıl olduğumuz netice, asırlardanberi çekilen millî musibetlerin intibahı ve bu aziz vatanın her köşesini sulayan kanların bedelidir.

Bu neticeyi, Türk gençliğine emanet ediyorum.

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini ilelebed muhafaza ve müdafaa etmektir. Mevduiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel senin en kıymetli hazinedir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden, mahrum etmek isteyecek, dahilî, haricî bedhahların olacaktır. Bir gün istiklâl ve Cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin.

Bu imkân ve şerait, çok namûsâid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve Cumhuriyetine kastedecek düşmanlar,

bütün dünyada emsali görümemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zaptedilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir, bütün bu şeraitten daha elim ve daha vahim olmak üzere, memleketin dahilinde iktidara sahib olanlar gaflet ve dalâlet ve hatta hiyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevililerin siyasi emelleriyle tevhid edebilirler. Millet fakrî zaruret içinde harab ve bitab düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte bu ahval ve şerait içinde dahi, vazifen Türk istiklâl ve Cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda, mevcuttur.

SÖZ ARASINDA

60 yaşında bir kadın
72 yaşında
Bir erkekle evlendi

Bir kaç gün evvel Londranın şimal mahallelerinden birinde oturan iki ihtiyarın evlenme merasimleri yapıldı. Mis Coleman isminde toparlak, beyaz saçlı 60 bahar görmüş bir ihtiyar kadın Henry Potter isminde 72 yaşında gene ak saçlı bir adamla nikâhlendi.

Yeni evliler birer genç gibi neşe ve şeret içinde nikâh dairesinden çıkarak dünya evine girdiler.

Ölüme karşı ne mükemmel bir meydan okuyuş değil mi?

Hergün bir fıkra
Otuz bir nisan

Çok yalan söyleyen Marsilyalı, bir av hikâyesi anlatıyordu:

— Hiç unutmam, dedi, bir otuz bir nisan sabahıydı.

Dinleyenler birbirlerine baktılar..

İşlerinden biri:

— Nisan otuz bir olmaz, otuzdur.

Dedi, Marsilyalı güldü:

— Canım, ben bu nisandan bahsetmiyorum. Geçen senenin nisanydı.

İngilterede idama
mahkûm edilen
köpekler

İngilterede, Süseks eyaleti halkından Bayan Katlin, köpek meraklısıdır. Bu genç köylü kızının beslediği köpekler arasında, birçok müsabakalarda mükâfat kazanmış yüzlerce lira kıymetinde köpekler de vardır.

Geçen gün Süseks ceza mahkemesinin verdiği bir karar mucibince, mevzu bahis köpeklerden 11 i idama mahkûm edilmiştir. Karar, iki hafta sonra infaz edilecektir. Köpekler, komşu sülûlerine aid kuzu ve koyunları parçalamış olmakla itham edilmişlerdir.

Mahkemenin vermiş olduğu idam kararı kabili temyizdir. Bayan Katlin, köpeklerini idamdan kurtarmak için her türlü çareye başvurmaktadır. Üç meşhur avukat köpeklerin müdafaası ile meşguldür.

200 gündenberi
Uyuyan
3 yaşındaki çocuk

Üç yaşındaki bir yavru, tam 200 gündenberi kendinden geçmiş bir halde, Şikagodaki hastanelerden birinde tedavi edilmektedir.

Çocuk, uyku hastalığına tutulmuş - tur. Gözleri açık olmakla beraber hiç kimseyi tanımamaktadır.

Amerikada bir Japonun
açtığı garib bir mekteb

Amerikada T. S. Kuwashiva isminde bir Japon kadınlara mahsus olmak üzere bir mekteb açmıştır. Bu mektebde verilen ders te şudur:

Karanlık gecelerde veya tenha yollar da bir tecavüze uğrıyan bir kadın mütecevaze karşı ne şekilde hareket etmeli, müdafaasını nasıl yapmalıdır?

Japon muallimin kadınlara en çok talim ettirdiği şey, iki elin birleştirilerek mütecevazın tam burnu üstüne indirilen darbenin usule göre kullanılışdır. Kuwashivanın mektebi kadınlık arasında büyük alâka uyandırmıştır.

ISTER INAN, İSTER INANMA!

Dün bir gazetede:

— Radyoları ucuzlatma zamanı geldi, şeklinde bir başlık gördük.

Arkadaşımızın sayıp döktüğü sebepleri tekrar etmeye lüzum yok. Kendisiyle tamamen mutabıkız. Şu farkla ki, biz bu zamanın geldiğine sekiz sene evvel hükmetmiştik, sekiz sene içinde on altı defa yazmıştık. Anlaşlan arkadaşımız bizde daha o vakit kökleşen kanaate henüz iştirak etmekte-

dir. Gene memnun olalım. Fakat bundan da bir netice çıkacak mı? Bugün Avrupanın ve Amerikanın her evinde bir radyo makinesi vardır, basitleri bizim paramızla 12 liraya satılır, bu 12 lira da 12 aylık taksitle ödenir. Oralarda radyo bir ihtiyaç, bizde ise biraz lüksürdür. Şimdi bu vaziyet değişecek mi? Eğer hükümet işi ele almazsa kendi hesabımıza biz inanmıyoruz, fakat ey okuyucu sen:

ISTER INAN, İSTER INANMA!

Sözün Kıyası

Sancağa,
Orduya hürmet!

E. Talu

Sancak vatanın timsali. Ordu, onun koruyucusudur! İkisi birbirinden ayrılmaz. Birbirini ikmal eder. Gurbette olduğumuz zaman, vatan hasretini duyduğumuz anlarda, nemli gözlerimizin önünde tecessüm eden bunlardı. Her ikisi de vatanın namus ve şerefini, milletin ülküsünü, ümidlerini, en yüksek duygularını temsil ederler.

Bunun içindir ki sancağımıza da, ordumuza da hürmet borçluyuz. Öylesine bir hürmet ki, anamıza, babamıza, hocalarımıza ve büyüklerimize karşı gösterdiğimiz hürmetten de, mümkünse, üstün olmalıdır. Bir hürmet ki, içinde yaşadığı gönülümüzün sevgi ve minnet duygularıyla yoğrula yoğrula, daha samimî bir mâna ve mahiyet alınsın.

Bu hürmet ve bu muhabbetin, çarpan her Türk kalbinde yer aldığı muhakkaktır. Talime giden bir bölük askerinin bazan yolu üzerinde duran kadın nîne ve yahud ki mekteb çocuklarına dikkat ettiniz mi? Hepsinin de gözlerinde bir rikkat, yüzlerinde bir gurur, dudaklarında bir dua sezersiniz. O neferlerin her biri bir: Aslan evlâdı, Bir yiğit ağabeydir!

Gene meselâ, donanmamızın her hangi bir cüz'ü, bütün heybetile geçerken, seyre duran nazarların ilk tevaccüh ettiği nokta, direğinde dalgalanan şanlı sancağımız değil midir?

Türk vatandaşın yüreğinde bu derece kökleşmiş bu sancak ve ordu sevgisini, saygısını sade böyle münferid vesilelerle değil, daima ve daima izhar etmelidir.

Ekseriya, şahid olurum: Merasim günlerinde, aylayla geçen kahraman askerlerimizi doya doya görebilmek için sokak kenarlarında birbirini üzerine yığılan halk, ihtimal ki duyduğu heyecanın fazlalığından, kendini ve kendisiyle birlikte medenî vazifelerini de unutarak, sancağı selâmlamayı ihmal ediyor. Ve bu ihmali yapanlar, ekseriya yaşlılar, geçen nesillerin mensublarıdır. Halbuki, bunların gençliği, çocuklara örnek olmaları lâzımdır. Vatana taallük eden hiçbir şey yoktur ki, onun ihmali caiz görülebilin. Babaya saygısızlık, mâyup olmakla beraber, vatanı ve orduyu hürmetsizlik, vatana ve camiaya şamil bir suçtur.

Kendini bilen bir vatandaş böyle bir suç irtikâb edemez...

Sancağımıza, ordumuza hürmet edelim. O sancağa ve o orduya ki, cihan huzurlarında hürmetle eğiliyor!

E. Talu

TÜRK ULUSU

En büyük bayramının heyecanını, tarihini ebediyetle beraber her zaman duy ve yaşa...

Çapa marka piring unu ve sair çocuk gıdaları fabrikası sahibi

M. NURİ ÇAPA

TAKVİM

1 inci Teşrin							
Rumî sene	1364	29	Arabi sene	1367			
1 inci Teşrin	16	Resmî sene	1938	Hicrî	177		
CUMARTESİ							
GÜNEŞ		Ramazan				İMSAK	
S.	D.	S.	D.	S.	D.	S.	D.
6	25	14	50	17	10	4	48
1	14	9	39	12	—	11	37
Oğlo		İkinci		Akşam		Yatsı	
S.	D.	S.	D.	S.	D.	S.	D.
E.	11	68	14	50	17	10	18
Z.	6	48	9	39	12	—	1

TELGRAF HABERLERİ

Marsilyanın ticaret merkezi dün yandı

Ateş sür'atle genişlediğinden 17 kişi dumanlar arasında kalarak boğuldu

Paris 28 (Hususi) — Bugün öğleden sonra Marsilyada, en mühim dünya ticaret merkezlerinden biri olan Kanıbiyerde, «Yeni galeriler» mağazasından yangın çıkmıştır.

Şiddetli rüzgâr, yangının pek çabuk yayılmasına sebep olmuş ve Kanıbiyerin sık sık yapılmış eski binaları, arka arkaya tutuşmuştur.

Yangının şiddeti karşısında âciz kalan Marsilya itfaiyesi, civar köy ve kasabalardan imdad istemiştir. Rüzgârın istikametine birlikte her an seyrini değiştiren yangını söndürmek ve alevlerin daha fazla yayılmasını menetmek için, bazı binalar berhava edilmiştir.

Yangının ilk çıktığı depoda, üç kişinin dumanlar arasında boğulduğu ve dokuz kişinin de yaralanmış olduğu bildirilmektedir.

Bundan başka 15-17 kişinin de yangına kurban gittikleri anlaşılmaktadır.

Marsilyada toplanmış olan Radikal-sosyalist kongresi âzasından çoğunun meskûn buldukları otel de yanmak tehlikesine maruz kalmıştır. Bu yüzden kongre de dağılmıştır.

Saat 17 de yanan binanın civarındaki sokaklarda münakalat tamamile durmuştur. Yangınla daha müessir bir şekilde mücadele etmek için itfaiye eski limandan su alan büyük bir hortum kullanmıştır. Yangın dolayısıyla hâsıl olan heycan pek büyüktür. Lyon itfaiye servisi yangını söndürmek için Marsilya itfaiyesiyle çalışmak üzere hususi bir trenle hareket etmiştir.

Başvekil Daladye, yangın mahalline gitmiş ve saat beşe kadar orada kalmıştır.

«Yeni galeriler» mağazalarında mühim tamirat yapılmakta idi. Bu münasebetle büyük yapı iskeleleri kurulmuştur. Yangın bu tahta iskelelerden çıkmış ve büyük bir sür'atle etrafa yayılmıştır. İşçiler palangalar vasıtasıyla kaçmağa muvaffak olmuşlardır. Müstahdem binayı tahliye vakit bulmuş, fakat bir Reyon şefi boğularak yanmış ve satıcı kızlardan biri kendini pencereden atarak ölmüştür. Mağaza müstahdemlerinden iki kız da ağır surette yaralanmıştır.

Akşam geç vakit, yangının önüne geçilmiştir. Zarar çok mühimdir. Henüz kat'i bir şey söylemek mümkün değildir.

Ankarada Atatürk evi

Ankara 28 (A.A.) — Bugün Ankarada Atatürk evinin temel atma hafriyatına başlanılmıştır.

Bu Atatürk evi Cumhuriyet Halk Partisi kurağı ile Anadolu klübünü, resmi ziyafetler ve balolar için 1500 kişi istibana müsaid bir salonu, bir gençlik salonu vesaireyi ihtiva edeceklerdir.

Kongre ve bu gibi toplantılar muazzam bir eb'ada yapılacak olan bu binada aktedilecektir.

Atatürkün orduya mesajı bugün Başvekil tarafından okunuyor

(Baştarafı 1 inci sayfa)

Onun eşsiz eserine karşı gençliğin sevgi, saygı ve sarsılmaz bağlılık hislerini ifade eden tezahürat esnasında İç İşleri Bakanı Parti Genel Sekreteri Şükrü Kayanın söylediği nutukla başlamış bulunmaktadır.

Bu mes'ud yıldönümü bayramı münasebetle bütün şehir baştanbaşa millî renklerle, dövizlerle süslenmiş bulunmaktadır.

İzcilerin tezahüratı.

Saat 13 te de izciler Zafer anıtı önünde tezahüratta bulunmuşlardır. Bu tezahürata iştirak eden 3 bine yakın izci, Ziraat Enstitüsü talebeleri saat 12 de erkek lisesinden hareket ederek önlerinde mızıkalar olduğu halde şehrin ana yollarından geçerek Ulus meydanına gelmişlerdir.

Zafer anıtı önünde izcilerin yer almalarını müteakib anıta çelenkler konmuş ve saat tam 13 te İç İşleri Bakanı Parti Genel Sekreteri Şükrü Kaya, Türk gençliğine ve bütün yurddaşlara hitab eden nutkunu söyleyerek bayramı açmıştır.

Parti Genel Sekreterinin sık sık ve sürekli alkışlarla karşılanan bu hitabesini takiben İstiklâl marşı çalınmış ve gençlik adına söz alan kız ve erkek izciler çok heyecanlı nutuklar söyleyerek Ulu Şef Atatürke ve Cumhuriyete karşı inan ve bağlılıklarını teyid etmişler ve and içmişlerdir.

Binlerce halkın da iştirak etmiş olduğu bu merasime son verilirken, izciler, Zafer anıtını bir defa daha selâmlamışlardır.

Başvekil Ankarada

Ankara 28 (A.A.) — Başvekil Celâl Bayar, bu sabah İstanbuldan Ankaraya dönmüş ve istasyonda, Büyük Millet Meclisi Reisi Abdülhalik Renda, Vekiller, meb'uslar, Ankara Vali ve Belediye reisi, Mevki, Merkez Komutanları ile Emniyet Direktörü, Vekâletler ileri gelenleri tarafından karşılanmıştır.

Atatürkün mesajı

Ankara 28 (Hususi) — Başvekil Celâl Bayarın yarın (bugün) hipodromda geçirdiği resmi başlamadan evvel devlet erkânına mahsus tribünden Büyük Millî Şef Atatürkün orduya bir mesajını okuyacağını bildirmiştim.

Büyük Şefin bu tarihî mesajı bütün yurdda heycanla beklenmektedir. Mesaj saat 14 buçukta okunacaktır.

Başvekilin Vekillerle hasbihali

Ankara 28 (Hususi) — Bu sabah şehrimize gelen Başvekil trenden indikten sonra garın merasim salonunda Vekillerle kısa süren bir hasbihalde bulunmuştur.

Nobel tıbbî mükâfâtı

Stokholm 28 (A.A.) — Bu seneki nobel tıbbî mükâfâtı kimseye verilmemiştir.

Çocuklara mahsus büyük müsabaka
25 lira, 15 lira, 10 lira

Kazananların isimlerini 8 inci sayfadaki çocuk sayfamızda bulacaksınız.

Ankara radyosu dün Nafia Vekilinin bir nutkile açıldı

(Baştarafı 1 inci sayfa)

nunun resmen işlemeğe açılış merasimi yapılmıştır. Merasimde Meclis Reisi, Vekiller, meb'uslar, Vekâletler ileri gelenleri san'at, fikir ve matbuat mümessilleri ve birçok zevat bulunmuşlardır. Radyo orkestrasının çaldığı İstiklâl marşını müteakib Nafia Vekili Ali Çetinkaya açılış nutkunu söylemiş ve demiştir ki:

Nafia Vekilinin nutku

Büyük Millet Meclisinin sayın başkanı, sayın arkadaşlarım ve yurddaşlarım, Türkiye Cumhuriyetinin vücude getirdiği yeni radyo servisini yüksek huzurunuzla bu andan itibaren işlemeğe açıyorum:

19 uncu asrın en yüksek ilim ve fen eserlerinden biri olup 20 nci asrda âlemşümül bir ehemmiyet iktisab eden radyodan Türkiye Cumhuriyetinin de istifade etmesi bir zaruret ve bir vazife idi.

Cumhuriyet hükümeti ilk fırsatta geçen sene Ankara merkezinde bir radyo müessesesinin vücude getirilmesine karar verdi ve bu işi Nafia Vekâletine tevdi eyledi.

Vekâlet radyo işini geniş bir komisyon teşkil ederek tedkik ettirdi ve neticede bir 120 kilovatluk uzun dalga, ve diğeri 20 kilovatluk kısa dalgalı olmak üzere takriben bir buçuk milyon liraya kadar mal olacak 1-ki mükemmel istasyonun inşaa ettirilmesi esasını kabul etti. Bu iş alelhusus münakaşaa neticesinde Markoni İngiliz şirketine tevdi olundu. Markoni şirketi 1896 tarihinde radyoyu icad eden Markoni'nin İngilterede bizat kurduğu bir firma olup, İngiliz fen ve san'atının müterakki ve mükemmel bir nümunesi olan bu güzel müesseseyi vücude getirmekte ve mukavele hükümlerini ifa etmekte gösterdiği dikkat ve itinanın mucibü memnuniyet olduğunu beyan ederek kendilerine teşekkür ederim.

Müessesenin vücude getirilmesini ve fiilen idaresini taallüku itibarile uhdesine alan Posta Telgraf ve Telefon Umum Müdürü bugün fen ve idare adamlarının ve yüksek memurlarının fennî murakabe ve idare sahasında gösterdikleri dikkat ve ihtimamdan dolayı yüksek huzurunuzda onlara da âlemlen teşekkür eder ve kendilerine işletilmesini bir emanet gibi tevdi edeceğimiz bu güzel müesseseyi halkın ve memleketin arzusunun muvafık ve memnuniyetini calıp bir surette idare etmeğe çalışacaklarını ümid ve kanaatini tevdi ederim. Elektrik kudretinin en faydalı ve mühim tatbikatından olan bu radyo tesisatımızın bundan böyle varlığını halkımızın itilâna daha kolaylıkla erdirmeye muvaffak olacağı gibi her sahada olan terakki ve inkişafımızın derecesini de geniş mkyasta müterakki milletlerin ilim ve itilâna ulaştırmağa da en iyi bir vasıta olacaktır.

Sözümün son verirken her hususta ve her işte dalma kendilerinin yüksek irşad ve iradelerinden feyiz ve kuvvet aldığımız Atatürke sıhat ve afiyetler diler, cümlenizi saygı ile selâmlarım.

İstanbul radyosu

Son günlerde yeni Ankara İstasyonu nun daimî neşriyate başlaması ile İstanbul Radyosunun alacağı vaziyet etrafında muhtelif şayialar doluyor, kaldırılması, yahud Etmes'uda bağlanması mevzuu bahsoluyordu.

Filhakika, İstanbul Radyosunun bayram ertesinde itibaren neşriyatının tatiline karar verilmiş ve bu karar âlakadar makamlara tebliğ edilmiştir.

Bundan sonra, daimî neşriyat yalnız Ankaradan yapılaak, İstanbuldaki İstasyon

Sabahtan sabaha :

Dün yok, yarın var !

On beş yıl evvel Ankarada idim. Mecliste çetin münakaşalar oluyordu. Hükümet şekli, hilâfet meselesi bazı meb'usları, bilhassa o zamanki mecliste sık görülen sarıklı hocaları fazla meşgul ediyordu.

Müşkül davalarda kürsüye çıkarak cereyanlara istikamet veren ve en çarpışık meseleleri şimşek gibi aydınlatan Atatürk gene kürsüde idi. Siyasî inkişafımızın takip etmesi zarurî olan içtimal inkişaf üzerine konuşulurken sık sık «Asrı olacağız» cümlesi geçti.

Çenesindeki sakal göbeğini kaplayan bir hoca oturduğu yerden haykırdı.

— Paşa, bir asrılıktır tutturdun. Ne demek bu asrılık?

Kulağında hâlâ yaşıyan ve bir gök güldürüsünü andıran hâkim bir ses cevap verdi:

— Asrı olmak, adam olmak demektir hoca!

Uzun alkışlarla karşılanan bu hitabdan sonra genç Türkiye onun çizdiği yolda bir motör sür'atle ilerledi, on beş yılda bugünkü azametli şekline erişti.

Dünle bugünü mukayeseye ne lüzum var? Buna ömr'et, idistahlık olur. Biz dünü değil, ancak yarını düşünebiliriz. O yarın ki beynelmilele büyük davalar çekişilirken millî varlığımızı gene Büyük Türkün işaret ettiği yolda korumak için elele çalışacağız. Geriye bakmağa vaktimiz yok. Büyük Türk şark dünyasından garb âlemine kurduğu köprüden bizi selâmetle geçirdi. Dünü, Asyaflığı köprüünün öbür başında bıraktık ve taze ruh, taze imanla yeni hayata doğduk. Vazifemiz onun işaret ettiği yolda yürümektir. Sağa ve yahu sola adım atmak veyahud birbirimizin elini bırakmak onun emrine, rejimine ve onun bize tertemiz ve taştaze hazırlayıp verdiği bu aziz toprağa ihanettir

Bürhan Cahid

Siyaset ALEMİNDE

İngilterede örf ve âdet sağlamlığı

Yazan: Selim Ragıp Emeç

İngiliz mevzuatı muharrer olmaktan ziyade örf ve âdete istinad ederler. İngiliz siyasi ve içtimal bünyesinin sarsılmaz bir şekilde muhafazasında bunun büyük bir rolü vardır. Küçük te olsa, bir takım mahzurları bulunduğu gibi.

Buna, en canlı misali, bize, son günlerin bir hâdisesi gösteriyor. Bundan bir kaç gün evvel Çemberlayn kabinesinin nazırlarından birisi vefat etmiştir. Bu zat, dominyonlar nazırı Lord Stanley'dir. Bu münasebetle şunu da öğrenmiş oluyoruz ki Lord Stanley'in küçük kardeşi aynı kabinde ticaret nazırdır. İşin garibi şu oluyor ki Lord Stanley'in vefatı, son derece parlak bir siyasi istikbale namzed görünen ve kısa bir âtidede başvekil olabileceği dahi söylenen ticaret nazırı Mister Oliver Stanley'in siyasi hayatına hatime vermesidir. Bunun sebebi şudur: Bu iki kardeş nazır Lord Derby'nin oğullarıdır. Çok yaşlı olan babalarının kısa bir âtidede vefatı bir emri muhakkak gibidir. Bu takdirde onun lordluk ünvanına tevarüs etmek büyük oğlu Stanley'e düşecektir. Vefatile, bu ünvan küçüğü olan Oliver'e miras kalacaktır. Halbuki İngiliz hayatı siyasesinde lord olan bir adam Avam kamarasına giremez, bir İngiliz başvekil ise her zaman Avam kamarasından seçilir. Fakat Lordlar kamarasından asla.

İngiliz siyasi âdetlerinin bu hususiyeti İngiltereyi, belki çok müktedir olan bir başvekiliden mahrum etmiş bulunuyor. Fakat İngilizler, bu nevi meselelerde istisnaya asla yanaşmadıkları için, Bay Oliver Stanley hakkında da her hangi istisna bir karar alınması beklenebilir. İngiliz imparatorluğunun mevcudiyeti ise işte böyle sağlam esaslara istinad eder.

Selim Ragıp Emeç

On beş yılda başardığımız en yüksek kültür işleri

Yazan: Üniversite rektörü

Cemil Bilsel

Kıymetli ilim ve idare adamımızın ricamız üzerine «Son Posta» için yazdığı bu şayanı dikkat makale, ilâve nüshamızın tab'ından sonra elimize geçtiği için yarınki nüshamızda nesrolunacaktır.

Yarın okuyacaksınız

yalnız lüzum gördüğümüz zamanlarda, çalıştırılmaktadır.

Millî günlerde, yapılacak bazı neşriyat, Üniversite konferansları, buna dâbirdir.

İstanbulun Etmes'uda bağlanması keyfiyeti de, çok fazla kâğıt ve masrafa bağlı olması ve henüz buna lüzum da görülmemesi dolayısıyla, şimdilik mevzuabâhis değildir.

Çek - Macar ihtilâfı yeni bir safhaya girdi

Çekler ihtilâfın Almanya ve İtalyanın hakemliğine tevdi edilmesini istediler

Londra 28 (Hususi) — Çek - Macar ihtilâfı bugün yeni bir safhaya girmiştir.

Prag hükümeti, Peşteye gönderdiği cevabî bir nota ile, iki devlet arasındaki hudud ihtilâfının heyeti umumiyesini Almanya ve İtalyanın hakemliğine tevdi etmeği teklif etmiştir.

Çekler, bu son notalarının cevabını 24 saat içinde verilmesini istemişlerdir. Pragın bu notası, Peştede derin aksisler uyandırmıştır.

Diğer taraftan, Alman Hariciye Nazırı Fon Ribbentrop da bugün Roma

da Kont Ciano ve Mussolini ile görüşmüştür. Çek - Macar ihtilâfı bu görüşmelere mevzu teşkil etmiştir.

Roma salâhiyetar mahfellerinde söylendiğine göre, İtalyan ve Almanya Prag hükümeti nezdinde müşterek bir teşebbüs yaparak, Macaristanın Polonya ile hemhudud olmasını istiyecelerdir.

Bu teklife muvafakat edildiği takdirde Rutenyanın bir kısmı muhakkak surette Macaristana terkedilecektir.

Bu haber, diğer membalardan teyid edilmemiştir.

Bayındırlık Bakanı diyor ki

(Baştarafı 1 inci sayfa)

için modern usul ve esaslara yeni devleti kurmak idi.

Birinci vazifesini millî bünyesinden çıkardığı en yüksek bir Şefin ilham ve rehberliği altında açtığı ikinci bir harb ve millî cidalın neticesinde Türk milletinin her ferdine isabet eden azamî fedakârlıklara katlanmak suretile başardığı ve cumhuriyetin birinci yılından itibaren bugüne kadar durmadan, yorulmadan büyük bir hız ve millî heyecanla vücude getirdiği millî ve medenî eserlerle milletler arası mevkiine olan yüksek liyakat ve kabiliyetini isbata çıkışmak suretile ikinci vazifesini de bitirmek yolundadır.

Cumhuriyetin on beşinci yıldönümüne kadar devletin idaresinin her şubesi kendi hissesine düşen işleri yapmak ve başarmak hususunda elinden geldiği kadar çalışmıştır. Her birerlerinin husule getirdiği neticeler gün, zaman ve malî varlığımızın hesabına sığmayacak kadar büyüktür.

Ordumuz, donanmamız, adliyemiz, maarifimiz, sanayi ve ticaretimiz, malî müesseselerimiz, inhisar idareleri, millî sağlık ve sosyal durumumuz, dahillî huzur ve sükûnumuz, harici şeref ve itibarımız, nafia işlerimiz, elhasıl her biri birbirini tamamlayıcı ve millî gururumuzu okşayacak bir vaziyette inkişaf ve terakki merhalelerini dev adımlarla katetmektedir.

Husule gelen bu neticeler, seneden seneye milletimizin müstahak olduğu en yüksek refah ve saadete onu götürmekte olduğuna şübhe yoktur. Ufak bir misal ol-

mak üzere 1937 senesinde demiryol şebekelerimizde yirmi küsur milyon insanın seyahat ettiğini ve beş milyon ton rad-desinde muhtelif cins mal ve eşya taşındığını zikredebilir ve idare ve mürakabesi vazifesini üzerimde tutmakta olduğum muhtelif nafia işlerinin ve âmm müesseselerinin on beş senedenberi devam eden terakki ve inkişaf seyrini ilâveten söyleyebilirim.

Cumhuriyet rejiminin kurulduğu 1923 senesinde nafia işlerine bütçede ayrılan para iki buçuk milyon Türk lirası rad-desinde iken bu mikdar on sene sonra 1933 senesinde altmış beş milyona ve on beşinci cumhuriyet yılını idrak etmekte olduğumuz 1938 senesinde ise 102 milyon liraya baliğ olmuştur.

Kısaca on beş senelik cumhuriyet hayatından ufak bir nümune arz etmek isterken bu mazhariyeti asırlardanberi doğduğu ve yaşadığı topraklarda benliğini, istiklâl ve hâkimiyet ruhunu daima muhafaza etmiş olan ve insanlık tarihinin en eski ve asil bir milleti bulunan Türk milletinin hususiyet ve kabiliyetlerine en iyi teşhis koymağa muvaffak olmuş olan bir Liderin gösterdiği en feyizli cumhuriyet yolunu benimsemiş ve çalışmak kudretini dah iyi gösterebilmiş olmasına borçlu olduğumuzu da ifade etmiş oluyorum.

Gelecek cumhuriyet senelerini Türk milletinin daha feyizli ve verimli neticelerle karşılayacağı kat'i bir iman ve emniyetle ifade ederken cumhuriyetin on beşinci yıldönümünün büyük milletimize kutlu olmasını da candan ve yürekten dilerim.

Istanbul büyük bayramı coşkun tezahürat ve sevinç içinde kutluluyor

Halk erkenden bayrak, çiçek ve taklardan görülmeyen sokaklara döküldü, geçid resminin yapılacağı Taksim meydanı ve havalisi bilhassa hıncahınçtı

Istanbul sokaklarında maytap satışı

Köprü üstün n manzarası

Cumhuriyetin on beşinci yıldönümü bütün memlekette olduğu gibi İstanbul da da coşkun tezahüratla kutlanmaktadır. Bütün şehir, resmî ve hususî müessesat, kara ve deniz nakil vasıtaları dün öğleden itibaren bayraklarla, defne dallarıyla donatılmış, gece her taraf elektrikle tenvir edilmiştir.

Istanbul halkı bugün sabahleyin erkenden sokaklara dökülmüş ve geçid resminin yapılacağı Taksim meydanına doğru akın etmeğe başlamıştır. Eütün yurdaşlarda bu büyük bayramın sevinci pek aşikâr bir şekilde görülmektedir.

Bayram münasebetile bu sabah saat 10 da vilâyet dairesinde vali tarafından tebrikler kabul olunmuş, şehrimizde bulunan meb'uslar, İstanbul komutanı, generaller, kara, deniz, hava şubayları, jan darma muntaka müfettişi, şehir meclisi âzaları, üniversite rektörü, dekanlar, vekâletler müfettişleri, parti, vilâyet, belediye, adliye, maarif bankalar, matbuat erkânı ve diğer resmî teşekküller müessesileri valiyi kutlulamışlardır.

Vilâyetteki kabul resminden sonra saat 11 de Taksim meydanında merasime başlanmıştır. Vali ve komutan Taksim meydanında toplanmış olan kıt'a ve okulların ve diğer teşekküllerin bayramını kutlulamıştır.

Bundan sonra Cumhuriyet âbidesi önünde bütün bandoların, askerî kıt'a ve okulların iştirakile İstiklâl marşı çalı-

nacak ve sancak çekme merasimi yapılmıştır. Cumhuriyet âbidesine vilâyet, komutanlık, belediye, parti ve diğer kurumlar tarafından çelenkler konacak, defteri mahsus imzalanacaktır. Âbide etrafındaki merasim bittikten sonra vali, komutan ve diğer zevat stadyom önündeki tribüne gelecekler, bundan sonra geçid resmi başlayacaktır.

Bu gece şehrin büyük caddelerinden geçmek üzere fener alayları yapılacaktır. Taşkısladan fener ve meşalelerle hareket eden kıt'alar, ulusal marşlar söylenerek Taksim meydanına geleceklerdir. İstanbul tarafında fener alayına iştirak edecek mektepler, cemiyetler ve halk Beyazid meydanında toplanacaklardır.

Denizbank tarafından Kızkulesinde vücutte getirilen şenlik tesisatında bu gece saat 20 den itibaren fişek atılmaya başlanacaktır. Gök gürlümesile müteferik üç şimşek kumbarası fişek atışına başlandığını ilân edecektir. Bunu şiddetli bir şimşek serisi takip edecektir.

Resmî dairelerde tatil dünden itibaren başladı

Cumhuriyetin on beşinci yıldönümü bayramı münasebetile bütün resmî daireler dün öğleden sonra tatil edilmişlerdir. Hususî müessese ve ticarethaneler bayram münasebetile yalnız bugün tatil edilecekler, yarın da pazar olmak dolayısıyla kapalı bulunacaklardır. Resmî daireler pazartesi sabahından itibaren mütead mesailerine devam edeceklerdir.

Denizde genç bir kadının cesedi bulundu

Dün saat 14 de Sarayburnunda yapılan havuzu görmek üzere oraya gidenler denizde bir cesedin yüzdüğünü görmüşlerdir.

Cesed ilk defa sahile 8-10 metre bir mesafede iken sular yavaş yavaş açıklara götürmeye başlamıştır. Bu esnada tesadüfen burada bulunan Maraş emniyet müdürü İzzet Batuk, civardan bir sandal çağırması ve cesedi sahile getirmesini söylemiş, bu suretle cesed sahile çıkarılmıştır.

Cesed 25-30 yaşlarında tahmin olunan genç ve güzel bir kadına aittir. Arka yanında kahve rengi bir eteklik ve aynı kumaştan bir ceket, bunun altında da mavi bir kazak vardır. Ayağında siyah çorap ve yüksek topuklu siyah iskarpinler bulunmaktadır.

Hüviyeti henüz anlaşılamiyan cesed zabıta doktoru tarafından muayene edilmiş ve ancak bir kaç saat evvel denize düştüğü veya atıldığı tesbit edilerek morga kaldırılmasına lüzum görülmüştür. Cesedin üzerinde hiç bir yara bere ve hattâ ufak bir sıyrık bile mevcut değildir. Zabıta ve müddeiumumilik ehemmiyetle tahkikata devam etmektedirler.

Bir kunduracı müşterisini bıçakla yaraladı

Dün saat 15 de Zindankapıda iki genç arasında çıkan bir kavga, bunlardan birinin sol böğründen ağır bir şekilde yaralanması ile neticelenmiştir.

Küçükpazarda Sarıbeyazid camii sokaklarında 12 numaralı evde oturan Hüsnü, dün kunduralarını tamir ettirmek üzere Zindankapıda İpçiler deneni mahalde 12 numaralı dükkânda kunduracılık eden Eşrefin yanına gitmiştir. Fakat her nasılsa pazarlıkta uyuşulamamış ve bu yüzden aralarında bir ağız kavgası başlamıştır. Biraz sonra Hüsnünün savurduğu galiz küfürlerle tahammül edemeyen Eşref, elindeki sivri ve keskin kunduracı bıçağı ile onun üstüne hücum etmiş ve bütün kuvvetile bıçağı hasmının sol böğrüne daldırılmıştır. Darbeyi yer yemez Hüsnü «ah yandım» diye bağırarak yere yuvarlanmış, Eşref te tabanları kaldırıp kaçmak istemiş de o sırada hâdis mahalline yetişen polisler tarafından yakalanmıştır. Yaralı çağırılan sıhhi imdad otomobili ile Cerrahpaşa hastanesine kaldırılmış ve tahkikata başlanmıştır.

Yeni ziynet altınları piyasaya çıkarıldı

Bir müddettenberi darphanede basılmakta olan 1, 2,5, 5 liralıklarla yarım ve çeyrek liralık ziynet altınları bugünden itibaren piyasaya çıkarılmıştır.

Bu altınların büyüklük ve kalınlığı eski altınlar gibi olup bir tarafında güzel bir kenar nakışı, ortasında Reiscumhur Atatürkün büstü, diğer tarafında da zarif bir şekilde istif edilmiş bir yazı ile (Türkiye cumhuriyeti) ibaresi yazılıdır.

Piyasaya çıkarılan altınlar günün altın fiyatına darb masrafinin ilâvesile satılmaktadır.

3 Sontesrin perşembe akşamı saat 18,30 da

SARAY sinemasında TRIO GEBEL'in Yegâne konseri

Kolonya operası Sopransı Bayan HILDE GAMMERSBACH iştirakile Clavesin, Flüt, Viola'da GAMBA musiki âletleriyle 18 inci asrın Atik musikisi

Almanlar mühim miktarda tütün alacaklar

Bu yıl memleketimizden Almanyaya satılacak tütünler hakkında alâkadar firmalarla müzakerelerde bulunmak üzere bir müddet evvel şehrimize gelen Alman tütün heyeti evvelki gün Atınaya hareket etmiştir. Almanlar tütün piyasası açıldıktan sonra, memleketimizden ehemmiyetli miktarda tütün almak üzere bazı millî firmalarla anlaşmalar yapmışlardır.

Cimento mütehasısı gençler yetiştirilecek

Birinci beş yıllık endüstrileşme programına göre, Sivasta yapılacak olan büyük çimento fabrikasının hazırlıkları ikmal edilmeğe üzeredir. Sümerbank, bu hususta tedkiklerde bulunmak üzere Sivas'a bir mütehasısı heyeti göndermiştir.

Diğer taraftan Sümerbank, Sivas çimento fabrikasının, ihtiyacı için, fabrika ikmal edilinceye kadar yabancı memleketlerde mütehasısı Türk gençleri yetiştirmeğe karar vermiş ve bu hususta teşebbüslere girişmiştir.

SARAY Sineması

Bu Hafta: CUMHURİYET BAYRAMI ŞEREFİNE

Türkçe Sözlü 2 nci Süper Filmi

KARA KORSAN

Korsanlık, Aşk, Zenginlik ve Macera Filmini takdim ediyor.

Baş Rollerde :

Fredric March ve Franziska Gaal İlaveten FOKS JURNAL SON Dünya Haberleri

Bugün saat 11 ve 1 de tenzilâtlı HALK matineleri

Her yerde ve her evde Konuşuluyor.

DEANNA DURBIN'in

Fransızca Sözlü Şarkılı ve musikili

NE ŞEKER ŞEY!

Filmini görmek ve dinlemek için

SÜMER Sinemasına

gidiniz. Hoş ve Unutulmaz iki saat geçireceksiniz. Bilhassa Musikisi sizi Çagyedecektir.

İlaveten: EKLER JURNAL SON Dünya Haberleri

Bu gün saat 11 ve 1 Matinelinde tenzilâtlı Fiatlar.

DEANNA DURBIN

NOVOTNI

LOKANTA ve BİRAHANESİ

Mayestro MEHMET ZORLU idaresinde ve Macar KADIN sanatçılarından müktebek

HALASZ

Orkestra Neşe - Eğlence

BUGÜN 2 büyük film

Şeyh Ahmed

(RAMON NOVARRO) nun

Türkçe sözlü filmi

Kaptan Blood

ERROL FLYNN

En hissi filmi

Adapazarı İcra memurluğundan:

Adapazarının Dağdibi namı çiftliğinde mukim Abdülâzizin tasarrufu altında olup Adapazarı Emniyet Bankasından ödünç aldığı 14 bin küsur liraya mukabil birinci derece ve sırada ipotek tesisi suretile rehnolunan mezkûr Dağdibi köyünün Veliöğludağı mevkiinde K. Sani 923 tarih ve 195/11 No. 1 ve 20 dönüm kayıtlı ve her bir 919 M. murabba 10 lira kıymetli tarla ve bu tarla üzerinde tapuda gayri müseccel ve 1000 lira kıymetli bina ve gene Meşelikyanı mevkiinde aynı tarih ve 196/12 No. 1 ve 300 dönümlü ve her biri 919 M. murabba 10 lira kıymetli 170 dönüm koruyucu havi tarla ve gene bu gayri menkul üzerinde tapuda müseccel olmayan 1000 lira kıymetli bina ve Alçaktarla mevkiinde aynı tarih ve 197/13 No. 1 41 dönüm ve her biri 919 M. murabba 15 lira kıymetli tarla ve Çiftlikyanı mevkiinde o tarih ve 198/14 sayılı ve 250 dönüm kayıtlı ve her biri 919 M. murabba 10 lira kıymetli ve Alçak mevkiinde o tarih ve 199/15 sayılı ve 7 dönüm kayıtlı ve Yarmada mevkiinde aynı tarih ve 200/16 sayılı ve 34 dönüm ve Domuzalanı mevkiinde o tarih ve 201/17 sayılı ve 5 dönüm ve gene burada aynı tarih ve 202/18 sayılı ve 18 dönümlü ve Bürcökbaşını mevkiinde aynı tarih ve 203/19 sayılı ve her biri 919 M. murabba 15 şer lira kıymetli beş parça tarla ve Karabuket deresi mevkiinde aynı tarih ve 204/20 sayılı ve bin dönüm kayıtlı tarla ve bu tarla üzerinde 500 lira kıymetli Hayvan sayvanı ve küçük Domuzalanı mevkiinde o tarih ve 205/21 sayılı ve 5 dönümlü ve Domuzalanı mevkiinde aynı tarih ve 206/22 sayılı ve 6 dönümlü ve her biri 919 M. murabba 15 şer lira kıymetli tarlalar ve aynı tarih ve 207/23 sayılı ve 18 dönüm ve orada o tarih ve 208/24 sayılı ve 6 dönümlü ve gene orada 209/25 sayılı ve 9 dönüm iki evlek kayıtlı ve her biri 919 M. murabba 15 şer lira kıymetli nısıf hisseli 3 parça tarla ve gene burada 210,926 sayılı ve 6 dönümlü ve her biri 919 M. murabba 15 şer lira kıymetli beşte bir hisseli tarla ve Çiftlikderunu mevkiinde 211/10 sayılı ve 8 dönümlü ve her biri 919 M. murabba 62 lira 50. kurş kıymetli tarla ile bu tarla üzerinde 2500 lira kıymetli tapuda tahtanı beş oda, bir sofa, bir dam ve samanlık ve sayvan ve avluyu müstemil bina ile tapuda gayri müseccel diğer binalar rehni paraya çevrilmesi yolile yapılan takib üzerinde bu 17 kıt'a gayri menkul üzerindeki müseccel ve gayri müseccel binalarla ayrı ayrı taliblerine ihale edilmek şartile bugünden itibaren açık arttırma ile satışa çıkarılmış ve arttırma şartnamesi herkes tarafından görülebilir üzere 25/10/938 gününden itibaren icra divanhanesine talik edilmiş olacaktır.

İşbu gayri menkullerin birinci arttırma ile satışları 30/11/938 tarihine müsadif çarşamba günü saat 10 dan 15 e kadar icra dairesinde yapılacaktır.

Bu arttırmada arttırma bedelinin gayri menkullere tahmin olunan kıymetin % 75 ini bulduğu takdirde en çok arttırmanın üstünde ihale olunacağı, böyle bir bedel elde edilmediği takdirde son arttırmanın taahhüdü baki kalmak şartile arttırma o günden itibaren on beş gün daha uzatılarak 15/12/938 tarihine müsadif perşembe günü aynı yer ve saatlerde yapılacak ikinci arttırmada gayri menkuller en çok arttırma üstünde ihalesi yapılacaktır.

İhaleyi takip eden yedi gün içinde müşteri aldığı malın bedelini defaten icra dairesine tediye etmesi ve alacaklı üstünde kaldığı takdirde alacaklı da bu müddet içinde ihale bedelinden matlûbunun mahsub ve rüsumu lâzımleri bu müddet içinde tediyesi icab edip aksi takdirde 2004 sayılı icra ve iflâs kanununun 133 üncü maddesi dairesinde muamele yapılacaktır.

Alacakları tapuda kayıtlı olmayan alacaklılarla diğer irtifak hakkı sahiplerinin bu haklarını ve hususile faiz ve masrafa dair iddialarını ilân tarihinden itibaren 20 gün içinde icra dairesine müracaatla kaydettirmeleri, aksi takdirde alacakları tapuda kayıtlı olmayan alacaklıların satış tutarının paylaşmasından mahrum kalacaklardır.

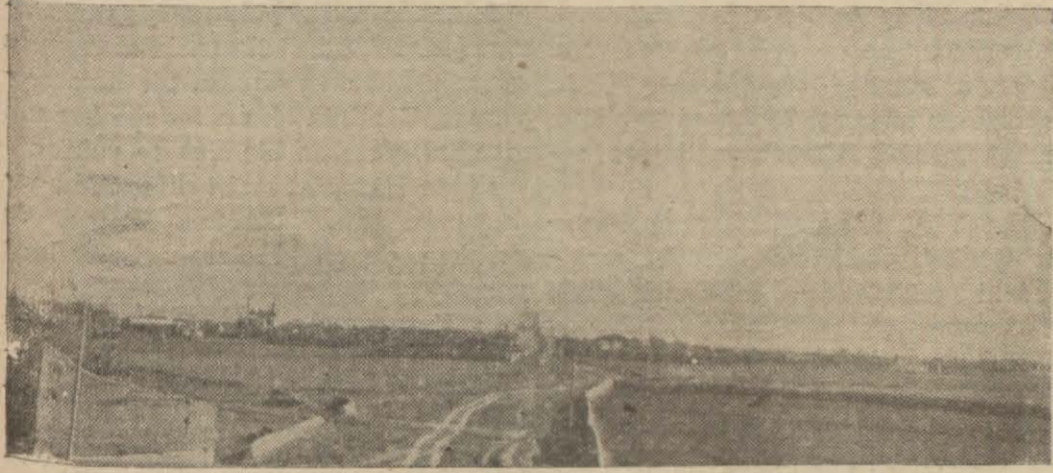
Arttırmaya iştirak için gayri menkullerin kıymeti muhamminesinin % 7 buçuk nisbetinde pey akçesi depo etmesi suretile ihaleye iştirakleri lâzımdır.

Gayri menkullerin satış gününe kadar vergilei satış tutarından ödenecektir. % 2 buçuk tellâhiye ve ferağ ve mesaha ve teslim gibi masarifatın müsterisine aid olacağı ve fazla malûmat almak arzu edenlerin 938/811 dosyasıyla memuriyetimize müracaatları lüzumu ilân olunur. (11893)

Erzincanda büyük imar faaliyetleri devam ediyor

Asırlardanberi üstünde kuşlar bile uçmayan 3000 rakımlı dağlarda büyük şoseler yapıldı

Erzincandan umu mî bir görünüş

Erzincan (Hususi) — Dördüncü Umum Müfettiş General Abdullah Alpdoğan Erzincanda bulunduğu müddetce muhtelif işler üzerinde inceleme lerde bulunmuştur. Bu meyanda nû mune meyva fidanlığını da gezmiş ve mahallinde tedkikat yaparak müte hassıslarından icab eden malûmat ve izahatı almışlardır. Şehirde bütün da ireleri, halk-partisini, halkevini, beledi yeyi ziyaret etmiş, vilâyet umurun da gördüğü düzenden çok memnun kal mıştır. Müfettiş sayın generalden mem leketin bazı ihtiyaçlarını yerine ge tirmesi için yardımları ve delâletleri rica edilmiş, halkın dileklerinin yerine getirileceği vâdi alınmıştır.

Belediye bütçesinin müsaid olmadı ğını takdir buyuran Umumî Müfettiş imiz, şehrin blânını müfettişlik tara fından yaptıracağını söylemiş ve yeni den yapılmakta olan sebze hali için de belediyeye beş bin lira yardımda bu lunulmuştur. Sayın Generalimizin mem leketimizden çok memnun ve pek iyi intibalarla ayrılmıştır.

Zonguldakta bir resim sergisi açılacak

Zonguldak (Hususi) — Zonguldak Halkevi, ikinci büyük resim sergisini açmağa karar vermiştir. Ressamları mız, Halkevinin kararını, sevinçle kar şılamışlardır. Bir yıl önce yapılan bi rinci sergiye, müstakil ressamlar ve heykeltıraşlar birliği 150 ye yakın eser le iştirâk etmişti. Bu resim ve tablolar, büyük bir rağbet kazanmış ve mühim bir kısmı satın alınmıştı. Müstakil res samlardan (D) grupu da ikinci ser giye iştirâk edecektir. Bu suretle ser gi, çok zenginleşecektir. San'atkarları mızın, maden kömür havzasının husu siyetlerini belirten yeni tablolar ha zırlamakta oldukları anlaşılmaktadır. Sergiye, arzu eden bütün ressamları mız iştirâk edebileceklerdir. Serginin 29 ilkteşrin cumhuriyetin 15 nci yıl bayramı günü açılması kararlaştırılmışlardır.

Sındırgıda bir kadını kaçırdılar

Sındırgı (Hususi) — Kertil köyün den ölü Hasan karısı Kâmileyi Akhisar ın Dolmadeğirmeni köyünden İbra him oğlu Hasan iki arkadaşla zorla ka çmışlardır. Mütcevazler yakalan mışlardır.

İzmir su şirketi tesisatı hükûmete devredilecek

İzmir (Hususi) — İzmir su şirketi müdürü Nafia Vekâletince Ankaraya davet olunmuştur. Su şirketi, Nafia Vekâletinin teklifini kabul ederek su şirketi tesisatını tamamen hükûmete devretmeğe karar vermiştir.

İkinciteşrin ayı ortalarında Anka rada Nafia Vekâleti ile su şirketi mü messilleri arasında müzakerelere baş lanacaktır.

Sındırgının iki nahiyesinde karakol binaları yapılıyor

Sındırgı (Hususi) — Sındırgının Gölcük nahiyesine kumandanlık ve yatak odalarını muhtevi ve gene Dövertepe nahiyesinde de aynı model birer jandarma karakol binaları yapılmak tadır. Bu binalar nihayet bir ay zar fında bitecektir. Binaların bir an ev vel ikmal için kaza jandarma bölük komutanı yüzbaşı Hakkı Sönmez dik katle çalışmaktadır.

Bigada kömür ihtikârı başladı

Biga (Hususi) — Civarında yüz binlerce hektarlık ormanı olan kazada şu aralık yakacak buhranı baş göstermiş ve ihtikâr hüküm sürmeğe başlamış tır. Aylardan beri kazada orman mü hendisi yoktur. Şehirli ve köylü, so ğuktan titremekte, neyle yemek pi şireceklerini düşünmektedir.

Bir iki satıcı elinde bulunan birkaç araba kömür, taşlı topraklı olduğu hal de —el altından— kilosu beş kuruşa, o da nazla satılmaktadır.

Yakacak yüzünden çok muzayaka çekmekte olan halk, Çanakkale vilâ yetine müracaata karar vermiştir.

İzmirde 298 esnaf tecziye edildi

İzmir (Hususi) — Belediye Reisi Dr. Behçet Uz dün piyasada umumî bir teftiş yapmış ve pazarlıksız satış kanunu tatbikatını gözden geçirmiş tir. Aradan bir ay geçmesine rağmen hâlâ, talimatnameye uygunsuz, bir şe kilde etiket kullanan veya hiç kullan myanlar hakkında beş liradan yirmi liraya kadar para cezası tarhedilmiş tir.

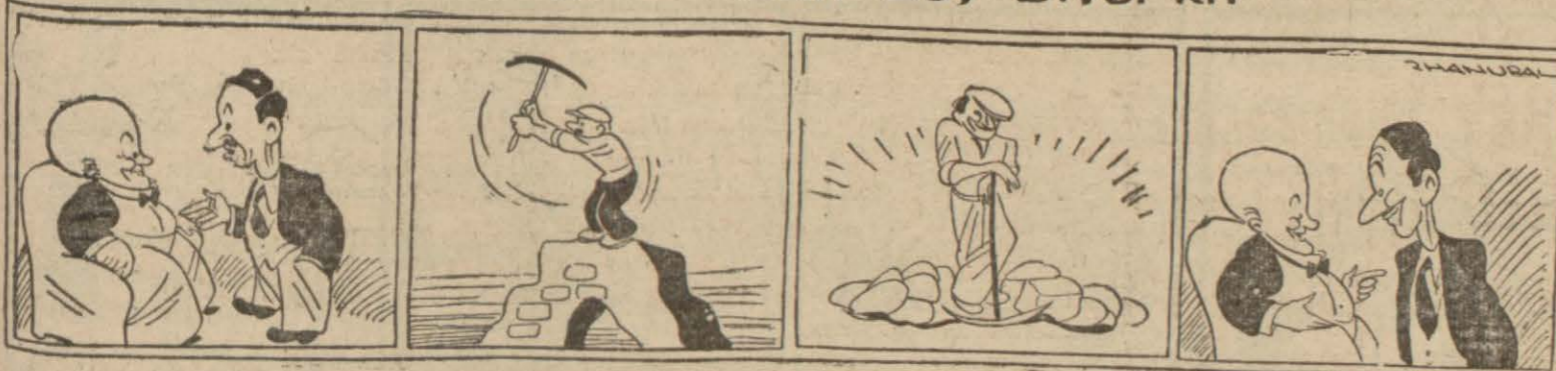
İki gün içinde 298 dükkân ve mağaza sahibi tecziye edilmiştir. Pazarlık yapan iki dükkâncıdan para cezası a lındığı gibi mahkemeye de verilmiş lerdir.

Kırkağaçta yeni hükûmet binası açıldı

Kırkağaç (Hususi) — Burada yeni hükûmet konağının açılma töreni çok parlak olmuştur. Yeni kaymakamımız Ahmed Hamdi Bülbülkaya açılma töreninde güzel bir nutuk söylemiş ve çok alkışlanmıştır. Kaymakamımız nutkunu müteakib kordelâyı keserek hükûmet binasına girilmiştir. Bütün davetliler binayı gezmişler, hükûmet binası salonlarında yüz kişilik bir çay ziyafeti verilmiştir. Resimde açılma töreninde bulunanları kaymakamla bir arada görülmektedir.

Pazar Ola Hasan Bey Divor ki:

— Hasan Bey türkçe - mizde meşhur bir söz var dır...

... «Yıkmak, yapmaktan daha kolaydır» derler...

... Ne kadar doğru bir söz değil mi?..

Hasan Bey — Neresi doğru, yahu! Eminönü meydanını görmüyor mu sun?

Dahiliye Vekilinin nutku

(Baş tarafı 1 inci sayfamızda)

Parti Genel Sekreteri Şükrü Kaya, Cumhuriyetin 15 inci yıldönümünü açan şu mühim nutku söylemiştir:

Yurddaşlarım , Büyük Şefimiz Atatürkün emrile kendilerinin ve umumî reis vekili Celâl Bayarın adına, bugün burada Cumhuriyetin 15 inci yıldönümünü hep birlikte açarken ve kutlarken yalnız yurdun her tarafında şu anda Cumhuriyet meydanlarında toplanmış olan vatandaşların huzurlarında değil, medeniyet âleminin yüksek müvacehesinde bulunduğumuzu da biliyorum. Türk milletinin, tarihteki hareketinin cihana hesap veren ve verecek olan Türklerin ne ilkleriyiz, ne de sonuncuları olacağız.

Millet işleri konuşulurken.

Hareket ve tesirleri, zamanların ve mekânların hududlarını aşan büyük camiaların böyle icablarına ve imtihana katlanmalarına zaruridir. Millet işleri konuşulurken acı veya tatlı hakikatleri olduğu gibi söylemeğe mâni olabilecek hicab ve tevazu bir fazilet değil, millete zarar veren bir nakisedir.

Umumî Harbin neticesi, Türk tarihinin sonu olacağı zannolunuyor ve bu akıbet son asırların hatası neticesi olarak Türk milletine mukadder ve lâ-yık görülüyordu. İmparatoriuktan elde kalan Türk yurdu da parçalanacak, dağıtılacak, Türk milleti esir, yani imha edilecekti.

O gün Türklerin mukadderatına hâkimim diyen makam, taht ve taç sahiplerinin tek hareketi, milletin isyanını susturmak ve önmek, tek kaygusu da mevkilerini ve tahtlarını korumak ve kurtarmaktı.

Elemi ve ıztırabı hâlâ zihinlerimizde ve vicdanlarımızda kanayan o hay-siyetsiz idarenin, o feci ve acı akıbet ve hatıranın bilhassa bugün milletçe yâd ve tekrarı ibret ve ders verici faydalarla doludur.

Milletin aslı ve asil karakterine mu-gayir, akla, tecrübeye, bilgiye aykırı bir tefekkür tarzı, milletin iradesinin ve idaresinin dışında ve üstünde mütemadiyen millete zarar vermiş ve zararlı ülkeler kaybetmekle de ödenememiş anarşik bir idare sistemi, her şeyi oluruna bırakan ve milletin faaliyetini, gelir membalarını yabancıların kazancına terkeden kolonyal iktisadi bir rejim, hülasa cehil, taassup, ihmâl, israf, tahakküm, tagallüp, şahsî ve keyfî kararlar ve icralar.. İşte kudretsizlik ve anarşi, dışta istikrarsızlık ve zaf...

İşte o akıbeti hazırlayan medenî, içtimâî, siyasi âmiller ve sebepler... İşte o âmilleri görerek, an'ane diye yaşatanların ve o günleri hazırlayanların fırsat bulurlarsa tatbik etmek isteyecekleri rejim.. Böyle bir tefekkür tarzı, böyle bir idare sistemi dünyanın her yerinde, her zaman ve derhal aynı akıbete uğrar.

Atatürk inkılabı

Atatürk inkılabının neticelerini ve eserlerini ölçebilmek ve Cumhuriyet rejimi hakkında sağlam bir hüküm verebilmek için o yanlış itikad ve itiyadları ve o sakim siyasetleri ve görüşleri de mülâhaza etmek şartile muhâkememizin hareket başlangıcını o karagünlere çıkarmak icab eder.

Millî ve realist bir politika

Atatürk, asil Türk milletinin tarihinin her safhasında eserlerini gösterdiği mümtaz hasletlerine dayanarak kahraman Türk ordusu ile müstevliyi vatanın harimi ismetinde boğduktan sonra -hatta vâkialara ve tarihe sadık kalmak için diyebilirim ki - İstiklâl Savaşının daha ilk zamanlarda bu millete lâ-yık olan rejimin esaslarını bulmuş ve kurmuştu. Bu rejimin norması milletnin iradesile milletnin kendini idare etmesidir. Bu prensipi izah ve ikmal eden diğer esaslar da Türk milletinin reel görüşüne ve sağ duygusuna, asil ve asil karakterine uygun, akla, tecrübeye, bilgiye dayanan insanca bir tefekkür tarzı. Onun icabı olarak da milletin iradesini temsil eden bir millet meclisi ve onun yapacağı kanunlar. Takib ve tedvir edeceği millî ve realist bir politika...

İçtimâî, ferdî, hak ve hürriyet, ah-lâk, fazilet, çalışkanlık, tasarruf, medenî inzibat ve disiplin, asayiş ve adalet ve hepsinin müeyyidesi ve zabıtası

olarak ana yasanın ve Türk kanunlarının hükümlerini her yerde ve her-kese karşı tatbik etmek ve hâkim kılmak...

Bugünün Türkiyesi

Bu rejimin 15 sene içinde yarattığını her ferdin gömesi ve anlaması için mülâhaza ve muhakeme külfetine ihtiyacı yoktur.

Bugünün Türkiyesine ve Türklerine bakmak kâfidir.

Uzak, yakın, dost, düşman, nikbin bedbin, hayırhah, bedhah kim olursa olsun adam vasfını ve haysiyetini taşıyan bir ferdin hüküm vermesi için de gözünü, aklını, vicdanını kullanması yeter.

GÖRECEĞİ MANZARA:

Haklarını ve hududlarını her yerde ve herkese karşı muvaffakiyetle müdafaa edecek en yeni vasıtalarla, bilgileri mücehhez, kadrosu tam, kudreti hergün artan, emre ve harekete hazır bir ordu... adedi ve müdavipleri hergün artan, müsbet ilimler yayan irfan müesseseleri... Doğumu bereketli, sıhatli ve sağlam bünyeli bir halk. Memleketin her köşesini demir ağlarla çemberliyen ve çemberlemekte olan demiryolları, kara yolları ve deniz yolları.. Bozkırlara hayat verecek su ve kanal işleri, verimi, çeşidi, kantitesi, kalitesi hergün artan mahsuller ve bunları işliyen ve işletecek tezgâh, fabrika ve diğer tesisat hamleleri, hacmi her yıl artan iç ve dış ticareti, varidatı her sene artan denk bir bütçe, dürüst bir maliye ve sağlam bir para bankalarında artırılan ve millî işlere yatırılan tasarruf yekünları, her meselede ve hâdisede kime karşı olursa olsun kanun ve adaleti tatbik eden ve hükümleri behemehal icra edilen mahkemeler. Dostluklara bağlı, sözüne sadık, realitelere müstenid, sulh ve sükûn âmilî, haysiyetli, vakarlı sözüne ve dostluğuna güvenilir ve aranılır dürüst ve metin, haricî bir hâkimiyet. Medenî ihtiyaçlara cevap verecek tesisatı hergün artıran kasabalar ve şehirler, gelir ve refahı, irfanı daimî bir kalkınma ve hareket mevzuu olan Türk köylüsü. Medenî, içtimâî hak ve hürriyetlerine sahip, vatanını, milletini, Cumhuriyeti seven şuurlu ve fedakâr, âtisinden emin bir millet. Hududları mahfuz toprakları çalışılan ve işlenen şen ve huzurlu bir vatan. Bunların hepsinin fevkinde rejimin dayandığı esasları kuran ve koruyan millet iradesinin mümessili ve idaresinin mes'ul ve murakibi Türkiye Büyük Millet Meclisi...

Atatürkün emrinde

Yurddaşlar, Medeniyet cihanına bu azim vâkiayı ve bu manzarayı veren rejim, Atatürk inkılabıdır. Dün ve bugün yapılan ve yapılmakta olan işler Türk inkılabının yüksek ideall hedefine varmak ve Türk milletini medenî camia arasında mümtaz bir heyet haline getirmek için atılmış temellerdir.

Biz bu inkılabı, bu rejimi yalnız Türk milletinin istiklâlî, refahı, ve menfaati için değil, aynı zamanda medeniyetin ve cihan sulhunun ilerlemesi ve korunması için Atatürkün emrinde ve izinde tutmağa, yükseltmeğe, yürütmeye borçluyuz. Bütün bu hakikatlere rağmen dışarıdan bizi yanlış görünenler hakkımızda yanlış hükümler verecek bize şu veya bu siyasetin gayretini gütmek isteyenler ve bize bilmediğimiz mak-sadları isnad ve izafe edenler bulunabilir ve belki içeride de sakat görüşlü, yanlış muhakemeli vatandaşlar bulunabilir. Dışarıda ve içeride bunların adetlerinin az ve tesirlerinin hiç olduğunu biliriz. Fakat, vazife icabı olarak asil bildiğim şey, yapılan sinsî tahrik ve ifşal ne olursa olsun Atatürkün emrinde ve izinde Türk milletinin sağa sola sapmadan dosdoğru yürüyeceği dir.

TÜRK GENÇLER,

Her sene sizden binlerce mesleklerinde tahsillerini ve stajlarını bitirerek memleket mes'ul ve müdür safları arasında vazife almaktadır.

Bütün cihana bir hakikat olarak arzede-yim ki, sizler İttihak ettikçe millî ve inkılabî saflar sıklaşmakta ve kuvvetleşmektedir. Atatürkün emanetini elinize aldığınız gün Türkiye ve Türkler cihanın seveceği, hürmet ve gıpta edeceği müstesna bir mevcudiyet olacaktır.

Büyük Atatürk, dördüncü büyük kurul-tayda iki rejimî şöyle hülasa buyurmuşlardı.

Bu bayramı açarken ve kutlarken vatandaşlara bu vecizeyi tekrar etmek isterim:

«Uçurum kenarında yıkık bir ülke türlü düşmanlarla kanlı boğuşmalar... Yıl-larca süren savaş... Ondan sonra içeride ve dışarıda saygı ile tanıyan yeni vatan, yeni sosyete, yeni devlet ve bunları başarmak için aramız devrimler...»

İşte Türk genel devriminin bir kısa di-yemi.

Var ol Atatürk, sana sonsuz bağlılık ve minnet...

Hâdiseler Karşısında

IŞIK

Burası dar bir sokak:
En küçük, en eski evin bile kapısının penceresinde birkaç lâmba yanıyor.
Burası bir cadde:
Caddenin her iki tarafındaki mağazalar, birbirleriyle yarışmasına aydınlatılmış...
Burası Eminönü meydanı:
Yeni yapılan sütunlar ışık içinde, meydanı apaydınlık.
Burası Köprü üstü:
Karaköye bakıyorum:
Aydınlık gözlerimi kamaştırıyor:
Denize bakıyorum:
Aydınlıktan başka birşey görünmüyor.
Gök yüzüne bakıyorum.
Şehrin her köşesinde yanan yüz bin-

lerce irili ufaklı elektrik lâmbalarını aksini orada görmek mümkün.
— Gökyüzü, güneş ışığında bile ancak bu kadar aydınlık olabilirdi, diyorum.

Şehir, ışık içinde Cumhuriyetin Onbeşinci yıldönümünü kutluyor. Geçen on beş yılda olanları düşünüyorum.

Ve bir saniye evvel gözlerimi kamaştıran ışıklı şehre bakıyorum. Fakat artık gözlerim kamaşmıyor. Kendi kendime:

— Bütün bu ışıklar, Cumhuriyet ışığının yanında meğer ne kadar sönükmüşler, diyorum.

İSMET HULÜSİ

Bunları biliyor mu idiniz?

Çekirge yağ ile sabun yapılabiliyor

Amerikanın bir çok sabun fabrikaları, sıcak memleketlerde üreyen çekirgeleri ezerek istihsal ettikleri yağlarla sabun yapıyorlar. Bu yağ, evvelâ buhardan geçirilerek tasfiye edildikten sonra kullanılmaktadır.

Amerikada garib bir saadet tecrübəsi

Amerikanın Luzyan eyaleti teşrii meclisi bir insanın erkek olsun, kadın olsun, on defa evlenme tecrübəsi yapabileceği kanaati ile yeni bir kanun kabul etmiştir. Onuncu izdivaca kadar saadetini temin edebilecek bir eş bulamayan kimseden, artık evlenmek hakkı alınmaktadır.

Dünyanın en garib müzesi

Dünyanın garib müzelerinden biri de Almanyada Altenburg şatosunda bulunmaktadır. Bu, bir iskambil kâğıdları müzesidir ki (50) binden fazla çeşitte iskambil kâğıdı nevini ihtiva etmektedir.

Nevyorka aid bir istatistik

Nevyork ahalisi, resmî istatistiklere göre günde 70 ton tereyazı, 150 ton 250 ton patates, 200 ton şeker ve bir milyon yumurta istihlak eder.
Hergün Nevyork şehrine girip çıkanların sayısı 2 milyon kişidir.

Parisde otel bolluğu

Pariste 1799 otel, 12875 restoran, 3076 berber salonu ve 19737 kahve vardır. Otelde yaşayanların büyük bir kısmı yerli ahalidendir. Bunlar, otel ücretlerini ev kirasından daha elverişli bulmaktadır.

Fildişi ne zaman işlenir?

Biliyor musunuz ki fildişi üzerine hâk işlerinde çalışanlar günün gece yarısından sabaha kadar olan zamanında çalışırlar. Bunun sebebi büyük şehirlerdeki nakil vasıtalarının husule getirdiği yer deprentisidir. Fildişi o kadar hassastır ki en ufak titretilme, derhal işlenen parçanın bozulmasına sebep olur.

Paralı reklâmın tarihi

Gazetelerde paralı reklâm usulü ilk defa Fransada 1836 da tesis edilen Matbuat adlı gazetede Emil dö Jirarden namındaki gazeteci tarafından ihdas edilmiştir. O zaman paralı reklâm yapılmasına şiddetle hücum edilmişti.

Kadın Köşesi

Yüz adalelerini gevşetmemenin çareleri

Yüz adalelerinin gevşeyip sarkmaması, kat yerlerinin birer kırışık ve çizgi halini almaması için yapılması lâzım gelen şeyler şunlardır:

1. Akşamları su sabunla yüzü iyi temizlemeli. Yumuşak bir fırça da kullanılırsa fena olmaz. Fakat her gece değil. Haftada bir kere.. ve pek yumuşak bir fırça.

2. Kuru derililer bu temizliğin arkasından derhal yağ, besleyici bir krem sürmelidirler. Yağlı kremden maksad nebatî ve hayvanî yağlardan yapılan kremlerdir. Biliyorsunuz ki madenî yağlar temizleyicidir. Bunlardan yapılmış kremler beslemez, ancak temizler. Cilde nüfuz etmez. Zaten bunların derinin içine girmeleri iyi değildir. Sade üstünü temizlemeli, hemen silinmelidir. Şu halde sabunla temizlendikten sonra kullanacağınız krem bu değil, doğrudan doğruya hayvan ve nebat yağlarından alınma kremlerdir. Kreminiz yoksa yerine lanolin, axonge de kullanabilirsiniz. Ancak ne yağlı kremi, ne de öbürlerini burnunuzun ucuna sürmeyiniz. Burun ucu esasen yağlıdır. Bir de siz yağlısanız delikler açılır. Parlar. Burun ucunu bilakis vakit vakit bildiğiniz limon suyu ile yahud alcool camphrée ile silmelidir. Bunların ikisi de sıkıştırıcıdır. Açılan veya açılmaya yüz tutan memeleri sıkıştırır.

3. Adalelerin sarkmaması için yüzünüzle meşgul olduğunuz zamanlar daima ağız alabildiğine açık tutmalıdır. Bu vaziyette - sarkmaya başlamış dahi olsa - adaleler gerilir. Elinizin dokunmasından müteessir olmaz. Gevşemez.

4. Eğer incecik kırmızı damarlarınız - bilhassa burun ucunda - cildinizin üstünden görünmüyorsa yüzünüzün adalelerini buzla da katılaştırabilirsiniz. Buzu doğrudan doğruya değil, bir tülbend üstünden dolatırsınız. Yani ya buzu bir tülbende sararsınız, ya da yüzünüzü...

Yemek bahsi:

Kâşgır pilâvı

Lüzumu kadar yağlı eti kuşbaşı doğrayıp tuzlayarak bir tencerede kavurmalı. İki soğanı halka halka kesip biraz sade yağında pembeleşinceye kadar kızartmalı. Gayet ince doğranmış havucu içine atıp biraz çevirmeli, sonra fustik, üzüm, tarçın, kakula, tuz ve biberini koyub karıştırmalı. Tencerenin dibinde duran kavrulmuş etin üstüne yıkanmış pirinçten bir sıra, bunun üzerine soğan ve havuç mahlutundan bir sıra olmak üzere kat kat istif etmeli. Kaynadığı zaman karışmaması için üstüne bir kapak örtmeli. Sonra fıkır fıkır kaynayan et suyunu ilâve etmeli. Su kâmilen çekilip kabarmıyca kadar mutedil ateşte pişirmeli. Bir tepsiyi tencerenin ağzına kapayıp altüst ederek pilâvı oraya almalı, etler o zaman plâvın üstüne çıkar.

Bunun üzerine sıcak suda haşlanarak kabuğu çıkarılmış badem de az yağda kızartılarak dökülürse çok nefis olur.

Mahkemelerde

Hamidiyeye çarparak batan vapur davasının muhakemesine devam edildi

Dinlenen ehli vukuf batan (Ordu) vapurunun akıntıya kapılarak Hamidiyeye çarpmış olduğunu söylediler

Dolmabahçe açıklarında Hamidiye kruvazörüne çarparak batan ve gemi açısının ölümüyle neticelenen Ordu vapurunun süvarisi Mahmud kaptanın muhakemesine Ağırceza devam edilmiştir.

Dünkü celsede dinlenen ehli vukuf Şevket, mahkemede hâdise etrafındaki mütaleasını hülâsaten şöyle anlatmıştır:

— Ordu vapurunun şiddetli akıntı tesiriyle Hamidiye üstüne düşmesi kaza vukua gelmiştir. Akıntının derecesini gece tayin edebilmek mümkün olamaz. Kaptan akıntının şiddetine göre Anadolu yakasına yürüyen vapuru Kızılkulesi istikametine çevirmekle belki kazayı önleyebilirdi. Fakat, bu hususta kat'î birşey söyleyebilmem için

o dakikada orada bulunmuş olmam lâzım gelir. Ordu süvarisinin vapuru sancağa almaması, bir hata sayılmaz. Geminin akıntı tesiriyle kaç mil gittiğini gösteren bir âlet de yoktur.

Hâlen Hatay süvarisi olan Ordu vapurunun ikinci kaptanı Remzi de mahkemede şahid olarak dinlenilmiş ve:

— Kaza vuku bulunduğu sırada ben demir başında idim. Biran, Hamidiyeye çok yaklaştığımızı gördüm. Bu vaziyette çarpışmamak imkânsızdı. İşte, bu sırada kaptan, terki sefine emri verdi. Kazaya sebep olan suların fazla cereyanıdır.

Demistir. Muhakeme, diğer bazı tahkikatın ikmalî için talik edilmiştir.

Görümcesinin kolunu jiletle kesen kadın adliyeye verildi

Dün, görümcesinin kolunu jiletle kestiği iddia edilen Meliha isiminde şık ve genç bir kadın Adliyeye verilmiştir.

İddiaya göre, Meliha iki sene kadar evvel kocasından boşanmış, bu sırada görümcesi Şükranla da aralarında bir münakaşada, Şükranı kolundan yaralayarak Ankaraya kaçmıştır.

Meliha, songusu sırasında böyle bir hâdisenin vâki olmadığını söylemiştir.

Hâkim Reşid, tahkikattaki bazı noksanların ikmalî için evrakın Müddeiummilîğe tevdiine, suçlunun ikametgâha raptin serbest bırakılmasına karar vermiştir.

Poliste:

6 yaşında bir çocuk merdivenden düştü

Nişantaşında İkinciayazma sokağında oturan Mahmudun oğlu 6 yaşında Abdullah, evde oynarken ayağı kayarak merdivenden aşağı yuvarlanmış ve başından yaralanarak tedavi altına alınmıştır.

Vapurun halatı bir memura takılıp yaralandı

Galata rıhtımında bağlı İtalyan bandıralı Aleksina vapuruna balık yüklemekte olan balıkhaneye memurlarından Habîb, boğazına vapurun tel halatı takılarak yaralanmıştır. Yaralı tedavi altına alınmıştır.

Bir kız iş görürken düşüp yaralandı

Kadıköyünde Rıhtımiskele sokağında oturan 15 yaşında Zekiye, mutfakta dolandırırken ayağı kayarak yere düşmüş, ve vücudünün muhtelif yerlerinden yaralanmıştır.

Bir otomobil kazasında iki kişi yaralandı

Şoför Vehbimin idaresindeki 2074 numaralı otomobil, Karagümrük istikametinden gelerek Fatih tramvay durağına yaklaştığı sırada önünde bulunan tramvayın yanından geçmek istemiş ve tam bu esnada tramvaya binmek üzere olan Fatih Kırkeşme sokağında oturan Gülizarla Kabakulakta Ceviz sokağında mukim Mehmede çarparak her ikisini de vücudlerinin muhtelif yerlerinden yaralamıştır. Yaralılar Gureba hastanesinde tedavi altına alınmışlar, suçlu yakalanarak tahkikata başlanmıştır.

Eski Yeniköy nahiye müdürünün yeniden tevkifi istenildi

Evvelce yapılan muhakemesi neticesinde, iki sene müddetle hapse mahkûm edilen ve ikinci defa Temyizin kararı nakzetmesi üzerine, tahliye olunarak muhakemesi yeniden rüyet olunan rüşvet almaktan suçlu sabık Yeniköy nahiye müdürü Alâeddinin davasına Asliye birinci cezada dün de devam edilmiştir.

Dünkü celsede, Müddeiummî İhsan, 1609 numaralı kanun mucibince yeniden tevkifini istemiş, suçlu vekillere buna itiraz etmiştir.

Mahkeme, bu hususta bir karar vermek üzere duruşmayı başka güne bırakmıştır.

Müteferrik:

Yeşilay umum menafine yarar cemiyetler meyanına konuldu

Gençliği alköl ve uyuşturucu zehirlerle karşı uyanık bulundurmak için on sekiz senedenberi çalışan Yeşilay kurumunun mesaisi hükümetçe takdir edilerek kurum umum menafine yarar cemiyetler meyanına icmal edilmiştir.

İş dairesi reisi şehrimize geliyor
Karadenizdeki şurnesini bitirdikten sonra Akdeniz havalisindeki iş dairelerini teftiş etmek üzere bir müddetten beri seyahatte bulunan iş daireleri umum müdürü Enis Behiç, pazartesi günü şehrimize gelecektir.

Bir adamı yılan ısırdı

Şehrinininde Mecidiye mahallesinde oturan Mehmed, elinde büyük bir yılan olduğu halde zabıtaya müracaat etmiş ve bu yılan tarafından kolundan ısırıldığı iddia etmiştir. Mehmed, yılanla beraber Gureba hastanesine gönderilmişse de yapılan müayene neticesinde yılanın zehirsiz olduğu anlaşılmıştır.

Bir otomobil kazası

Şoför Zülfikarın idaresindeki 2005 numaralı otomobil, Şehzadebaşından geçerken caddenin bir tarafından diğer tarafına geçmek isteyen Behçet isiminde bir şahsa çarparak bacağından yaralamış ve şoför yakalanmıştır.

GÖNÜLİSLERİ

Evlenmek İstiyen bir genç

Şöyle bir mektub aldım:
— 23 yaşındayım, kendimi ve ailemi geçindirecek kadar maaş alan bir adamım.
17 ilâ 22 yaşlarında, ev işlerinden anlar bir kızla evlenmek istiyorum. Benimle evlenmeğe talib olanlar lütfen şartlarını bildirsinsinler. Müstear adam: (K. F. A.) dir. Hakikisini adresimle birlikte mektubuma leffediyorum, isteyene verebilirsiniz.

Gerçekten bu mektubun altında sarıh bir adresle isim mevcuttur.

Fakat ben ilâve edeyim: Okuyucum İstanbula bir hayli uzak, memleketin nisbeten az mamur bir köşesinde oturmaktadır. Eğer tesadüfen kendi yaşadığı muhitten bir ses çıkmazsa, meselâ İstanbul veya Erzurumdan gelebilecek bir mektubun sahibine nasıl ulaşabilir? Anlayamadım. Bununla beraber arzusunu is'af ediyorum.

Ankara'da Bay (A. T.) ye:
— Hastasınız, doktorlar verem

diyorlar. Fakat derd ilerlemiş değildir, geçecektir. Bu noktadan müsterihsiniz. Fakat ruhi ve manevi huzurunuz yerinde değil: Zevcenizden mektub alamıyorsunuz, ayrılmak niyetinde olmasından şüpheleniyor sunuz, ve bu şüphe sizi kemiriyor. Çünkü zevcenize sönmiyen bir aşkla bağlısınız.

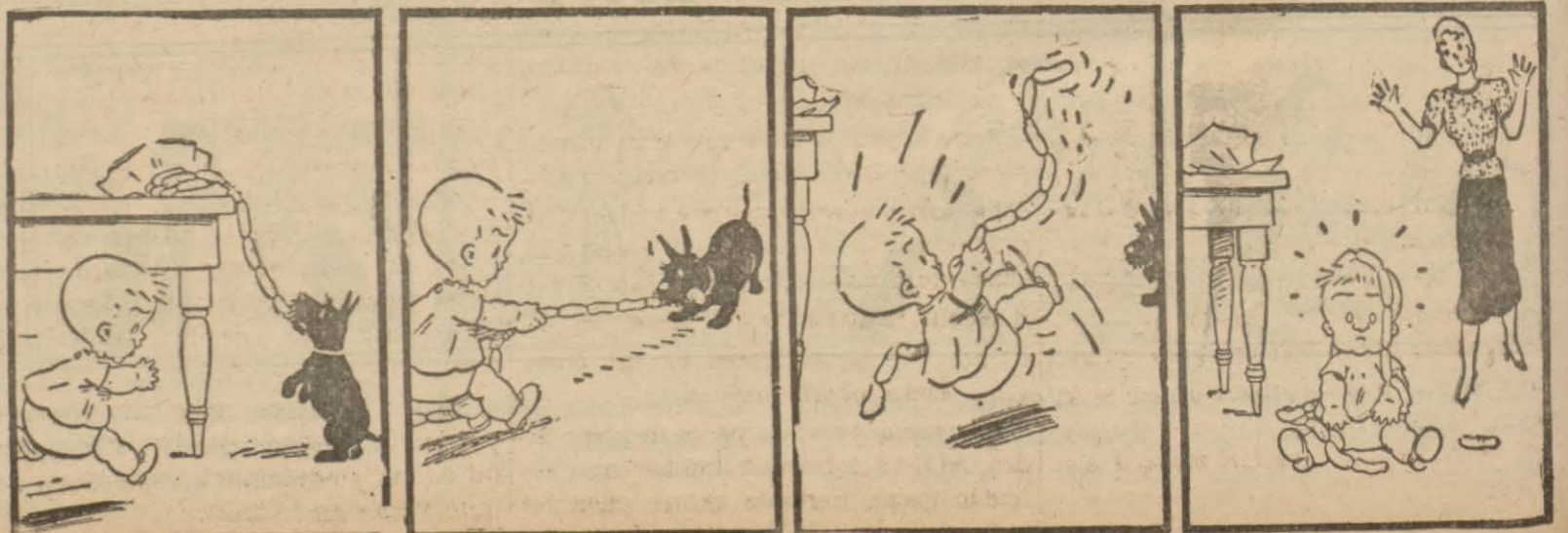
Çocuğum, bu vaziyette bir gencin ne kadar ızdırab çekebileceğini takdir ederim, fakat kendinizi biraz maddî düşünmeye de alıştırmamız lâzım: Bu hastalık geçecektir, muhakkak size doktorlar da söylemiş olacaktırlar, geçmesinin bağlı olduğu ilk şart bir, iki, belki de üç yıl evlilik hayatından uzakta yaşamaktır. Bu takdirde, eğer öyle istiyorsa, zevcenize serbestisini iade etmeyi düşünmek doğrudur.

Sonra:
— En kuvvetli aşk, sevdiğinin menfaati icab ettiği zaman kendisini feda etmesini bilen aşkıdır, derler. Halbuki bu meselede yalnız onun değil, sizin menfaatiniz var.

TEYZE

Bacaksızın maskaralıkları:

Mücadele

Kadın şapkalarının modelleri nerelerden alınıyor?

Şapkacılar «yeni modeller bulduk» diye övünmesinler, yaptıkları kopyacılıktır.

EDEBÎ BİR MESELE

Bizim klâsiklerimiz var mıdır ?

Davanın ibresi (var) ile (yok) arasında o derece sür'atle segrediyor ki insan âdetâ şaşırıyor

Nizameddin Nazif, Ağâh Sırrı, İskender Fahreddin, Yusuf Ziya, Orhan Seyfi, Etem İzzet, Bürhan Cahid, M. Turhan Tan, Ercümen Ekremden sonra bugün de Hakkı Süha ve Selâmi İzzet «Klâsiklerimiz var mıdır, yok mudur?» sualini cevaplandırmış bulunuyorlar.

Edebiyatımızın istikametini gösteren bu meselenin ibresi (var) la (yok) arasında o derece sür'atle seyrediyor ki, insan adeta şaşırıyor.

İşte son iki cevab:

Muharrir, edebiyat hocası Hakkı Süha şöyle diyor:

— Bizim klâsiklerimiz kimlerdir?

Diye soruyorsunuz. Klâsik şahsiyetlerin yetişmesi için, bir takım şartların vücudü gerektir. Bunların en başında, dilin en mükemmel şeklini almış bulunması gelir.

Füzulî, Nefî, Baki gibi şairlerimizi, klâsik saymak, bu bakımdan imkânsızdır. Klâsîğin lâik bir san'at oluşu da divan edebiyatımızı hududları dışında bırakır.

Yalnız, taklidi kaideci bir edebiyat oluşu, divan san'atımızı biraz klâsik vasıflara ulaştırır. Fakat şartların en mühimleri kendisinde yoktur.

Eğer klâsik kelimesine, arkasında taklidi sürükliyen bir mana veriyorsanız, o zaman konunun özünden uzaklaşmış oluruz. Her çağda böyle birkaç kudretli san'atkâr doğabilir.

Bizim gerçek klâsiklerimiz için muhit, ancak şimdi hazırlanamamıştır. Dil, bütün pürüzlerini, cevherini bulandıran yabancı unsurların hepsini atmış bulunuyor.

Bundan sonra artık eserler, kolay kolay eskimiyecektir, sanıyorum.

Selâmi İzzet Sedes

Selâmi İzzet beni karşısında görünce gülerek başını salladı:

— Bütün hüsnü niyetime rağmen..

— Cevab vermeyecek misiniz?..

— Hayır, bütün hüsnü niyetime rağmen suale (vardır) diyemeyeceğim.

— Peki! dedim. Ben de muhakkak (vardır) cevabına almak için dolaşmıyorum.

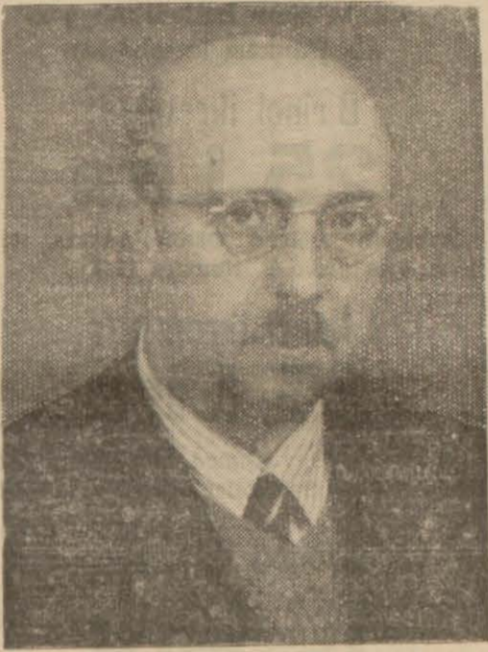
Önüne bir deste kâğıd koydu, konuşmağa başladık.

— Evvelâ klâsik manada klâsîği tarif etmek lâzım. Edelim:

1 — Klâsik eser, birçok bakımlardan otorite kesbetmiş olan eserdir.

2 — Zevk yüksekliği ve üslûb safiyeti bakımından kendi nevinde örnek teşkil eden eserdir.

3 — Mütaddid örnekleri mevcud olan eserdir.

Hakkı Süha

Selâmi İzzet

Bir de edebî tarifi var, güzel ve doğruya gitmek: Güzeli ve doğruyu emsalsiz bir zevk çerçevesi içinde görmek ve güzelle doğruyu bu çerçeve içinde canlandırmak.

Şimdi bu benim tarifime göre: Bizde klâsik bir devir vardır veya bizim de klâsiklerimiz vardır, demek yanlış olur. Fakat benim tarifimin haricinde biri çıkar da klâsîği başka türlü tarife kalkarsa o da doğru olmaz.

Bizde klâsik devir ve muharrir yoktur, diyorum. Çünkü; bizim devrimize kadar daha doğrusu yakın çağlara kadar Türk dilini temizlemek için, tasfiye etmek için, süzüp durultmak için ortaya kimse atılmamıştır. Dilimiz henüz ekmel bir dil halini almamıştır. Ekmel bir dil olma-yınca klâsik edebiyat olmaz.

Devrimize kadar iyiye ve doğruya giden, iyiye ve doğruyu bulup herkesin aklından geçen, herkesin aklına gelen bir

fikri en iyi tarzda ifade etmiş mütefekkirlerimiz görülmemiştir. Fikirsiz, dünyaca red ve cerh edilmiş vicesiz klâsik edebiyat yoktur.

Nasıl vardır, diyeyim ve nasıl varolduğunu iddia ediyorlar ki, elim bir harb sonu istiklâlimize kavuştuk; yeni düşüncelerle modern bir Türk edebiyatına doğru hamle etmeğe başladık. Öz ve saf türkçeyi aramağa koyulduk. Eski Yunan ve Lâtin edebiyatına varınca kadar her dilden ve her milletin edebiyatını dilimize çeviriyoruz; sahneye ehemmiyet veriyoruz. Fütürist şairlerimizle, divan ediblerimizi karşı karşıya cenkleştiriyoruz. Bu Rönesans devrinde olduğumuzun cerhdilemez bir delilidir. Bugün klâsik bir Türk edebiyatı yaratmak için çrpınıyoruz. Bence Rönesans klâsizminden evvel doğar. Binaenaleyh bizde de bugün bazılarımızın (var!) diye iddia ettikleri klâsik bir devir doğacaktır. Daima yeni bir edebiyat tekniği, yani yeni bir dil bir millet teşekkülüne aynı zamanda tesadüf eder. On altıncı asırda İtalya ve İngilterede, on yedinci asırda Fransada, on sekizinci asırda Almanyada nasıl bugün klâsik dediğimiz devirler doğmuşsa, bizde de bir Malerb, bir Dante, bir Şekspir doğduğu gün klâsik edebiyatımıza yol açılmış olacaktır.

Nusret Safa Coşkun

Not: Ağâh Sırrı Levend'in cevabında (bu kabil eserlerin eski edebiyatımızda çok olmadığı) (çok olduğu) şeklinde çıkmıştır. Düzeltir ve özür dilerim.

Nu. - Sa. - Co.

Bütün kazalarda haşerat mücadelesi yapıldı

1938 senesi ilkbaharından itibaren Vilâyete bağlı kazaların hududları dahilinde muhtelif emraz, haşerat ve muzır hayvanlarla mücadeleler yapılmıştır.

Bu sahada sarfedilen büyük gayretler az zaman zarfında müsbet neticeler meydana getirmiş, köylüler büyük zararlardan kurtulmuşlardır.

Yalovada çekirge, zeytin sineği, Diyaspis, Beykoz, Üsküdar ve Kartalda iponomot, karpokapsa ve zeytin sineği, Bakırköy, Silivri, Çatalca kazalarında da ehemmiyetli miktarda çekirge mücadeleleri yapılmış, haşeratin zarar yapmasına meydan verilmemiştir.

Bütün kazalarda domuzların itilâfi için büyük faaliyetler sarfedilmiş, tesbit edilen mükellefiyet, köylerde tamamile verine getirilmiştir.

MİZAH

Karagöz tiyatrodâ

Yazan: İsmet Hulusî

Hacivad — (Perdeye geir) Yâr bana bir eğlence meded!

Karagöz — (Pencereden başını uzatır) Şimdi geliyorum sabret.

Hacivad — Sabrede ede çatlıyacağım ayol.

Karagöz — Sakın ha, Çekoslovakya gibi her parçan birinin elinde kalır bilmiş ol!

— Hacivad — Ne olursun Karagöz aşağı in.

Karagöz — (Perdeye gelir) Anladım, ne dedin?

Hacivad — Demem o deme değil, ben bendeniz ben hâkipaye...

Karagöz — Fazla saçmalama tokadı yersin!

Hacivad — Ne kıyıyorsun Karagöz, ben seni tiyatroya götürmeye gelmişim.

Karagöz — İşte bu fena değil, gidelim.

Hacivad — Haydi öyleyse tramvaya.

Karagöz — Biraz dur, elbise değiştirip gelirim.

Hacivad — Elbisende ne var ki?

Karagöz — Bir şey olmadı için değiştirceğim ya, benim tramvay elbisem ayırdır. Malûm ya, tramvay kapısına dokunan elbiseden hayır kalmıyor.

Hacivad — Tramvaya binmeyiz, otobüse bineriz.

Karagöz — İki saat bekle, gelirim.

Hacivad — Neye?

Karagöz — Kendimi hayat sigortasına koyacağım da..

Hacivad — Bu da olmadı. Otomobile binelim.

Karagöz — Hayhay amma, bir maske lâzım. Nereden bulacağız?

Hacivad — Maskeyi ne yapacaksın?

Karagöz — Beni otomobile götürürlerse, paralı zannederler, borç isteyenlerin ellerinden kurtulamam.

Hacivad — Yaya gidelim.

Karagöz — Gerçi mahzurları var amma hepsinden iyisi gene o.. nereye gideceğiz?

Hacivad — Beyoğluna, tiyatroya..

Karagöz — Bien.

Hacivad — Bir enden mi çıkıyor, kendine pişma mı yaptırıyorsun?..

Karagöz — Ma şer ami.

Hacivad — Şıra mı istedin, bir şırıcdan içeriz.

Karagöz — Ne anlamaz insanmışsın, Beyoğluna çıkacağız dedin, ben de egzersiz yapıyorum.

Hacivad — Ne egzersizi?

Karagöz — Ne egzersizi olacak, fransızca egzersizi.

Hacivad — Vazgeç.. biz tiyatroya gideceğiz.. haydi durma gidelim. Yürüsen.. yoruldun mu?.. Haydi haydi.. işte göründü.

Karagöz — Kapisında «Kan Kardeşleri» yazılı. Buradakilerin hepsi kan kardeşi mi?

Hacivad — Karagöz dikkat et..

Karagöz — O kim o?

Hacivad — Bedia, Ferdi Fonştaser..

Karagöz — Devam et.

Hacivad — Neye?

Karagöz — Lâfi yarıda kesme, İspanyol asilzadelerinin isimleri dört kelimedede bitmez.

Hacivad — İspanyol asilzadesi değil.. kısacası Bedia..

Karagöz — Anladım. Yanındaki kısacası Bedia.

Hacivad — Yok canım, adının kısacası Bedia demek istiyorum. Yanındaki kısaca boyluyu kasdetmedim. Onu soruyorsan Şaziye.

Hacivad — (Bediayı selâmlar) Vay efendim takmış, takıştırmış, çakmış, çakıştırmış, iki dirhem bir çekirdek, nereden gelip nereye gidersiniz?

Karagöz — (Hacivadı taklid eder) Vay efendim, (sözün arkasını getiremez, Hacivada bakar, Hacivad bir şey söylemeyince lâfi değiştirir.) Bizim Karagöz bir zamanlar gümrük memurluğu yapmıştı da herkese nereden gelip nereye gittiğini sormak âdeti oradan kendisine âriz oldu.

Bedia — Şey efendim, provadan dönüyorduk.

Karagöz — (Hacivada) Burası tiyatro değilmiş, terzi dükkânıymış.. baksana banyanlar provadan dönüyorlar.

Hacivad — Piyesin provası demek istediler.

Karagöz — Hiç te duymamıştım. Şimdi duydum. Meğer piyazlar da ölçüyle, prova ile oluyor ha.. Gerçi bir insanın piyazlar; ölçülü hareket etmesi fena bir şey olmasa gerek.

Hacivad — Sus Karagöz, Hazım geliyor.

Karagöz — Üç kişi geliyorlar..

Hacivad — Hazım ortadaki.

Karagöz — Sağındaki büyük babası, solundaki torunu mu?

Hacivad — Yok canım sağındaki Behzad, solundaki de Vasfi.

Karagöz — Bunlar necidirler?

Hacivad — Neci olacaklar.. aktör. (Her üçü yanlarına gelmiştir). Baylarım selâm sabahsız nereye gidiş.

Vasfi — Aman Allahım, Karagözle Hacivad gelmişler. Hazım şunlara bak Sunlara..

Hazım — Karagöz sen burada ha.

Karagöz — Çok şükür bir tanıyana rastladık. Nasılsın bakalım?

Hazım — Çok iyiyim, sen nasılsın? Birinci ikramiye iki yüz bin lira..

Karagöz — Ha?

Hazım — Bir bilek yüz elli kuruş.

Karagöz — (Hacivada) Hacivad bu adam hoşuma gitmişti amma, konuşken saçmalıyor. Hele şu ihtiyarın bir elini öpelim. (Behzada) Efendi baba ver elini öpeyim.

Behzad — El öpenlerin hiç olmasın.

Karagöz — Çattık.

Hacivad — İhtiyarlığımı ne diye yüzüne vurursun?

Karagöz — Pot kırık ha.. dur tamir ederim. Oğlum Behzad nasılsın, mektebini bitirdin mi?..

Vasfi atılır — Karagöz amca, onu bilmiyorum amma ben Tuhfe Vehbiyi ezberledim, istersen okuyayım.

Bu sırada Cahide ile Samiye görünürler.

Karagöz — İstanbulspor geliyor.

Hacivad — İstanbulspor mu geliyor?

Karagöz — Baksana sarı, siyah..

Hacivad — Onlar Cahide ile Samiye!

Karagöz — Ya öteki, lâstik top gibi zıplıya zıplıya gelen de kim oluyor?

Hacivad — Şevkiye.

(Devamı 9 uncu sayfada)

Cumhuriyetten evvelki mektep

«Çocuklar,

Eski devirdeki mektep, bugünkü mektebe hiç benzemezdi. Bugün seve seve gittiğiniz mektebinizi gözünüzün önüne getirin. Bir de aşağıda okuyacağınız Ömer Seyfeddinin «Falaka» isimli hikâyesinde anlattığı mektebi düşünün. Eski mektebin ne kadar fena, ne kadar iptidai olduğunu anlayacaksınız.»

Her sabah Çarşı caminin arkasındaki harab zaptiye ahırının önünden, bir serçe sürüsü gibi, cıvıdayarak geçerdik. Mektep biraz daha ilerde... alçak duvarlı, oldukça geniş bir avlunun ortasında idi. Bir kattı; etrafında yükselen büyük kestane ağaçlarının birbirine karışmış koyu gölgeleri bütün çatısını kaplardı. Biz daha avlunun kapısından girmeden Hoca Efendinin bulunup bulunmadığını, şöyle bir bakar, anlardık:

— Abdurrahmançelebi gelmiş mi be?

— Gelmiş, gelmiş...

Abdurrahmançelebi Hoca Efendinin ihtiyar eşiğiydi. Siyah, huysuz, inatçı bir hayvan... Her sabah bizim gibi erkenden mektebe gelir, akşama kadar kalır; evlerimizden nöbetle getirdiğimiz kucak kucak otları, yazsa ağaçların, kışsa sol taraftaki abdestlik sundurmasının altında yavaş yavaş yerd. Ona su vermek, onu timar etmek mektebde bir imtiyazdı. Hoca Efendiye kim yaranırsa bu mükâfatı kazanırdı. Mektebin kapısına dar taş bir merdivenle çıkılırdı. İçeri girilince tâ karşıya Hoca Efendinin rahlesi gelirdi. Rahlenin önünde top yavrusu müdhiş, tuhaf bir tüfek gibi siyah kayışlı ağır falaka asılı dururdu. Hepimiz kırk çocuktuk. Kızları birkaç ay evvel bizden ayrılarak başka yere kaldırmışlardı. Sınıf taksimi filân yoktu. Elifbeyi, Ammeyi, her şeyi bir ağızdan okuyor, rakamları bir ağızdan sayıyor, bir ağızdan ilâhi söylüyorduk. Bütün derslerimiz yeknesak, umumi bir bestenin asla manalarını anlamadığımız güfteleri idi. Hoca Efendi, aksakallı, uzun boylu, bağırtkan bir ihtiyardı. Yaz, kış, daima cübbesiz, abdest almağa hazırlanmış gibi kolları, paçaları çıplak, sıvalı, yerinde otururdu. Öğleden sonra Çarşı camini süpürmeğe gidip hiç gelmiyen kalfa daha gençti. Müezzinklik te yapıyordu. Bize şeker, leblebi, keçi-boynuzu, hünnap, iğde vesaire satardı.

★

Gönenden geldiğimiz gündenberi bu mektebe devam ediyordum. Amma ders-ten, mersten hiç haberim yoktu. Bir ağızdan okumağa başladık mı, ne olursa olsun, ben de karışır, bağırmağa başladım. En birinci zevkim falaka tutmaktı. Falaka tutmak... Fakat bir gün hâkim efendi ile setre pantolonlu, gülmez suratlı biri geldi.

— Kaymakam Bey, Kaymakam Bey!

Dediler. Sakalsız, esmer, uzun boylu, aksi bir adam. Kapıdan girer girmez Hoca Efendinin işaretine üzerine hepimiz ayağa kalktık. Birisini çağırıyormuş gibi elini, başını salıyarak bizi oturttu. Hepimizi ayrı ayrı gözden geçirdi. Bir kavgımızı okutmak istedi. Halbuki biz tek ağızla, ahenksiz okuyamazdık. Yüzünü buruşturdu. Yere bakarak başını salladı. Sonra gözlerini Hoca Efendinin başında asılı duran falakaya dikti: Baktı, baktı. Ömründe ilk defa bir falaka görüyormuş gibi dikkatle baktı. Döndü, selâm vermeden çıkarken:

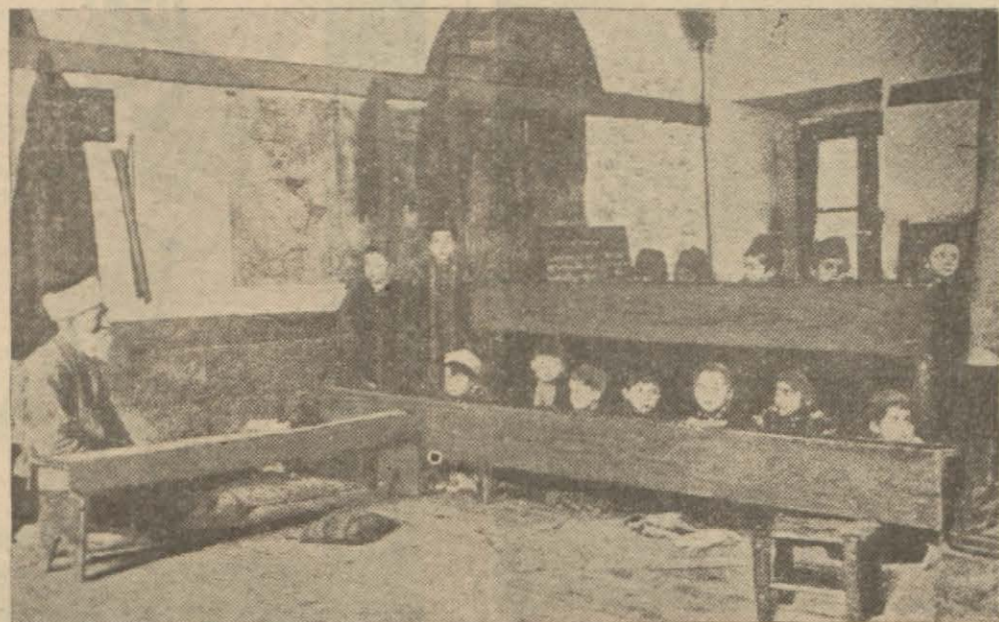
— Biraz dışarı gelir mısınız Hoca Efendi?

Hoca Efendi titriyerek divan duruyor gibi kollarını önüne kavuşturarak yürüdü. Hâkim Efendi ile Kaymakamın arkasından bahçeye çıktı. Dışarıda ne konuştuklarını bilmiyorduk. Lâkin falaka ertesi gün yerinde yoktu.

— Falaka yasadı mı...

Diyorlardı. Sözde Kaymakam Bey yasadı mı!

Dayak korkusu kalkınca biz, kırk çocuk, öyle azdık, öyle kudurduk ki... Ne yaptığımızı bilmiyor, artık hiç hocayı dinlemiyor, yüzüne leblebi atıyor, minderine iğne koyuyor, pabuçları saklayıp onu saatlerce, aratıyor, yalvartıyor-

duk. Dayaksız bizi okutamıyacağını anlayan Hoca Efendi nihayet gene bir gün falakayı çıkardı. Amma başı ucuna asmadı. Oturduğu minderin arkasına sakladı. Fakat şimdi kim kabahat yaparsa eskisinden fena dövüyordu.

★

İyice hatırlıyorum; kırk çocuk, hepimiz müttefiktik. Aramızdan müzevir çıkmıyor, Hoca Efendiye karşı tek bir vücut gibi hareket ediyorduk. Bir gün bahçede sözbirliği ettik. İçerde hepimiz birden esnemeğe başladık. Hoca Efendi de esnemeğe başladı. Zavallı ihtiyar uyuverdi. O zaman kalktık, rahlenin üzerindeki enfiye kutusunu aldık, hepimiz çektik. Bütün mektebin içinde bir hapsirmadır gitti. Hoca Efendi gürültüden uyanınca işi anladı. Enfiyesini kimin çaldığını sordu. Bir ağızdan ahenkle:

— Bilmiyoruz, bilmiyoruz.

Dedik.

— Hepinizi falakaya çekeceğim.

— Bilmiyoruz, bilmiyoruz.

— Kimse söylemeyecek mi?

— Bilmiyoruz ki, bilmiyoruz ki...

— Bilmiyor musunuz, pekâlâ, Necib git camiden kalfayı çağır, çabuk.

Beş dakika sonra kalfa geldi. Korkunç bir sahne başladı. Sopayı biri bırakıp biri alıyordu. Nöbetleme falaka tutuyorduk. Hepimizi sıra dayamağa çektiler. Bugünden sonra Hoca Efendi esneme ile hapsirmayı en büyük kabahat sayıyordu. Hele hapsirmek... Kazara, kendiliğinden hapsirani:

— Benimle eğleniyor musun?

Diye yere yıkıyor, bayıltıncıya kadar döğüyordu. Aksi gibi benim hiç durmadan esniyeceğim geliyor, hapsirmek istiyordum. Birkaç defa bunun için dayak yedim. Hoca Efendi dayağı bitirince bütün kuvvetiyle rahlesine vuruyor:

— Kim hapsirirsa şart olsun ki öldürünceye kadar döveceğim.

Diye haykırıyordu.

— ...

— Şart olsun, kim hapsirirsa...

★

«Şart olsun!» bu nasıl yemindi? Evde anneme sordum. Başını salladı. Gözlerini açtı:

— Çok büyü yemin!

Dedi.

— Yalan yere bu yemini eden çarpılır mı?

— Hayır.

— Ya ne olur?

— Daha fena.

— Nasıl?

— Karısı boş düşer.

Bir gün öğle paydosundan sonra içeri girdik. Her vakitki gibi derin bir uğultu... Ben baktım, Hoca Efendi dalmış uyuyor! Hemen ayağa kalktım. Çocuklara şahadet parmağımı dudaklarına götürerek:

— Susunuz!

İşaretini verdim. Ses seda kesildi. Hepsi ne yapacağıma bakıyordu. Gözümde rahlenin üzerinde, kapağı açık duran bir tabaka kadar büyük enfiye kutusu ilişmişti. Yürüdüm, ayaklarımın ucuna basarak yaklaştım, kutuyu aldım. İçindeki enfiyeleri cüzümün arasına boşaltım. Kutuyu gene açık olarak yerine bıraktım. Çocuklar çekmek için etrafıma toplandılar.

— Hayır, biz çekmiyeceğiz, dedim. Sonra hapsiririz. Uyanır.

Öyle bir şeytanlık kurmuştum ki daha yapmadan gülyör, katılıyordum. Çocuklar da bana bakarak gülyüyorlardı. Gülsüne gürültüsüne Hoca Efendi uyanı. Hemen kutuya baktı. İçinde enfiye yok... Hiddetlendi:

— Kim aldıysa söylesin, şart olsun, gebertirim.

Hep bir ağızdan, ahenkle:

— Şart olsun haberimiz yok!

Dedik.

— Kim aldı. Söyleyiniz

— Bilmiyoruz, bilmiyoruz.

— Pekâlâ, ben size gösteririm. Şimdi hapsirince alan meydana çıkar. Şart olsun, onu falakaya yıkacağım. Gebertinceye kadar döveceğim.

Hoca Efendinin öfkesi bir türlü geçmiyordu. Ben rahlemin altında, cüzümünden kopardığım iki yaprağı boru gibi büküyor, enfiyeleri içine dolduruyordum.

★

Akşam yaklaştı. Hoca Efendi kollarını kapadı. Çoraplarını, mestini giydi. Cübbesini omuzuna aldı. Hep bir ağızdan, kerrat cedvelinin tagannisinden sonra ilâhiye başladık. Ben nihayete doğru yarımdaki çocuğu dürterek kalktım. O da kalktı. Ellerimizi kaldırdık. Hoca Efendi bağırdı:

— Ne var?

— Abdurrahmançelebiyi hazırlıyalım mı?

— Haydi, pekâlâ, çabuk.

Kapıdan çıktık. Her akşam Hoca Efendinin izin verdiği iki çocuk önden çıkar, eşiğin yularını ve semerini vururdu. Taş merdiveni koşarak indik. Abdurrahmançelebi yiyemediği otların üstüne uzanmış yatıyordu. Tekmeliyerek kaldırdık. Yularını, semerini vurduk. Artık ilâhi sesleri kesilmişti. Ben cüzümünden içi enfiye dolu kâğıd boruları çıkardım. Yavaşça eğildim. Abdurrahmançelebi daha bir şey anlamıyordu. Bu borulardan bir tanesini bütün kuvvetimle burnuna üfleddim. Genzine bir tabanca sıkılmış gibi şaha kalktı. İkinci boruyu üfleyemedim. Yularından tuttum. Sıçrata sıçrata taş merdivenin önüne doğru götürdüm. Öteki çocuk yanımdan geliyor, gülmek için eliyle ağzını tutuyordu. Hoca Efendi cübbesini giymiş, vakarla, yavaş yavaş, merdivenlerden iniyordu. Çocukların hepsi bir turna dizisi gibi, arkasından iniyorlardı. Eşek şaha kalkıyordu.

— Ne olmuş bu hayvana?

— Bilmem efendim, uyuyordu...

— Gemini yanlış vurmuyunuz.

— Hayır.

— Getirin bakayım.

Bütün çocuklar da bakıyorlardı. Eşiği taş basamağa yaklaştırdım. Tam bu esnada Abdurrahmançelebi nezleye uğramış bir insan gibi:

— Pişih, pişih...

Diye başını sarstı. Bütün çocuklar gülmeye başladılar. Hoca Efendi şaşırdı. Enfiyenin tesirini duymaya başlayan Abdurrahmançelebi habire haykırıyordu. Ben sanki hiçbir şeyden haberim yokmuş gibi:

— Sizinle eğleniyor efendim.

Dedim.

— Haltetmişsin...

Daha ziyade küstahlaştım:

— Bunu da falakaya yıkmalıyız.

On Beşinci Yıldönümü

Çocuklar,

Bugün bizim büyük bayramımızdır. Çünkü kurtuluşumuzun, kendi öz varlığımıza kavuştuğumuzun on beşinci yılını kutuluyoruz.

Çocuklar,

Bu on beş yılın her gününde biz bizden başka hiçbir milletin başaramadığı işleri başardık. Ulu Önderimiz Atatürk, bizi düşman esaretinden kurtardıktan sonra, saltanatın ve saltanatla birlikte yürüyen bütün fena âdetlerin esaretinden de kurtardı. O gün bugün, Onun verdiği direktilerle, Onun gösterdiği yol üzerinde yürüdük. Bir harabe olan memleket imar edildi. Harice giden paraları kurulan fabrikalar sayesinde memleket içinde kaldı. Ordumuz kuvvetlendi. Bilhassa kültür alanında çok yükseldik.

Cumhuriyetten evvelki devirde ne bugünkü dil, ne bugünkü tarih, ne de bugünkü okumak yazmak kolaylığı vardı. Kargacak burgacak Arab harfleri çok güç öğreniliyordu. Dilimiz yabancı kel-

melerle dolu idi. Biraz okumuş olanlar türkçeyi türkçe olmayan başka kelimelerle konuşuyorlar, yazıyorlardı ve hele tarihini hiç bilmiyorlardı. Kısa bir saltanat süren Osmanlı hükümetinin tarihini bize benimsetmişler, dünyanın en eski, en asil bir kavmi Türkler olduğunu ve bizim de Türk olduğumuzu unutturmuşlardı. Halbuki Cumhuriyet devrinde bütün bunları öğrendik. Türk milletlerinin en eskisi, ve türkçe bütün dillerin anasıdır.

Çocuklar, siz Cumhuriyet devrinin bütün bilgileri, yenilikleri içinde yetişiyorsunuz. Ne mutlu, ne mutlu size ki o eski Osmanlı padişahları devrinin saray haricindeki Türkleri saymayan, tanımayan idaresini görmediniz. Size o idare ile bugünkü idare, o zihniyetle bugünkü zihniyet arasındaki farkı ne kadar anlatsanız anlatmış olamaz. O cehennemimiz azabını çeken biz büyükler, bugünkü cennetin safasını sürerken, çektiğimiz azabın ne çekilmez şey olduğunu ancak şimdi hakkıyla sezebiliyoruz.

Büyük Müsabaka

Halledilmiş şekli ve kazanan büyük numaraları ilân ediyoruz. Yersizlik yüzünden mütebaki talihlilerin isimlerini de salı günkü nüshamızda bulacaksınız.

İlisabakanın halledilmiş şekli
«İş Bankası kumbarası»

Birinci ikramiye:
25 Lira

Kazanan: Bülend Okan Ankara erkek lisesi, orta kısım B. Numara 1383

İkinci ikramiye:
15 Lira

Kazanan: Bay Ahmed oğlu Yakup Tarsus okulu No. 453 Sebzeçler arası No. (70 - 101)

Üçüncü ikramiye:
10 Lira

Kazanan: Erdoğan Sütunç Emeklî yarbay

oğlu, ilkokul 8. 2 de, Şehzadebaşı, Saffeti sokağı No. (1)

Diğer talihlilerin isimleri Salı günkü sayımızda neşredilecektir.

Yukarıdaki mükâfatları kazananlar pazartesi gününden itibaren iyi çıkmış birer fotoğrafları ve hüviyetlerini isbat edecek vesikalarla matbaamıza müracaat ettikleri takdirde mükâfatları kendilerine verilecektir.

Taşradakilerin de bize posta ile gönderdikleri fotoğraflar elimize geçmez mükâfatları adreslerine posta havalesi ile de hal sevkedilecektir.

Dikkat:

Bu müsabakanın mükâfatını almak için resmini gönderen okuyucularımızla bilmece- lere dair bir dilek ve herhangi bir arzularını bize bildirmek isteyen okuyucularımız bu mektubların zarfları üzerine «İdare, Bilmece» kelimesini yazmaları elzemdir. «Bilmece» lerini ayrı zarfla göndermeleri de gene lazımdır.

Yeni bilmecemiz

Kol saati veriyoruz

Bu iki çocuk ikiz doğmuşlardır. Birbirine pek benzerler. Giydikleri elbiseler de aynıdır. Birinin adı Günay, ötekinin Güneydir. Misafir gelen bayan bir defa daha onları görmüş, her ikisine dikkatli dikkatli bakmıştı. Bu seferki görüşünde gene dikkatli dikkatli baktı ve hangisinin Günay, hangisinin Güney olduğunu söyledi.

Çünkü birinde ötekinde olmayan işa-

rete benzer ufak bir ayrılık vardır. Siz de dikkat edin, bunu bulacaksınız. Bulursanız bir işaret koyun, resmi bize gönderin. Bir kişiye bir kol saati, diğer yüz kişiye de ayrı ayrı güzel ve kıymetli hediyeler vereceğiz. Bilmeceye cevap verme müddeti on beş gündür. Bilmecе cevabını bize gönderdiğiniz zarfın üzerine bilmece kelimesini ve bilmecenin gazetesine çıktığı tarihi yazınız.

— O hayvan, o...

— Hoca Efendi, bugün mektebde kim hapsirirsa şart olsun falakaya yıkacağım dediniz. Eğer Abdurrahmançelebiyi affederseniz karınız boş düşer.

Çocuklar ders gibi bir ağızdan ve ahenkle:

— Karınız boş düşer! Karınız boş düşer!

— Karınız boş düşer! Karınız boş düşer!

Diye haykırıyorlardı.

Hoca Efendi bir an şaşırda. Bineceği zamanlar «Oh benim Abdurrahmançelebi, oh benim Abdurrahmançelebi» diye muhabbetle okşadığı eşiğine dehşetle baktı. Kapının yanından bir çocuk içeri koşmuş falakayı, değneyi çıkarmıştı. Abdurrahmançelebicik intizamsız fasılalar-

la hapsiriyor, burnunu yere sürmek istiyordu.

Falaka, değnek, elden ele Hoca Efendinin önüne kadar geldi. Çocuklar gülmekten katılıyorlar:

— Karınız boş düşer! Karınız boş düşer!

Diye ahenkle tekrarlıyorlardı. Çocuklara mi, eşeğe mi, neye kızdığını bilmiyen Hoca Efendi, gayri ihtiyari:

— Yıkınız!

Emrini verdi. Belki yirmi çocuk, Abdurrahmançelebinin başına üşüştük. Uzun bir uğraşmadan sonra yere yatırdılar. Arka ayaklarını falakaya taktik. Hoca Efendi sopayı eline aldı. Nallar gibi «tak tak» vurmağa başladı.

Komiteciler arasında

Selânikte dağa kaldırılan Amerikalı kız

Yazan: Ziya Şakir

Gizli mektub

Komite, bunu haber almakda da gecikmemiştir. Ve Mister Havusun bu hareketi de, komiteyi fena halde öfkelenmiştir.

— Oool.. Bunda, benim ne kabaha - tim olabilir?..

— Mis Eston!.. Komite, sizin kabahatiniz olup olmadığınızı kat'iyen nazarı dikkate almaz... Mister Havus, sizin bulunduğunuz yeri öğrenip de ifşa ettiği gün, komite, son kararını verir. Ve derhal tatbik eder.

Mis Eston; kalbini titreten bir kor - ku içinde, Sarafofun yüzüne bakmıştı. Ve onun gözlerindeki vahşi parıltı karşısında iliklerine kadar titriyerek:

— En küçük müdafadan bile mahrum olan bir kadına karşı, bu kadar şiddetli davranmak medenî ve insani hislere uygun mudur, Mister Sarafof?..

Diye mırıldandı.

Sarafof, önündeki bardağı son damlasına kadar içmiş; ve sonra dilinin ucunu dudaklarının arasında gezdirmek:

— Medenî ve insani hisler mi?.. Ah, Mis Eston.. bunlar, komitecilerin kafalarında, zerre kadar yer tutmayan şeylerdir... Komiteci, yalnız bir hissin tesiri altına girebilir. O da, takib ettiği (gaye) dir.

Cevabını vermişti.

Mis Eston, ancak şu dakikada, hakikatı anlayabilmişti... Önünde, birdenbire derin bir uçurum açılveren insanlar gibi, titreyerek geri çekilmişti.

— Sarafof!.. Sana.. amma; şahsen, yalnız sana bir soracağım. Beni, hiç, hiç mi müdafaa etmeyeceksin?..

— Hellen!.. Ben seni, üç aydanberi müdafaa ediyorum. Ve emin ol ki, üç aydanberi de, senin için arkadaşlarım - la pençe pençeye geliyorum... Beni; sinir zâfile, sana âşık olmakla itham ediyorlar. Bana, çok gülmüş, ve aynı zamanda çok korkunç şeyler ifade etmek istiyorlar. Ben, bütün bunlara göğüs geriyorum. Ve, sizi feci bir âkıbetten korumak için, onlarla mücadelede devam ediyorum. Fakat bir gün, bu mücadelenin sonu gelebilir.

— Sarafof!.. Beni çok korkutuyor - sun.

— Bilâkis, Helen.. seni, korkutma - maya çalışıyorum... Bak!.. Meselâ, komitenin şu kararlarını sana doğrudan doğruya tebliğ edebilirdim... Halbuki, seni birdenbire korkutmamak için ev - velâ bir eğlence tertib ettim. Seni, neşelendirdim. Ve bu neş'en arasında söyleyeceğim sözlerle, âkıbetin acılığı arasında bir müvazene tesis etmek istedim... Maamafih, şunu da ilâve edeyim ki; o acı âkabet, ile aranızda, henüz uzakça bir mesafe var. Bu mesafeden istifade etmek, ve hayatınızı tehdid eden faciaya karşı kuvvetli bir sed çekmek, tamamen elinizde.

— Nasıl?..

— Mister Havusa derhal bir mektub yazınız. Vaziyetin vahametini yazınız... Son defa olarak yirmi gün daha mühlet aldığınızdan bahsediniz. Bu müddet zarfında paranın teslimi için, sizinle alâkadar olanları gayret ve fedakârlığa sevkleyiniz.

— Bunu, derhal yaparım.

— Şu halde, düşüncecek ve üzülecek bir şey yoktur... Hadi bakalım. Şu şaraplarımızı da içelim.. ve, tekrar neşelenelim.

★

Ertesi sabah, Sarafofla Mis Helen henüz uykuda iken; Silya usul usul merdivenleri inmiş.. muhafızların odasının kapısında durarak, ocağın başında sigara için bir adama işaret etmiş.. onu, kulenin arkasına götürerek koy - nundan çıkardığı bir mektubu vermiş:

— Çabuk, sakla.. bunu, (Batşa) nın eline vereceksin.. bizzat kendi eline.

Demmişti.

Silyanın verdiği mektub, çok büyük bir ehemmiyeti haizdi. Ve, şu şartları ihtiva etmekte idi:

(Kapiten Batşa!..

Komitenin gizli idare heyeti tarafından

verilen kararı bildiren mektubunuzu aldım. Ve; bu emir mucibince, Sarafofla Mis Estonun hareketini tarassuda başladım.

Her ikisinin arasındaki muamele, tamamen samimidir. Hattâ Sarafof, bu geceyi de Mis Estonun odasında geçirmiştir.

(Mis Eston, dün Sarafofa firar teklif etmiş.. Beraberce Amerikaya kaç - tıkları takdirde, orada çok büyük bir servet kazanacaklarına dair uzun u - zadıya bir takım şeyler söylemiştir. Fakat Sarafof, Mis Estonun bu teklifle - rini tamamen reddetmiştir.

(Sarafof, Mis Estona komitenin kararını tebliğ etmiş, paranın yirmi gün zarfında getirilerek teslimi hakkında, Selânikteki Amerikalı Mister Havusa bir mektub yazmasını tavsiye etmiştir. Aynı zamanda bu mektuba, Mister Havus tarafından yapılan taharriyatın durdurulmasını tavsiyeyi de ilâve et - tirmiştir.

(Amerikalı kızın, Sarafofu kendi lehine iknaa muvaffak olacağını ümid etmiyorum. Ancak, Sarafofun burada uzun müddet kalmasını da doğru görmüyorum. Çünkü Sarafofun kadınlara ve içkiye olan fazla temayülü dolay - sile, komitenin ciddiyet ve mehabeti - nin haleldar edileceğinden endişe ediyorum.

(Şimdilik verebileceğim malûmat, bundan ibaret. Başkaca yapılacak iş - ler varsa, onlar hakkında da talimat bekliyorum.

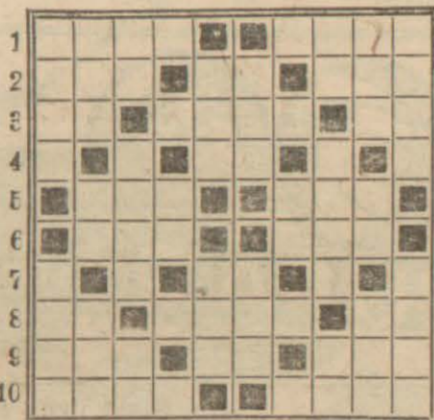
Silya Çelika

Bu mektub da gösteriyor ki; Makedonya komitesinin gizli idare hey'eti, Sarafofun bazı hallerinden memnun değildi.

(Arkası var)

Günün Bulmacası

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

SOLDAN SAĞA:

1 — Akçe - Para konulan dolap

2 — Beraber - Bir nota - Dem.

3 — Dahî - Gölge - Bir nota.

4 — Bir nota.

5 — Rüzgâr - Bir nevi toprak.

6 — Valide - ..... ye kadar.

7 — Şart lâhikası.

8 — Teessür nidası - Tecrübe etse - Spor - cu alkışı.

9 — Bol olmiyan - İsimlerden sıfat yap - mak için kullanılan bir lâhika - Haf - fîf masdar lâhikası.

10 — Arzu - İcar.

YUKARDAN AŞAĞI:

1 — Ramazanda fırınların çıkardığı - Şa - rap.

2 — Çok iyi - Hayret nidası - Olmamış.

3 — Bir nota - Ambalaj - Bir nota.

4 — Bir nota.

5 — Ağacın kolu - Yağmur suyundan ha - sil olan dere.

6 — Bir nevi işleme - Birdenbire.

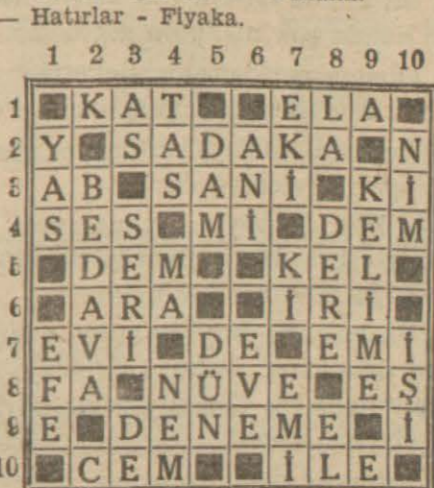
7 — Rabit edatı.

8 — Beyaz - Derd - Bir nota.

9 — Temiz - Bir nota - Fenalık.

10 — Hatırlar - Fiyaka.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Evvelki bulmacanın halledilmiş şekli

İstanbul 3 üncü İcra Memurluğundan:

Yorgi Papadis.
İstanbulda Çiçekpazarında Fındıklıyan han 5 de mukim iken halen ticarethanesi ve ikametgâhı meçhul.

Yusuf Kapancı mahdumlarına altı a - ded emre muharrer senede müsteniden borcunuz olan (1360) liranın faizi kanu - nîsi ve % 10 avukatlık ücreti ile tahsil - nin temini için dairemizin 38/4406 sayılı dosyasile aleyhinizde yapılan icrayı ta - kib ile yukarıda adresi yazılı bulunan yazhanenize gönderilen ödeme emrinin arkasına mübaşir tarafından verilen meşruhata atfen ödeme emri bilâtebliğ iade edilmiş ve ilânen tebliğat ifası için hâkimin hükmü de sadir olmuş bulun - duğundan işbu ilân tarihinden itibaren bir ay müddetle ve ödeme emrinin te - bliğ makamına kaim olmak üzere ilânen tebliğat ifasına dairemizce de karar ver - rilmiştir.

Yukarıda yazılı borcu masraflarile ve faizile bir ay içinde ödemeniz lâzımdır. Borcun tamamına veya bir kısmına, a - lacaklığın takibat icrasına dair bir itirazınız varsa yine bu bir ay müddet içinde istida ile ve şifâhen dairemize bil - dirmeniz icab eder. İtirazınızı bildirme - diğiniz ve icra iflâs kanununun 74 üncü maddesine tevfiikan mallarınız hakkında beyanda bulunmadığınız takdirde hapis - le tazyik olunacağınız gibi yanlış beyan - da bulunduğunuz halde de hapisle tec - ziye olunacağınız nazara alınarak ve borcu ödemez veya itiraz etmezseniz ceb - ri icraya başlanılacağı bilinmek üzere ö - deme emrinin tebliğ makamına kaim ola - rak bir ay müddetle ilân olunur.

İlan Tarifemiz

Tek sütun santiml

Birinci sahife	400 kuruş
İkinci sahife	250 »
Üçüncü sahife	200 »
Dördüncü sahife	100 »
İç sahifeler	60 »
Son sahife	40 »

Muayyen bir müddet zarfında fazla miktarda ilân yaptıraca - lar ayrıca tenzillâtli tarifemizden istifade edeceklerdir. Tam, yarım ve çeyrek sayfa ilânlar için ayrı bir tarife derpiş edilmiştir.

Son Posta'nın ticarî ilânlarına aid işler için şu adrese müracaat edilmelidir:

İlanlık Kollektif Şirketi
Kahramanzade Han
Ankara caddesi

Mari Valevska

Napolyonun aşk romanı

Tercüme eden: Mebrure Sami

Siyasetin icabları

— Hayır, haşmetmeab, dine karşı duyduğu büyük bağlılık dolayisile. Kontes, kat'iyen kocasından boşanma - ğa razı olmadı.

— Ne çıkar bundan? Nikâhını Var - şovadaki ruhani makamlarca feshetti - riverirdim.

— Kontes bunu kâfi görmezdi. Onu ancak Romadan çıkacak bir kararla tat - mîr etmek mümkün olurdu. Halbuki «Papa» ile aranızın ne kadar açık oldu - ğunu da düşünürsek..

Napolyon büyük bir kayıtsızlıkla:

— Papa mı? dedi. Yedinci «Pie» yi iki tabur asker arasında ayağın - a ge - tirtmesini de bilirim ben. O vakit, gö - rürdünüz bakalım; gık diyebilir miy - di?

— Papa gibi ruhanî bir şahsiyete, zannınca Napolyon bile bir hırsız mu - amelesini yapamaz.

— Vay mösyö Fuşe! Papaz cübbesi - ne karşı saygı gösterme işinde, sizi bi - raz geç kalmış gibi görmekteyim, ne dersiniz?

— Haşmetmeab, bendeniz daima if - ratın aleyhinde bulunmuşumdur.

— Amma «Lyon» da, bir takım işler becerirken, bu fikirde değildiniz san - yorum!

— Bu, çeşid çeşid masallarla şişir - dikleri basit bir gençlik hatasıdır, baş - ka bir şey değil efendimiz.

— Ne ise, sonu değişik çıktı amma, her şey gene de, halholdu sayılabilir. Artık bu meseleye dönmüyelim; daha iyi!

Bu konuşma sırasında, zaptiye na - zırına, asıl içini sezdirmemek için sar - fettiği bütün o beşer kudretini aşan gayrete rağmen, şu son cümleyi söy - lerken, şiddetli bir ürperişle titremek - ten kendini alamadı.

Fakat gene de, gayet sakin bir ses - le:

— Bu akşam katlanmağa karar ver - diğim şeyi, biraz da Fransaya borclu i - dim... Haydi geç oldu Dük d'Otrante; gidip yatınız, uyuyunuz dedi.

Ayağa kalkan Fuşe:

— Uyumak mı haşmetmeab? Mü - saadelerile buna imkân görmüyorum. Holanda vaziyeti hakkındaki raporla - rı tedkik etmek lâzım. Kral Lui'yi hu - zurunuzla çağırılmadan evvel efendi - mize bu meseleye dair izahat vermek - le mükellefim.

Banyosunun kenarına dayanan Na - polyon:

— Sahî, dedi. Tedkik edin de, bir muahedename projesi hazırlayın bana... Haydi güle güle gidin... dedi.

Fuşe, çöl gibi ucu bucağı bilinme - yen koca sarayın içinde kayboldu git - ti. İmparator da Konstan'ı çağırıldı, ban yodan çıktı.

Gömleğini, dimi bezinden pantalo - nunu, mavi yumuşak yünlü yere ka - dar uzanan rob dö şambrini giydi. A - yağına oldukça eskimemiş, kırmızı deri terlikler geçirdi. Başını da Hindli sa - rıklarını andıran bir şekilde bağlatı ve yatağına girecek yerde, gene yazı - hanesinin başına oturdu.

Kâğıdları karıştırdı, bazılarında bir şeyler kaydetti, sonra ayağa kalktı, o - cağın yanbanındaki iki kişilik kana - peye gömüldü.

Kollarını göğsünde sıkı sıkı kavuş - turarak, müdhiş bir küfür savurdu.

Demir Fuşe ile konuşurken kendi - ni tutmak, hissettiklerini bu hilekâr heriften gizlemek için sarfettiği gay -

retle, âdeta garezi, öfkesi büsbütün artmış gibi idi. Dük d'Otrante, bütün kurnazlığına rağmen nasılsa bu defa yanılmış, imparatorun bu işe pek e - hemmiyet vermemiş olduğuna inana - rak, sevine sevine gitmişti.

Halbuki, Napolyon o günden sonra bu adamı aslâ affetmeyecekti! Fuşe hükümdarını alçakcasına tuzağa dü - şürmüştü. İleri sürdüğü zâhîrî sebeb - ler, hattâ bu sebeblerin düpedüz hak - lı olması da Napolyonun umuruna gel - miyordu. Bin dereden su getirerek i - leri sürdüğü bütün o siyasi fikirlerin altında muhakkak onun gene kendine dokunan şahsî bir menfaat tarafı ola - caktı.

Bu adama ne verilse, ne yapılsa ge - ne de ondan tam bir bağlılık beklene - mezdi. O babacan görünümleri ve doğ - ru, açık sözlülüğü altında serapa, hile, yalan, hiyanet gizlenirdi.

Bir nikbet ânında, kökünden sarı - labilecek olan kuvvetini, askerlik za - ferleriyle tesis etmiş bir saltanat için, onun devlet işleri başında olması teh - like sayılabilir.

En ufak bir menfaat bulursa —ki bulabilirdi de— imparatorunun ku - yusunu kazmağa muhakkak ki hazır olurdu.

(Arkası var)

Mizah : Karagöz tiyatrodâ

(Baş tarafı 7 inci sauffada)

Bu sırada bütün artistler bir anda san - ki yer yarılmış yere geçmişler gibi kay - boluverirler.

Karagöz — Hacıvad ne oldu?

Hacıvad — Geliyor.

Karagöz — Anlaşıldı. Desene bunların hepsi tezkeresiz. Zabıtaî belediye mem - runun geldiğini görür görmez dağılır - diler.

Hacıvad — Gelen zabıtaî belediye me - muru değil, rejisör.

Karagöz — Rejisör de ne oluyor?

Hacıvad — Artistlerin başı.

Karagöz — Hele bir görsem

Hacıvad — İste!

Karagöz — Bay rejisör ne var, ne yok?

Rejisör Muhsin — On lira!

Karagöz — Ne dedin?

Rejisör Muhsin — Yirmi lira.

Karagöz — Haraç, haraç, haraç..

Rejisör — Sen rejisörünle alay mı edi - yorsun ha... Bir maaş.

Hacıvad — Karagöz, seni tiyatro ak - törlerinden zannetti de para cezası kes -iyor.

Karagöz — Zabıtaî belediye memuru demekte haklı imişim.. haydi artık gide - lim.

Kapıdan çıkarırken Ertuğrul Sadiyi görürler.

Hacıvad — Sadi senin için Şehir tiyat - rosunu taklid ediyor, diyorlar; bu doğru mu?

Ertuğrul Sadi — Ne münasebet, onlar beni taklid ediyorlar. Benim başında saç olmadığımı gördüler, kuskandılar da dua ettiler, duaları kabul edildi. Şimdi hepsinin saçları dökülüyor.

Karagöz — Hacıvad, ne dersin, haklı galiba.

Hacıvad — Amma alacağı yok.

Karagöz — Doğru, aktör değil mi, hiç bir zaman alacak olmaz.

(Perde kapanır)

İsmet Hulusi

KİMYAGER A RANIYOR:

ETİBANK GENEL DİREKTÖRLÜĞÜNDEN:

Kuvarshan bakır madeni işletmemiz için muktedir ve genç bir kimyager ihtiyacı vardır. Alınacak kimyagerin, bilâhare izabe işlerinde göstereceği istidad ve muvaffakiyetine göre daha fazla ücret verilecektir. Tenvirat ve ev, maden işletmesi tarafından temin edilecektir.

İsteklilerin, 20.11.938 tarihine kadar, bir istida ile istedikleri aylık ücret ve evrakı müsbiteyle birlikte Etibank Genel Direktörlüğüne müracaatları.

Urolog - Operatör

Dr. REŞİD SÂMİ BERKER

(İdrar yolları hastalıkları mütehassısı) Beyoğlu İstiklal Caddesi Mis Sokakı No. 1 (Eski Mutasarrıflık Konağı) Tel: 41443

"Son Posta,"nın Hikâyesi

SEVGİLİNİN SESİ

Yazan: Muazzez Tahsin Berkand

Perihanın elindeki çay fincanı birdenbire titredi. Genç kadın bu kaba fincanı iki elile tutarak ağzına götürdü, bir yudum daha içti, sonra nefesi kesilmiş gibi tabağa koyarak ellerini hasır koltuğun iki koluna dayadı, gözlerini kapadı.

Etrafında her şey, müdhış bir fırtınaya tutulmuş gibi dönüyordu şimdi... Gölgesinde oturduğu yeşil çınar, bahçenin beyaz örtülü masaları, tahta sandalyaları, bir saattenberi sokağın başında bir heykel gibi dimdik duran kâğıd helvacı, karşıdaki deniz, sandallar, sandalcılar, her şey sallana sallana dönüyordu.

Perihan, etrafındakilerin gözünü kendine çekmemek için hasır koltuğuna daha iyi yaslandı; vücudunu aşağı doğru kaydırarak omuzlarını arkaya dayadı... Başını koyacak bir yer bulmak istiyormuş gibi gözleriyle etrafını aradı.

— Ne oldun Perihan?

Nerminin bu suali üzerine masadakiler genç kadına baktılar. Evvelâ kocası, zorla heyecanlandırmak istediği lâkayid bir sesle sordu:

— Hasta mısın?

— Hayır, hayır, bir şeyim yok canım. Keyfinize bakın siz. Bu güzel manzara karşısında şu güzel şarkıyı daha iyi duymak için gözlerimi kapadım.

— Bizim hanım pek şair ruhludur; alaturka musikiye de bayılır.

— Şu iniltinin, kedi miyavlamasına benzeyen şu ezik havanın nesini sever bilmem.

— Yok azizim, Boğazın dekoruna da sizin cazband gürlütünüz hiç yakışmıyor doğrusu.

— İşte, hep böyle ahtan ohtan hoşlanan melânkolik bir insan daha..

— Ne yapalım efendim; biz böyle geldik, böyle gideceğiz. Hele sen sus ta biraz şu güzel şarkının zevkini çıkarayım ben.

Akşam yavaş yavaş iniyordu. Karşıda Kandilli sırtları koyulaşmış, denizin mavisi derinleşmişti.

Perihan gözleri kapalı, kendisini hülya âlemine bırakmıştı artık... Küçük kahvedeki gramofon durmadan çalışıyordu.

«Yıllar çekemez aşkıma bir perdei nisan..»

Genç kadın bu sesle sarsılarak bayılmamak için dişlerini sıktı. Kocasına, etrafındakilere hiçbir şey göstermemek lâzımı.. bunun için de yüzüne tabii bir mana vermek icab ediyordu.

«Yıllar çekemez aşkıma bir perdei nisan..»

Ne yalan sözdü bu.. ne yalan yemindi bu..

Kanlıca körfezi.. mehtabı bir gece... Çılgın hülyalar, rüyalar, emeller ve ümidlerle dolu bir Boğaziçi gecesi... Ay çılgın, sular çılgın, ağaçlar ve topraklar çılgın.. hele sandalların suların cereyanına bırakarak gümüş bir gölde yüzen genç çift büsbütün çılgındı.

— Söyle Reşad, benim şankımı bir daha söyle..

— Bu şarkıdan korkuyorum ben Perihan.. acaba hakikaten seneler sana aşkı unutturmayacak mı?

— Sana yemin ediyorum Reşad; dünyada hiçbir kuvvet bana seni unutturamaz; fakat sen'...

— Ben mi?

Genç adam başka cevap vermemiş, kalın sesle sevgilisinin en çok sevdiği bu içli şarkıyı söylemişti.

Ne güzel gece idi.. gümüş akıntılı bir Boğaziçi gecesi... Perihan başını Reşadın omuzuna dayamış, sandalın sallantısıyla hafif hafif sallanarak kendisini hülya âlemlerinin efsanevi güzelliğine bırakmıştı.

— Seni hiç unutmuyacağım Perihan.

— Benden ayrılırsan ömrüm susuz bir çöle döner, artık saadet yüzü görmem Reşad... Ayrılma benden, aldatma beni Reşad...

— Sana yemin ediyorum sevgilim, son nefesime kadar seninim... Ölüm bile benim elimi senin yumuşak, ince ellerin arasında bulacak..

Ne yalan, ne iğrenç, ne alçakça bir yalan..

«Yıllar çekemez aşkıma bir perdei nisan..»

Gramofondaki şarkının son nağmeleri içli bir hicırık gibi yavaş yavaş söndü; fakat Perihan gözlerini açamıyor, kendisini çeken eski hatıralardan, ömrünün filminden kendisini ayıramıyordu.

— Uyuyor musun Perihan?

— Hayır kardeşim, bu güzel akşamı seyrediyorum.

— Böyle gözün kapalı iken mi?

— Evet, renkleri içime sindirmek için gözlerimi kapıyorum.

Gümüş parıltılı, çılgın Boğaziçi gecesinde bir hafta sonra Reşad tahsil için Beşikaya gitmişti.

İlk haftalar uzun, içli, sevgi ile dolu mektublar.. sonra yavaş yavaş daha kısa haberler.. en sonra... Hiç...

Zavallı genç kız onu tam üç sene, ilk günlerin canlı ateşi ve aşkile beklemiş, onun yoluna bakmış, onu çağırmış, bu uzun bekleme günlerinin sonunda da, ailesinin zorile Fahirle evlenmişti. İnce, hassas, içli Reşadın yerine, âdi, kaba, huysuz, hodbin Fahir...

Fakat Reşad niçin gelmemiş, niçin onu bekleyen sevgilisine bir haber yollamamıştı?

Tam beş sene sonra bir gün Kadıköy iskelesinde Reşadla karşı karşıya gelmişti. Yanında sarışın, kukla gibi süslü bir kadın ve küçük bir çocuk vardı. Kadının çocuğile Fransızca konuşuyordu.

Gözgöze geldiler... Reşad birdenbire adımlarını şaşırması gibi durarak ona baktı.. baktı. Perihan, yürürken, bir çift gözün ensesini delip geçtiğini hissederek ürpermişti.

Demek ona yeminlerini unutturan, o güzel geceyi unutturan, bütün tatlı saadet hülyalarını unutturan kadın, yabancı memleketlerde tanıdığı bu sarışındı! Perihan arkasında buz gibi soğuk bir el dolaşmış gibi bütün vücudunun titrediğini hissetmiş, fakat başını çevirmeden yürüyüp gitmişti.

— Karanlık oldu, renkler silindi, hâlâ nereye bakıyorsun Perihan?

Kocasının biraz sert, biraz dürüst sesi genç kadını birdenbire daldığı hülya âleminden ayırmıştı. Gözlerini açtı... Kandilli sırtları tamamen kararmıştı... Düşüdüğülerinden, başının içinden geçen bu eski fakat derin hatıralardan biraz utanarak kocasına baktı ve ağzına gelen ilk sözleri, düşünmeden söyledi:

— Başım ağrıyor Fahir; haydi gidelim...

İLAN

ETİBANK NAKLİYE İHALESİ

1 — Murgul'da tesis edilecek bakır izabehanesine lâzım olan takriben 20.000 ton malzemenin Hopa'dan, Borçka civarından kamyonlarla Murgul'a nakli işi bir müteahhide ihale edilecektir.

2 — Muvakkat teminat (5.000) Beş bin liradır.

3 — Bu işe talib olanlar tahriri tekliflerini 30/11/1938 tarihinde saat 18 e kadar Ankara'da Eti Bank Genel Direktörlüğüne vermiş olmalıdırlar.

4 — Bu hususta tanzim edilen şartnamesi ile ihale mukavele projesi her gün Ankara'da Eti Bank Ticaret Servisinden, İstanbul'da Eti Bank Bürosundan, Kuvarshan'da Eti Bank Bakır madeninden ve Hopada Eti Bank İrtibat Memurluğundan alınabilir.

RADYOLİN

ile SABAH, ÖĞLE ve AKŞAM

Her yemekten sonra muntazaman dişlerinizi fırçalayınız.

İstanbul Eelediyesi İlanları

Senelik muhammen kirası 48 lira olan Karagümrükte Haticesultan mahallesinde Löküncüler sokağında 42 No. Fetva emini Nuri ef. mektebi 939 senesi Mayıs sonuna kadar kiraya verilmek üzere açık artırma gününde isteklisi bulunmadığından pazarlığa çevrilmiştir. Şartnamesi Levazım Müdürlüğünde görülebilir. İstekli olanlar 3 lira 60 kuruşluk ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 1/11/1938 Salı günü saat 14,30 da Daimî Encümende bulunmalıdırlar.

(1.) (7557)

Basurlulara müjde:

Lâtin dünyada milyonlarca basurluyu kurtaran ve bir aydır mevcudu kalmayan Almanyanın meşhur basur ilacı

HEDENSA GELDi

Toptan satış yeri Bihçekapıda Cemal Nevrolcu ecza deposu

Kalktılar... Genç kadın hatıralarını, mazinin ağır bir yükü gibi omuzlarının üzerinde taşıyarak yürümeğe başladı.. kulaklarının içinde, gençliğinin en güzel senelerini alan hain ve vefasız bir sevgilinin yalancı fakat tatlı ve sıcak sesi uğulduyor, senelerle sonra, onun avutucu sesini hâlâ varlığında duyuyordu.

Sevgilinin sesi, uzak, çok uzak yollar-dan ona acı, zehir gibi acı bir hatıra getirmişti.

YARINKİ NÜSHAMIZDA:

Müdhış bir cinayet

Nakleden: H. Alaz

Orta yaşlı, saç, bıyığı kırışmış, esmer bir adam olan dükkâncı, fele-

Türkçe hitab ederek:

— Eğerleyim yanılmoorsam, zatınız Osmanlısınız, değil?

Dükkâncının gözleri parladı. Yağlı ellerini acele acele, önündeki kirli peştemala sildi ve heyecandan titriyen bir sesle:

— Ah, bresi! dedi. Zenabin türk? Hay, na se haro! Adini nedir kuzum?

— Takvor Kaşer..

— Kaseri, bre! Kaseri.. penir.. ah! Nasin derler, nah kokusu burnumda.. Eh! Yasu! Hos geldin! Oturunuz.. size ikram edeyim burek.. tatlı.. taze taze.. mato Muhameti!

Takvor, müteenni davranıyordu:

— Dur, bakayım! dedi. Evel beevel senin kim olduğunı ağnıyalım.

— Ben: Hasan Nezati.. Hasanaki soylerler..

— Nerelisin?

— Ziritli.. Resmo kasabasından..

— Buraa nasıl gelmişin?

— Umum marebeden sora olmamış mumbandele? O vakit, orda ki bizi iskân yaptılar, baktım iş yok, zeldim buraya, astım bu tukâni.. Ma.. oturunu, kale! O efendi.. hanum.. çimi onlar? Ehpap? Hisim?!

— Ehpaptırlar.. Dur ki prezante edeyim: Bay Gurabi.. bu da bayanıdır.

— Muslimani, bre! Zel, upeyim!

Traşı uzamış yanağını, Gurabi efendinin suratına bitiştirerek, yüzünü gözünü öptü..

— Nerden zeliyorsunuz?

YAZAN: Ercümend Ekrem Talu

— İstanbuldan.

İçinde birdenbire İstanbul hasreti alevlenmişti. Gözleri yaşardı..

— İstanbuldan..

İstanbuldan.. dedi.. ah, efendim, o İstanbul! O Beynizin oğlu! O Boğazının içli. O Arnavitköyun silengi! O Eminin onu! O Kizinizin tası.. o Şehzadenizin basıl. Ne güzelliği! Ne güzelliği! Ma to allahil. Dünyada bir tane!

Gurabi efendi şaşkın şaşkın Takvorun yüzüne bakıp, sordu:

— Ne diyor?

— Ne dediğini ağnamoorsun? Beyoğlunu, Arnavudköyünün çileğini, Boğaziçini, Şahzadebaşım, Kıztaşını, falan filân arzulamıştır.. onu ağnattı-roor.

Hasanaki, ağlebi ihtimal kendi nefsi için bir köşeye saklamış olduğu börekleri meydana çıkarıp, misafirlerinin önüne koydu.

— Oriste, efendakimu! Buyurun! Benim burek tipkisi İstanbul gibi.. yağ.. penir.. epsi birinzi.. epsi ekstra..

Diyerek malını övdükten sonra, Gurabi efendiye hitab etti:

— Hilâh.. biliyorsunuz?

Açlıktan içli ezilen ihtiyar, bir yan-

dan böreği atıştırırken, bir yandan da cevap verdi:

— Hilâh mi dedin?

— Evet.

— Onu yapan bile kalmadı.. en son, rahmetli büyük biraderden kalma, sandığım dibinde bir top vardı.. bizim hatun bana bir iki don, yomlek.. bizi hatun giye giye onlar da eskidi, attık.

Hasanaki hayretle dinliyordu..

— Yok, bre zânim! dedi. Ben söylemiyorum don, yomlek.. ben dedim, bizim vazizi.. gazetazi Hilâhli..

— Ha! Onu tanımıyorum..

Takvor atıldı:

— Ben tanırım! Bizim Koç bey ilen ehpaptırlar. Gazeteler üzerinde yazı ider. Kiyak mekaleleri vardır. Üstelik

de gayet ilen ekonom, yani ya ki muktesiddir.

Hasanaki memnun oldu:

— Hah! Bravo! O, bizim emseri.. patriyotidir. Ne zaman ki yorezeksin soyle ona benden sok selâm.

— Söylerim.. başüstüne!

Börekler yendi. Bunların nefaseti hususunda herkes müttetikti. Sena ettikçe, Hasanakinin de koltukları kabarıyordu. Kalktı, dükkânın gerlisinde

deki mutfak gibi yere gitti. Biraz sonra da, elinde dört filcan kahve ile geldi. Bu da çok makbule geçti.

Öteden beriden, memleketten, müsterek aşinalardan konuşular. Vakıt iyi geçmişti. İfakat hanım yerinde duramıyor, söyleniyordu:

— Hep de böyle yaparsınız! Yola çıktık çikali, her nereye gitti isek, görmek, görmek nasib olmadı.

Ya başınıza bir iş çıkarır, yahud ki lâfa dalarsınız. Bafur kalkuncaya kadar burada mı pineklyeçez böyle?

Gurabi efendi:

— Haydi! dedi; kalkalım. Nereye gideceğiz?

— Nereye olursa. Şu caddeyi doğ-

ruluğuna tutturalım. Elbette bizi bir yere çıkarır.

— Hasan efendiye soralım.. o bize salık versin.

Hasanaki kendi isminin geçtiğini duyunca arzı hizmet etti:

— Buyurun pasam! Emredin!

— Saat dokuza kadar buradayız. Vapurumuz o saatte kalkıyor. Bir parça şehri gezmek istiyoruz. Acaba ne tarafidelim? Burada görülecek neresi var?

Rotterdam'a yerleştiği gündenberi, hemen hemen, dükkânından dışarıya adım atmamış olan adamcağız, elile mübhem bir işaret yaptı. Dudağın. büktü.. ve nihayet:

— Nah! dedi; bu sokak gidezeksiniz bole.. geliyor sarsi.. sonra bir meydan.. epsi bu kadar!

— Yazık! Biz de burasını bir şey sanmıştık!

Takvor usulcacık, arkadaşlarına göz kırptı, ve kendilerini dışarıya çağırdu. Börekçiye teşekkür edip, çıktılar.

Sokakta, ermeni, onu çekiştirmeğe koyuldu:

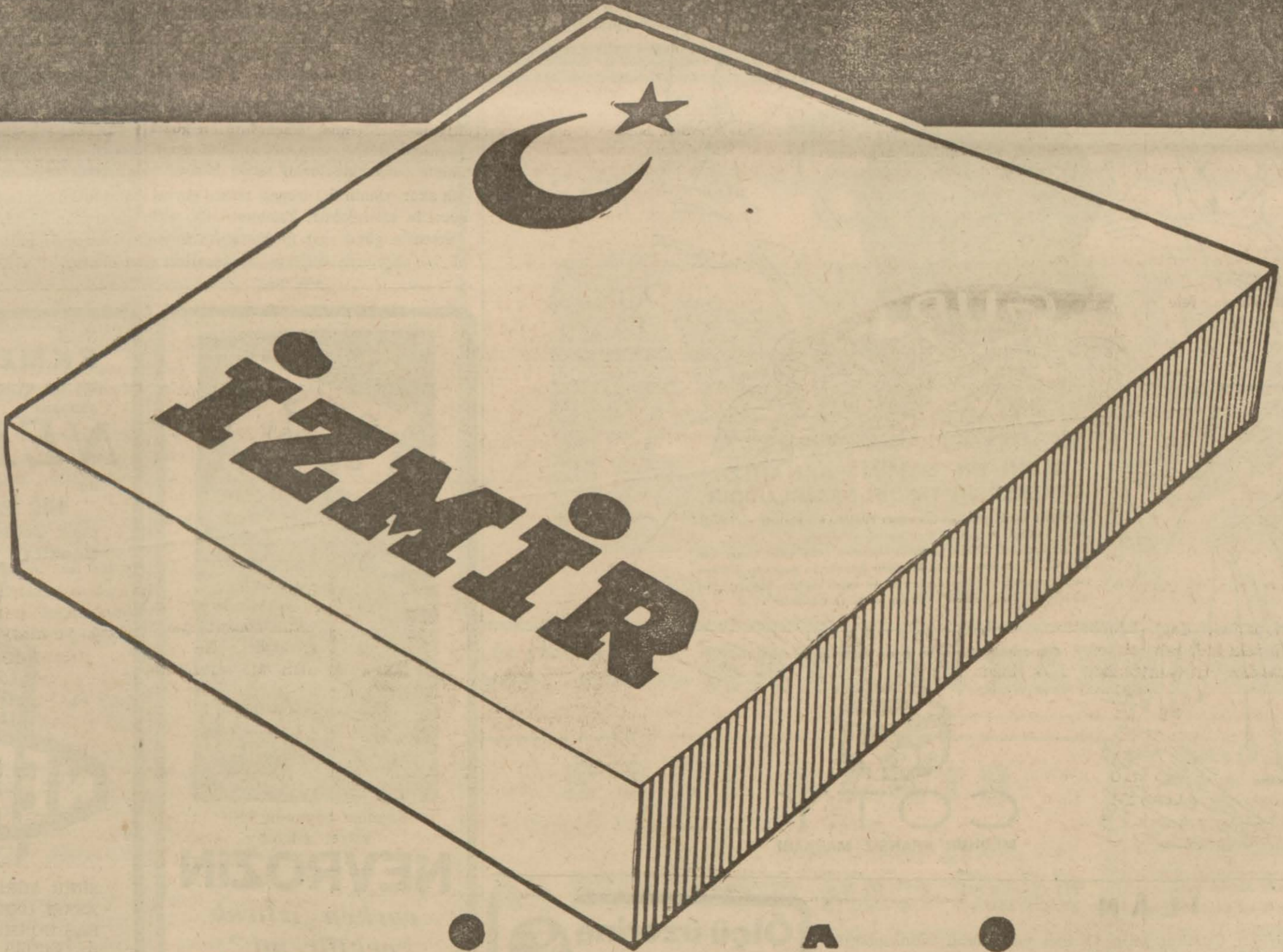
— Hentın biridir! Salt börek etmesini öryenmiştir.. koskocam şeride gezecek yer olmaz olur? Belli ki tukândan dışarıya ayağını komamıştır.. Onun yerinde beni olsam, börek pişireceğime kendim pişirim..

İfakat hanımın, bu sözler gayretine dokundu. Takvoru haşladı:

— Ayıb! Ayıb! Adamcağızın böreği daha kursağından aşağı inmedi. Hemencecik giyibete başlamayın. İzzetini, ikramını gördünüz.. size insan gibi muamele etti. Bir acı kahvenin kırk yıl hakkı vardır, derler. Siz, beş dakika geçmeden bu hakkı ayaklar altından da çiğnemeye kalkışıyorsunuz. Allah-tan korkunuz, kuldan utancımız yok mu?

(Arkası var)

Sigarada Yenilik... İZMİR

HAFİF - LÂTİF

25 SİGARA Krs. 20

SİPAHİ

ve

SAMSUN

SİGARALARININ

**LÜKS MADENİ
KUTULARI
ÇIKTI.**

**25 SİPAHİ 50 KURUŞ
25 SAMSUN 45 KURUŞ**

SİZİN EN SAMİMİ AYNAZ: ERKEKLERİN TAKDİR NAZARLARIDIR.

Erkekler; hakiki güzelliği tanımaları bilirler ve levkalâde zarif mak-ya'nın ilkbahar ve gençlik tazeliğini tercih ederler. En şık kadınlar, COTY pudrasını kullanan kadınlardır. Gayet ince olan COTY pudrası, yüzün hututunu örtmeksiz pudralar. Mükemmel yapıldığı cihetle -yorgunluğa ve spora rağmen- uzun müddet sabit kalır. Yeni renkleri hakikaten cazip ve tabiidirler.

COTY PUDRASI

Genç kadınların ve genç kızların pudrasidir.

COTY
MEŞHUR FRANSTZ MARKASI

ILÂN

Istanbul Tramvay şirketi, Cumhuriyetin 15 inci yıldönümü münasebetile sayın halkın hissiyatına iştirak ederek şimdiki ücret tarifesinin 28, 29 ve 30 İkteşrin tarihlerinde şu suretle tenziline karar vermiştir.

TARİFE:

Siviller: — Her yolcu, aynı araba ile arası kesilmeden yapılan seyahat için farksız olarak:

1 inci yahud 2 inci mevkide: 5 kuruş -(vergiler dahil) öder.
2 inci mevkide, yalnız 1 ve 2 kıt'a kadar seyahat etmek isteyen yolcu- lar 3,25 kuruş -(vergiler dahil)- ödeyeceklerdir.

OTOBÜS

TARİFE:

1 Kıt'a 5. - Kuruş
2 Kıt'a 7,50 Kuruş.
3 Kıt'a 10. - Kuruş.

Istanbul, 26 İkteşrin 1938.-
DİREKTÖRLÜK

Ölçü üzerine

Fenni Kasık bağları

Mide, barsak, böbrek düşkünlüğüne

Fenni Korsalar

İstiyenlere ölçü tarifesi gönderilir.

Eminönü

Izmir sokağı

Tel. 20219

ZAHARYA

Oreopulos

Taklitçilerden

sakininiz.

Almanyada yapılarak

300 defa

Çalmakla bozulmayan

POLYDOR

Marka Türkçe Gramofon plâkaları piyasaya çıkmıştır.

BAYAN BELMA
8007 | Nigâhın mestine (Saba şarkı)
Ben seni sevdim seveli
(Bestenigâr şarkı)

BAYAN RUHAT IŞIK
8009 | Yeter Allah için olsun
(Kürd. hicazkâr)
Karanlık geceler
(Hüzzam şarkı)

BAYAN FAİDE YILDIZ
8012 | Rüya gibi (Hüzzam şarkı)
Aylar geçiyor (Hüzzam şarkı)

BAYAN BELKİS PLÂTİN
8027 | Duydum ki «Suznâk şarkı»
Yol verin sevgillime.

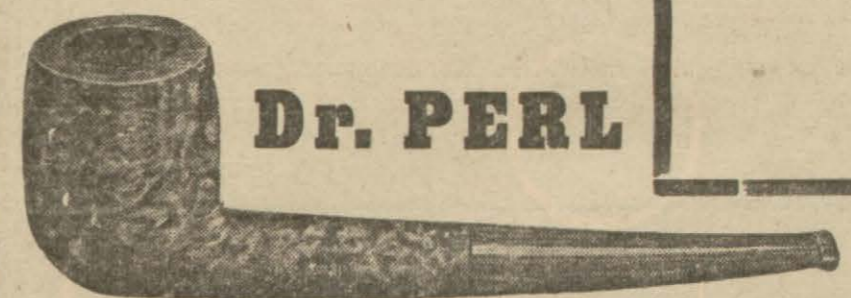
POLYDOR Gramofon plâklarını her yerde ısrarla isteyin...
Türkiye toptan satış deposu: **VAHE ÜTÜCİYAN**
Istanbul Sultanhamam Camıbaşı Han 2 nci kat No. 10 P. K. 180

BAYAN HAMİYET DUYGULU
8029 | Ayşem çıkmış yollara.
Yaz geldi güller açıldı.

BAYAN NEDİME BİRSE
8030 | Bu dağlar ulu dağlar.
Gülerdim ağlamazdım.

BAYAN FAHRİYE ÖZSES
8031 | Sen bir gülsün
Lâleler sümbüller

HAKKI FERYADİ
8039 | Atalım mı güzelim
Tokad türküsü

Dr. PERL

Almanya Profesörlerinden Dr. PERL'in son icad

Sihhi Pipoları gelmiştir.

Tütün içindeki Nikotin, Priden ve Amonyak gibi zehirlerini % 89 derecesinde süzer.

Fiatı: 10 ilâcile beraber 3 Lira

Satış yeri **PIPO PAZARI** Sultanhamam kebabı karşısındaİZMİR'de Mazhar Öngür, Kemeraltı karakol karşısında
Taşradan tediyeli siparişler kabul olunur.

Beyoğlu Tahsilât Müdürlüğünden:

Osman oğlu Ceytin Galata Maliye şubesine olan vergi borcundan dolayı Topanede Karabaş Mustafağa mahalle si Karabaş sokağında eski 44 yeni 40 kapı numaralı bir tarafı sırf mülk 46 No. 11 menzil bir tarafı Hacı Mustafa efendinin sükna odası, bir tarafı tarihi has ve tarafı rabii tarikam ile çevrili vakıfı kâr-gir akar odanın 3/1 hissesi tahsili emval kanunu hükümlerine göre açık arttırma suretile satılacaktır. Taliblerin ilk ihale günü olan 17/11/938 tarihine rastlayan Perşembe günü saat 15 den sonra Beyoğlu kazasında müteşekkil idare heyetine % 7.5 akçelerle birlikte müracaatları ilân olunur. «7999»

Kendine beyhude yere eziyet ediyor

NEVROZİN

varken ıztırab çekilir mi?

Baş, diş ağrıları

ve uşutmekten mütevellid bütün ağrı, sızı, sancularla nezleye, romatizmaya karşı

NEVROZİN

kaşelerini alınız.

İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

İSMİNE DİKKAT.

Taklidlerinden Sakınınız.
ve Nevrozin yerine başka bir marka verilerse şiddetle reddediniz.

Nasil

EKMEK

hiç bir evden eksik olmazsa

NERVİN

de

HIÇ BİR EVDEN

eksik olmamalı.

Çünkü:

SİNİR AĞRILARI
ASABI ÖKSÜRÜKLER
BAŞ DÖNMESİ
BAYGINLIK
ÇARPINTI
UYKUSUZLUK ve

SİNİRDEN

ileri gelen bütün

Rahatsızlıkları

İYİ EDER

Dr. HAFIZ CEMAL

(Lokman Hekim)

Dahiliye mütehassısı: Pazardan maada
Bergün (2 - 6) Divanyolu numara 104, or te-
lefonu 22398 - 21044

İnhisarlar U. Müdürlüğünden :

I — İdaremizin Çankırı tuzlasında şartname ve projeleri mucibince yaptırılacak üç memur evinin inşaatı kapalı zarf usulüne eksiltmeye konmuştur.

II — Keşif bedeli 12817 lira 66 kuruş ve muvakkat teminatı 961.33 liradır.

III — Eksiltme 31/X/938 tarihine rastlayan Pazartesi günü saat 15 de Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Şartnameler 64 kuruş bedel mukabilinde inhisarlar umum müdürlüğü levazım ve mübayaat şubesile Ankara başmüdürlüğünden ve mahalli inhisar idaresinden alınabilir.

V — Eksiltmeye iştirak etmek isteyenlerin bir mukavele ile yaptıkları iş bedelinin 10000 liradan aşağı olmaması ve kendileri bizzat mimar veya mühendis olmadıkları takdirde fennî ehliyet ve iktidarları inşaat şubemizce tanınmış bulunması ve fennî evrak ve vesaikini eksiltme gününden bir hafta evveline kadar inhisarlar umum müdürlüğü inşaat şubesine ibraz ederek ayrıca ehliyet vesikası almaları lazımdır.

VI — Mühürlü teklif mektubunu kanunî vesaik ile V inci maddede yazılı inşaat şubemizden alınacak ehliyet vesikası ve % 7,5 güvenme parası makbuzu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfların eksiltme günü en geç saat 14 de kadar yukarıda adı geçen alım komisyonu başkanlığına makbuz mukabil verilmesi lazımdır. «7360»

I — Şartname ve nümunesi mucibince 20 x 25 eb'adında 10 milyon silindirik rakı mantarı pazarlık usulüne satın alınacaktır.

II — Muhammen bedeli beher bin adedi 400 kuruş hesabile 40000 lira ve muvakkat teminatı 3000 liradır.

III — Pazarlık 31/X/938 tarihine rastlayan Pazartesi günü saat 14 de Kabataşta Levazım ve Mübayaat Şubesindeki Alım Komisyonunda yapılacaktır.

IV — Şartnameler 2 lira bedel mukabilinde İnhisarlar Levazım ve Mübayaat Şubesile Ankara ve İzmir Başmüdürlüklerinden alınabilir.

V — İsteklilerin pazarlık için tayin edilen gün ve saatte % 7,5 güvenme paraları ile birlikte yukarıda adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. «7311»

Nevi	Mikdarı	Muhammen bedeli		Muvakkat teminat	Eksitiminin	
		beheri	tutarı		şekli	saati
Istanbul başmüdürlüğü binasının kaldırım tamiri işi		1185.	65	89.	03	Pazarlık 14
İçtil Eter	300 kilo	1.	14	342.	—	27. 65 A. eksilt. 14.30
Eczaıı tıbbiye	46 kalem	—	—	936.	19	70. 21 » 15
Çember raptiyesi	3000 kilo	—	31	930.	—	69. 75 » 15.30
İmlâ makinesi	2 adet	800.	—	1630.	—	120. — » 16

I — İdaremizin İstanbul başmüdürlüğü binasının kaldırım tamiri işi şartnamesi mucibince satın alınacak (300) kilo Etil Eter, cins ve mikdarı listesinde yazılı 46 kalem eczaıı tıbbiye nümunesine uygun olmak şartile satın alınacak 3000 kilo çember raptiyesi ve taahhüdü ifa etmiyen müteahhid hesabına şartnamesi mucibince yaptırılacak 2 adet imlâ makinesi yukarıda hizalarında yazılı usullerle ayrı ayrı eksiltmeye konmuştur.

II — Keşif ve muhammen bedelleri ile muvakkat teminatları hizalarında gösterilmiştir.

III — Eksiltme 9/XI/938 tarihine rastlayan Çarşamba günü hizalarında yazılı saatlerde Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki Alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Keşif şartname ve listeler parasız olarak her gün sözü geçen şubeden alınabileceği gibi çember raptiye nümunesi de görülebilir.

V — İstekliler eksiltme için tayin edilen gün ve saatlerde % 7,5 güvenme paraları ile birlikte yukarıda adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. (7733)

I — Yeni yaptırılacak çekirtmeye «Tekne» ye konmak üzere satın alınacağı 8/XI/938 tarihinde ihale edileceği ilân edilen 1 adet makine şartnamesi değiştirildiğinden yeniden açık eksiltmeye konmuştur.

II — Montaj da dahil olduğu halde muhammen bedeli 4300 lira ve muvakkat teminatı 322,50 liradır.

III — Eksiltme 2/XII/938 tarihine rastlayan Cuma günü saat 14 de Kabataşta Levazım ve Mübayaat Şubesindeki Alım Komisyonunda yapılacaktır.

IV — Muaddel şartnameler parasız olarak her gün sözü geçen şubeden alınabilir.

V — Makine 30 ton hamüle ile tekneye 7 mil sür'at temin edecek kuvvette tam dizel olmak şartile Şulster, Vidop, Doyçe, M. W. B., Doyçe Verker, Emayen, Skandiya, Elva markalarından biri olacak veyahud aynı evsafı bulunan muhtelif markalardan mevaddi muharrike sarfiyatı en az olanı tercih edilecektir.

VI — İsteklilerin kanunen kendilerinden aranılan vesaik ve % 7,5 güvenme paraları ile birlikte eksiltme için tayin edilen gün ve saatte yukarıda adı geçen komisyona gelmeleri ilân olunur. «7600»

I — İdaremizin Çankırı tuzlasında plân ve şartnamesi mucibince yaptırılacak Varagele tesisatı mübayaat olunacak dekovil malzemesi kapalı zarf usulüne eksiltmeye konmuştur.

II — Tesisata aid malzemenin şif Zonguldak teslimi ve mahalline montajın yapılması, muhammen bedeli 13,500 lira ve muvakkat teminatı 1012,50 liradır.

III — Eksiltme 5/XII/938 tarihine rastlayan Pazartesi günü saat 15 de Kabataşta levazım ve mübayaat şubesindeki alım komisyonunda yapılacaktır.

IV — Plân ve şartnameler parasız olarak her gün sözü geçen şubeden alınabilir.

V — Eksiltmeye iştirak etmek isteyen firmaların fiatsız fennî tekliflerini plân ve detay resimlerini tedkik edilmek üzere ihale gününden en geç bir hafta evveline kadar İnhisarlar umum müdürlüğü tuz fen şubesine vermeleri ve tekliflerinin kabulünü mutazammın vesika almaları lazımdır.

VI — Mühürlü teklif mektubunu kanunî vesaik ile V inci maddede yazılı tuz fen şubesinden alınacak eksiltmeye iştirak vesikası ve % 7,5 güvenme parası makbuzu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfların eksiltme günü en geç saat 14 de kadar yukarıda adı geçen komisyon başkanlığına makbuz mukabilinde verilmesi lazımdır. «7657»

I — Tefriği takarrür eden Bahkesir, Bursa, Edirne, Erzurum, İzmir, Konya, Akhisar, Afyon ve Yalova idareleri için idaremizce kabul edilen tipler dahilinde ve şartnameleri mucibince yaptırılacağı ve 22/VIII/938 tarihinde ihale edileceği evvelce ilân edilen 1348 parça eşya ihale edilemediğinden yeniden kapalı zarf usulüne eksiltmeye konmuştur.

II — 1348 parça eşyanın muhammen bedeli «30776» lira «61» kuruş ve muvakkat teminatı «2308,25» liradır.

III — Eksiltme 1/XI/938 tarihine rastlayan Salı günü saat «15» de Kabataşta

SAKIN UNUTMAYINIZ!

Et ve sebze için iyice pişmemesinden, meyvaların güzelce yıkanmamasından, içilen suların temiz ve saf olmamasından hâsıl olan solucan dediğimiz barsak kurduları en muzır hayvanlardır. Bunlar; ince barsağın iç zarına yapışarak ve kan emerek yetişir ve ürerler. Ekseriyetle çocuklarda bulunur.

Halsizlik, kansızlık, hazımsızlık, karın ağrıları, karın şişmeleri, burun, makat kaşınması, ishal, oburluk, baş dönmesi, salya akması, sar'aya benzer sinir halleri, gece korkuları, görmede, işitmede bozukluk hep bu kurduların tesiridir.

İSMET SOLUCAN BİSKÜVİTİ

bu kurduların en birinci devasıdır. Büyük ve küçükler için emniyet ve itimadla verilir. Her çocuk seve seve yer. Çocuklarınıza sevede birkaç defa ihtiyaten veriniz. Alle doktorunuza danışınız.

Sihhat Vekâletinin resmi müsaadesini halzdir. Tarzı istimali kutuların içinde yazılıdır. Fiati her eczanede 20 kuruştur. (İ S M E T) ismine dikkat.

TEK KOLLU CEMAL

CUMHURİYET BAYRAMINI SAYIN HALKA KUTLULAR.

Son keşidede: Piyango bileteninden

200,000 lira kazanan Küçük Bayan Sofia söylüyor

(Bana bu büyük serveti kazandıran bileti **TEK KOLLU CEMAL** kendi elle seçti ve verdi.)

Son keşidede: Piyango bileteninden:

15,000 lira kazanan Muğlada piyade alayında Yüzbaşı Bay Hilmi söylüyor:

(Bana bu büyük serveti kazandıran bileti **TEK KOLLU CEMAL** kendi elle seçti ve bana posta ile gönderdi)

(Anadoluda - Rumelide) (Denizde - Karada) (Vapurda - Trende) (Her yerde Herkes) söylüyor:

TEK KOLLU CEMAL gişesi

Sahibi CEMAL GÜVEN şimdiye kadar binlerce kişiyi zengin etti. İşte bu sebebden: Piyango bileti denilince evveleminde TEK KOLLU CEMAL hatıra geliyor. Ve herkes harb meydanlarında bir eşini bırakan TEK KOLU ile iktisad sahasında çalışan bu malûl mütekaid sübayın gişesine koşuyor.

Yeni tertib edilen biletlere tükenmek üzeredir, acele ediniz. Taşra siparişleri sür'at ve intizamla gönderilir.

Yeni adrese dikkat: istimlak dolayısıyla gişemiz aynı cadde üzerinde Bahçekapıya doğru Emlak Bankası karşısında 57 No. ya nakleyletti.

Hiç bir yerde şubesi yoktur. Telgraf ve kısa mektub adresi: İstanbul, Eminönü Tek Kollu CEMAL Gişesi sahibi CEMAL GÜVEN

gezintilerinizde ve sair eğlencelerinizde...

ODEON makinasını unutmayınız!

Odeon - No. 5   Odeon - No. 1   Odeon - No. 0

Öksürenlere ve göğüs nezlelerine KATRAN HAKKI EKREM

HACI BEKİR

Şekeri Güneşe benzer, onun girdiği yere doktor girmez.

Ali Muhiddin Hacı Bekir

Bahçekapı, Beyoğlu, Karaköy, Kadıköy.

Levazım ve Mübayaat Şubesindeki Alım Komisyonunda yapılacaktır.

IV — 1348 parça eşyaya aid yeni müfredat listeleri ile şartname ve resimleri 153 kuruş bedel mukabilinde İstanbulda adı geçen komisyondan Ankara ve İzmir Başmüdürlüklerinden alınabilir.

V — 1348 parça eşya eksiltmesine iştirak etmek isteyenlerin bir defada asgari 20,000 liralık böyle bir işi muvaffakiyetle yapmış olduklarını gösterir vesikayı İnhisarlar İnşaat Şubesine ibraz ederek ayrıca bir fennî ehliyet ve eksiltmeye iştirak vesikası almaları lazımdır.

VI — Mühürlü teklif mektubunu kanunî vesaik ile V ci maddede yazılı İnşaat Şubemizden alınacak eksiltmeye iştirak vesikası ve % 7,5 güvenme parası makbuzu veya banka teminat mektubunu ihtiva edecek olan kapalı zarfların ihale günü en geç saat 14 de kadar yukarıda adı geçen Alım Komisyonu Başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri lazımdır. «7438»

Satılık bina

İstanbulda Eminönü kazasında Hobyar mahallesinde Hocahani caddesinde kâin (1102.50) metrelilik bir arsa üzerinde yapılmış bir bina satılıktır.

Satın almak isteyenler mezkûr binaya verecekleri son fiati adresleriyle birlikte 15 teğrinisani 1938 tarihine kadar Ankarada, Kavaklıdere'de kâin İran sefarethanesine bildirmelidirler. (1177)

Pehlivan güreşleri

Cumhuriyet bayramının ikinci Pazar günü Pendik'te Madalya bahçesinde Çocuk Esirgeme Kurumu menfaatine bir yağlı pehlivan güreşi tertib edilmiştir.

Bu müsabakalarda kazananlara başa 60, ortaya 30, küçük ortaya 20, desteye 7 lira ikramiye verilecektir. Hüseyin pehlivanla güreşecek pehlivan çıkmadığı takdirde başın nisfi Hüseyin pehlivanla verilecektir. (1180)

Ankaranın

YENİ RADYO
İSTASYONUNU

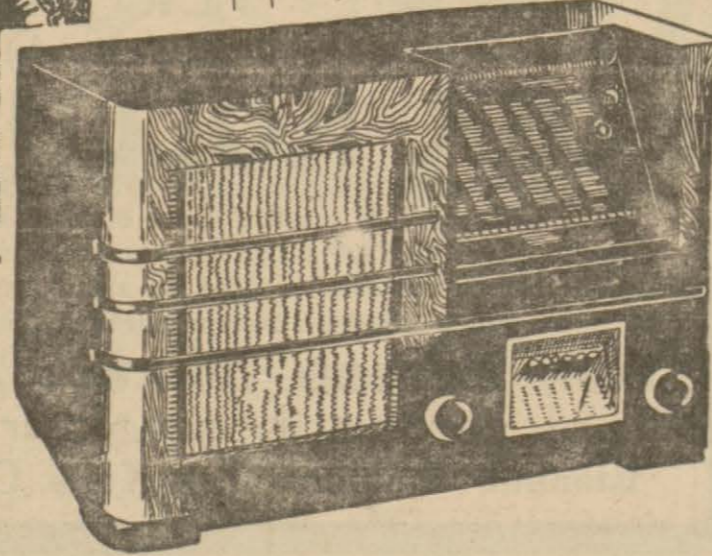

AGA

Baltic
1939

MODELİ

radylolarile dinleyiniz

Türkiye Umum satış deposu: Sultanhamam Hamdi Bey geçidi 46 - 53 No. Tel. 21795

PASTİL ANTİSEPTİK KANZUK

Soğuk algınlığı, nezle ve teneffüs yollarile geçen hastalıklardan korur, grip ve boğaz rahatsızlıklarında, ses kısıklığında pek faydalıdır.

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ
Beyoğlu - İstanbul

Zonguldak Amele Birliğinden:

- 1 - Ekstilmeye konulan iş: Zonguldakta amele birliği hastane binasının «has-ta, yemek, çamaşır» asansörleri tesisatıdır. Keşif bedeli 6000 lira raddesindedir.
- 2 - İhale: Açık eksiltme suretile yapılacaktır.
- 3 - Eksiltme 15/11/938 Salı günü saat 16 da Zonguldakta Amele Birliği binasında Birlik faal heyeti tarafından yapılacaktır.
- 4 - Muvakkat teminat: Dört yüz elli liradır.
- 5 - Bu babbaki şartname ve mukavelename ve tarifnameleri görmek ve daha fazla izahat almak isteyenlerin Zonguldakta Amele Birliğine müracaatları lâzımdır. «8000»

DENİZBANK

İzmir Sür'at Postası

İstanbuldan Pazar ve dönüşte İzmirden Salı günleri kalkan

İZMİR SÜR'AT Postaları

Bu haftadan itibaren dönüşte İzmirden çarşamba saat 12 de kalkacak ve İstanbula perşembe saat 12 de gelecektir. İstanbuldan kalkışta bir değişiklik yoktur.

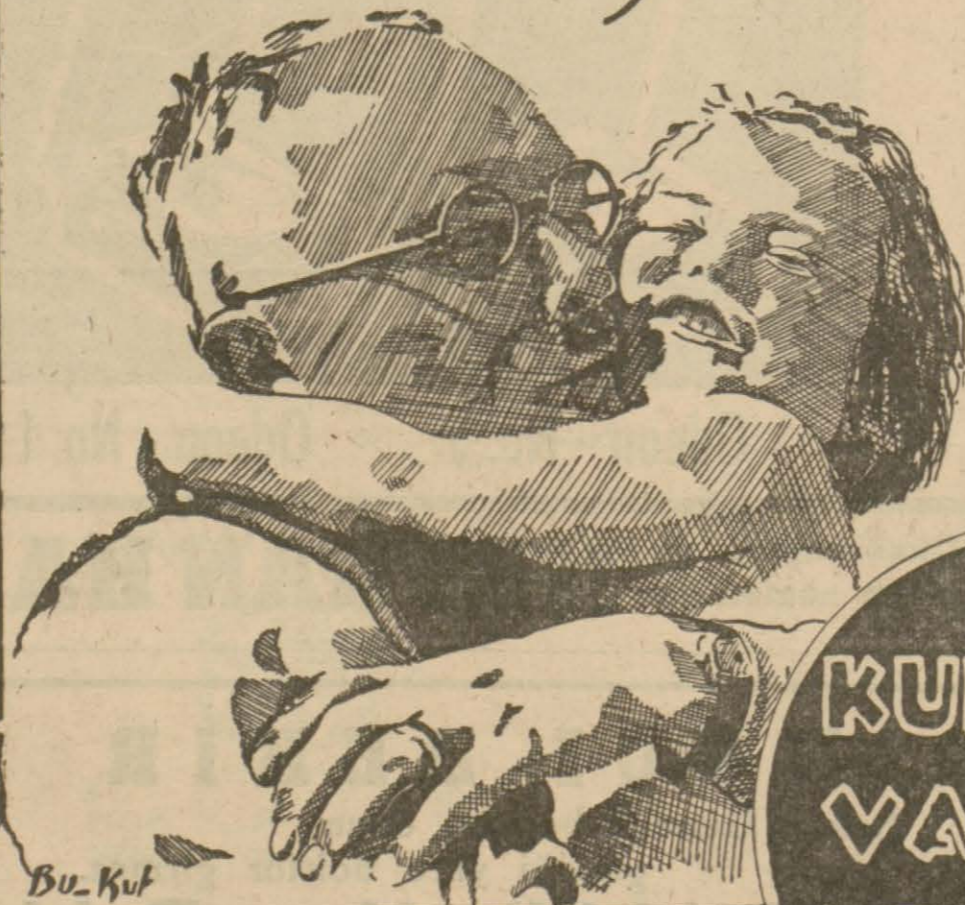
Aile saadeti tasarrufla kaimdir.

Müsait şartlarla bankaya yatıracağınız paraları istikbalinizi koruyacaktır.

Faizleri

her ayın birinde ödenen

TÜRK TİCARET BANKASI A.Ş.

**KUPONLU
VADELİ
MEVDUAT**

Cumhuriyet bayramı

münasebetile

ELEKTRİK

RADYO

ve MAKİNE

TAMİRİ

için Divanyolunda 106 numarada montör Turana müracaat ediniz

FENNİ

ve UCUZ

İŞ

Taklid hiçbir zaman

aynı olamaz

Taklid benzeri

demektir

KREM PERTEV

Bu itibarla en üstün

kremdir.

Malatya Elektrik Türk Anonim Şirketinden:

Askerlikle alakaları olmayan ehliyetnameli bir başmontörle bir ayar memuru alınacaktır.

İsteklilerin askerlik vesikaları ve bonservislerini Malatyada: Malatya Elektrik Türk Anonim Şirketi Müdürlüğüne ibraz etmeleri suretile müracaatları. «7748»

Eti Bank'tan Doktor Aranyor

İşletmelerimizde çalışmak üzere operatör bir doktor alınacaktır. Taliplerin, yazı ile Eti Bank Ankara adresine müracaatları.

İstanbul Belediyesinden:

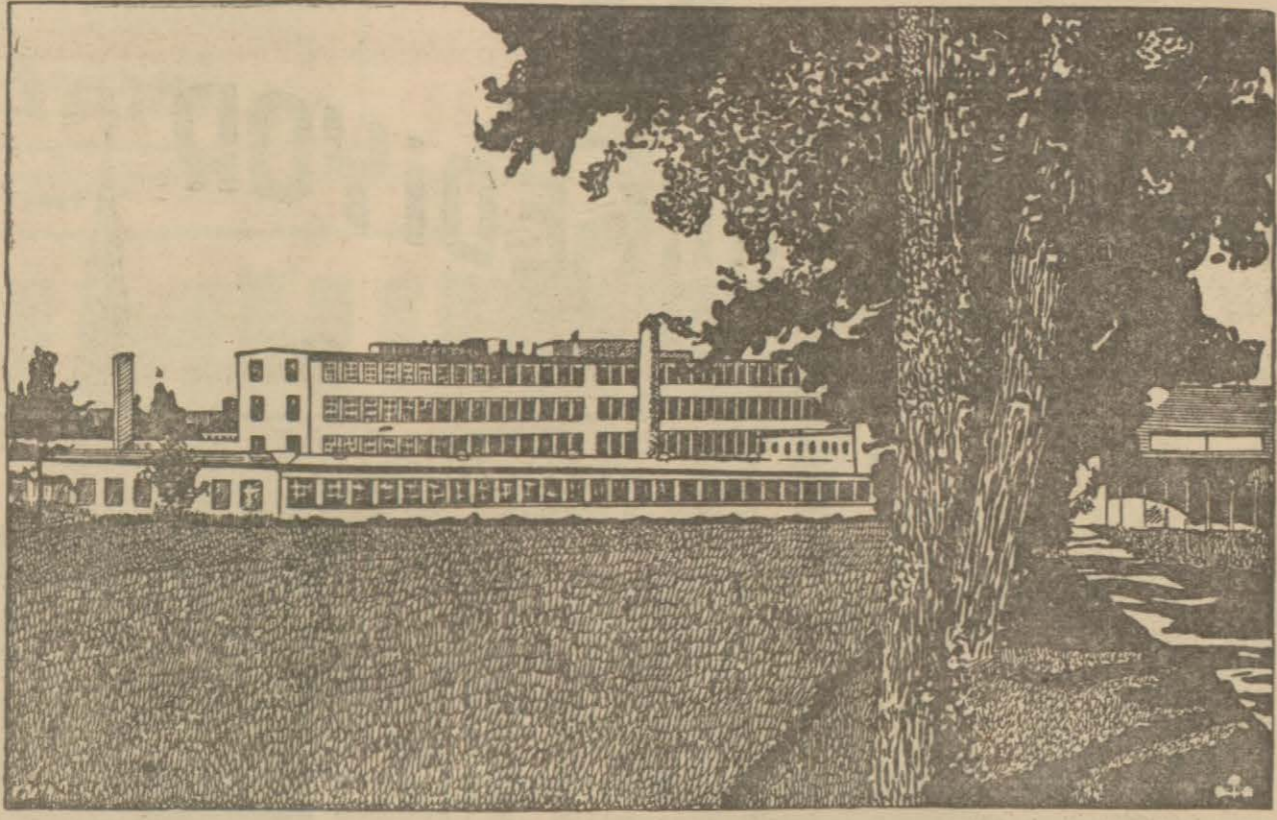
Şehir dahilinde işliyen bütün otobüs hatlarında Cumhuriyet Bayramına tesadüf eden 28, 29, 30/10/938 Cuma, Cumartesi, Pazar günlerinde yolcu biletleme esmanı üzerinden % 20 tenzilat yapılacaktır. «8010»

Üşütmenin, Grip, Nezle, Baş ve Diş ağrılarının kat'i ilacı

KESKİN KAŞELERİDİR.

Bahçekapı
Salih Necati

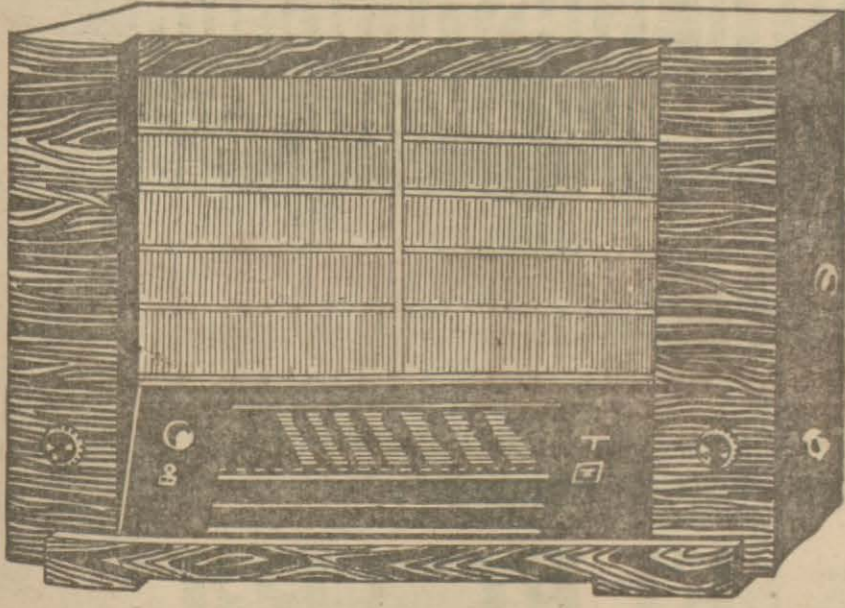
Muvaffak olmuş bir ilaç **HAKKI KATRAN PASTİLLERİ** Öksürükleri kökünden keser.

Bu gördüğümüz muazzam

SABA

FABRİKASININ HER
SENE ÇIKARDIĞI
MODELLER HALKIN
rağbetini
KAZANMIŞTIR

SABA FABRİKASININ
TAKIB ETTİĞİ DÜSTUR

*kalite ve
itinadır*

Teşhir ve satış salonu: Beyoğlu İstiklâl caddesi No. 34

EDISON Müessesesi

YENİ
HAVALANDIRILMIŞ
PUDRA

GÜNDÜZÜN
Ince Bir
Tazelik

GICE
Nefis bir
Sevimlilik verir

PARASIZ

10.000 NÜMUNELİK.

Pudra hususunda yeni ve cazip bir fikir, en son bir usul ile yapılan bu pudra şimdiye kadar tanıdığımız pudralardan daha ince ve daha hafiftir. O kadar ince ki silde mevcudiyeti bile farkedilmez, şayarı hayret bir ten temin eder. Gündüz, rüzgâr ve yağmuru bozmayacağı bir tazelik verir, gece de en sıcak bir dans salonunda bile kat'iyen terden müteessir olmaz. İmtiyazlı bir usul dairesinde krema köpüğü ile karıştırılmış olduğundan bu yeni Tokalon pudrası saatlerce sabit kalır ve cildin tabii yağlı ifrazatını masetmesine mâni olur, kurumaktan muhafaza ederek buruşuklukların teşekkülünü meneder. Terkihibde Krema köpüğü bulunan bu meşhur Tokalon Pudrasını tercih ediniz.

Birkaç gün zarfında teninizde husule getireceği şayarı hayret güzelliği görünüz. Kadımların onda dokuzu tenlerine uygun olmayan fena renkte bir pudra kullanır ve yüzleri makyajlı ve ağır bir manzara kesbeder. Teninize uygun renkteki pudrayı bulmanın yegâne çaresi, yüzünüzün bir tarafına bir renk ve diğer tarafına başka renk pudra tecrübe etmektir. Bu suretle en muvafık pudrayı intihab etmiş olursunuz. Şayet rengin intihabında tereddüd ediyorsanız müessesemize müracaat ediniz. Tecrübe için muhtelif renklerde ve parasız olarak nümunelikler takdim edeceğiz.

Ağustos böceği ile Karınca

TÜRKİYE İŞ BANKASI

AMERİKA TÜRKİYEYİ TEBRİK EDİYOR

ANKARADA
açılan yeni ve muazzam
RADYO İSTASYONUNUN
Resmi küşadını tebrik ediyorlar

AMERİKANIN
SHENECTADY NEW YORK
VE GENERAL ELECTRIC NEWYORK Radyo İstasyonları

her vakit ve her yerde açık ve berrak
dinlemek için

GENERAL ELECTRIC

Radyosunu alınız

Türkiye Vekili umumisi:

GENERAL ELECTRIC

Müessesesi Beyoğlu istiklâl caddesi 28 Telefon: 43849

SEFALİN

KIŞ GELİYOR!...

Grip - Nezle - Bronşit - Baş - Diş - Romatizma
ve üşütmekten husule gelen bütün ağrılara karşı
en kuvvetli ilaç

SEFALİN

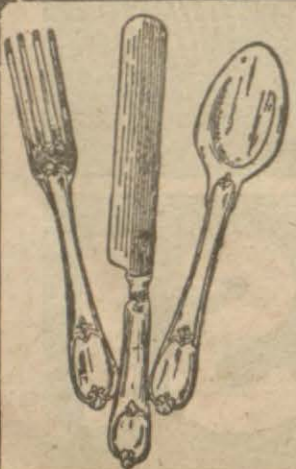
Lüzumunda günde üç tane alınabilir.

Mide ve kalbi yormaz, tesiri anıdır

Taklidlerinden sakınınız. İsrarla SEFALİN isteyiniz.

1 lik ve 12 lik ambalajları vardır.

SEFALİN'i bir kere tecrübe eden onu ısrarla istemektedir. Siz de alınız.

**Lokanta ve Gazinocuların
Nazarı Dikkatine!**

Fabrikamızın **BAŞKURT** marka-
lı yerli mamulâtımızı görmeden **ÇATAL
KAŞIK** ve **BIÇAK** takımlarınızı alma-
yınız.

Bütün mallarımız hem kalite itibarile Av-
rupanınkinden daha yüksek ve hem de fiat-
ça yüzde OTUZ daha ucuzdur.

Toptan satış yeri: Tahtakale caddesi No. 51

Doktor

İbrahim Zati Öget

Belediye karşısında, Piyerloti
caddesinde 21 numarada hergün
Uğleden sonra hastalarını kabul
eder.

Son Posta Matbaası

Neşriyat Müdürü: Selim Ragıp Emeç

SAHİPLERİ: S. Ragıp EMEÇ
A. Ekrem UŞAKLIĞIL

UĞUR GİŞESİ

Aziz Yurddaşlarının

Cumhuriyet Bayramının 15 inci Yıldönümünü
Yüksek SAYGI ve SEVGİ ile kutlular.

Gişem bilet alanlara bir kolaylık olmak üzere bayram günleri
açık bulunacaktır Telefon: 40021

Karaköy, Hastane karşısında Uğur Gişesi ÖMER R. UĞUR

CUMHURİYET

ON BEŞ YILDA NELER YAPTI?

Cok kuvvetlenen kahraman ordu 15 yilda bir buçuk milyon er yetistirdi

Kuvvetlenen donanmamiz yeni siparislerle iki misli artmak üzere bulunuyor

1915 teki 264 sinai müessese 1394 müessese oldu

İçindekiler

On Beşinci Yıldönümü

Yazan: Fahri Rifki Atay
Yazan: Ercümen Elrem Tatu

Cumhuriyet ordusunun 15 yıl

Yazan: General H. Emir Erkiilet

15 yılda Türk donanması

Yazan: [Son Postanın denizcilik mütehasısı]

Dil inkılabında yeni bir hamle

Yazan: İbrahim Necmi Dilmen

İktisadi kurtuluşumuz

Yazan: A. Hamdi Başar

15 yılda maar.f.m'iz

Yazan: Halil Vedat Fıratlı

Eskiden un idhal ederdik, bugün buğday ihraç ediyoruz!

Yazan: [Son Postanın ziraî işler mütehasısı]

15 yılda Türk edebiyatı

Yazan: Halid Fahri Ozansoy

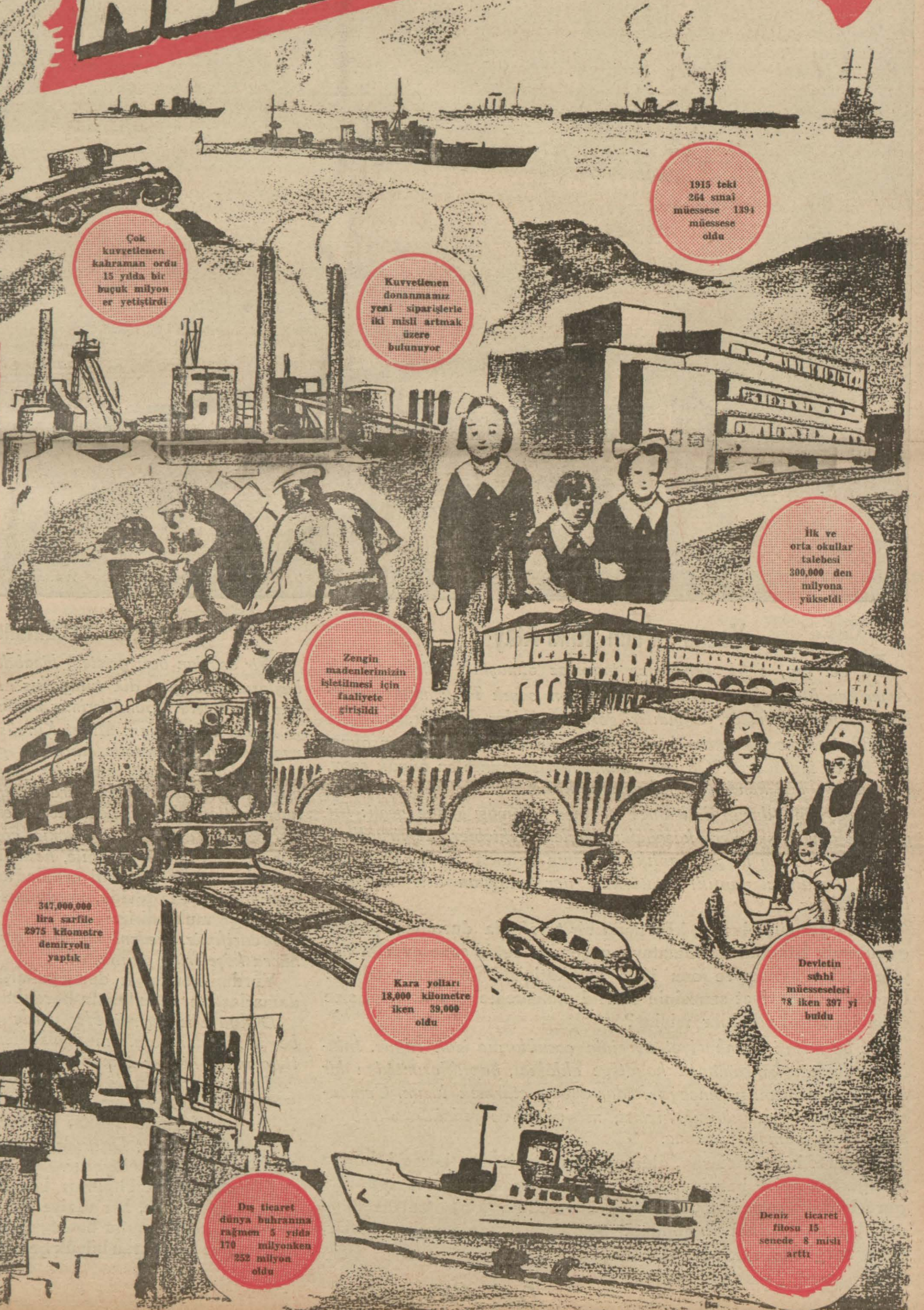
Cumhuriyet devrinde güzel sanatlar

Yazan: Fikret Adil

Dahiliye Nezaretinden Dahiliye Vekâletine

Yazan: [Son Postanın dahili işler mütehasısı]

Harici siyaset, bayındırlık ve sıhhat bakımından 16 yıl

Zengin madenlerimizin işletilmesi için faaliyete geçirildi

İlk ve orta okullar talebesi 300,000 den milyona yükseldi

347,000,000 lira sarfide 2975 kilometre demiryolu yaptık

Kara yolları 18,000 kilometre iken 39,000 oldu

Devletin sıhhi müesseseleri '78 iken 397 yi buldu

Da ticaret dünya buhranına rağmen 5 yılda 170 milyonken 252 milyon oldu

Deniz ticaret filosu 15 senede 8 misli arttı

On Beşinci Yıldönümü

Yazan : Falih Rifki Atay

En acı şey, artık kendimize inanmaz olmuştuk. Türkiyeyi bir Amerikan Mısırdı gibi görmek, 1918 de en sayılı Türk münevverlerinin rüyası olmuştur. O günleri görmüş olanlar, hatırlarsınız.

1938 de Amerika kadar hürüz. Türk tarihine, hiçbir zaman olmadığı kadar inanıyoruz. On beş Cumhuriyet senesinin en büyük eseri, işte budur; bizi kendimize kavuşturmaktadır.

On beş sene, durup dinlenmez bir inşa humması içinde geçti: Bir yurd ve devlet, şehirler, kasabalar, köyler, mektepler, demiryolları, fabrikalar, herşey herşey yaptık; hepsinin başında ve hepsinin mühimmi, kendimizi yaptık! Atatürkün yaratıcılığının asıl mucizesi bizzat biz'iz.

1918 i görmüş olanlar, köprünün bir tarafında durunuz; inkıraz günlerinde İstanbuldan Galataya geçen on sekiz sene evvelki hayaletinizi arayınız ve onu 1938 hakikatini'ze mukayese ediniz: On beş Cumhuriyet senesinin eserini muhakeme etmek için, size daha iyi misal verebilir miyim?

Siz bu misali Cumhuriyet devrinin çocuklarına izah ediniz. İnkılâb yıllarının kahramanca hayat ve ahlâkını, yaptıklarımızdan bir kaç misli fazlasını yapıncaya kadar devam ettirmek lâzım. Cumhuriyet devrinin çocuklarını, hizmet, mes'uliyet ve fedakârlık terbiyesinden ayırmamağa bakınız.

Bir şerefli insan olarak, aldığımız nefese kadar, herşeyi borçlu olduğumuz Reisi hatırlayınız; bir asır sonra bastığımız toprakta gururla dolaşanlar dahi, ona borç ödemekten kurtulamıyacaklardır. Ve on beşinci yıldönümü bayramınızı, saniyelerine kadar, onun sevgisine vakfediniz!

Falih Rifki Atay

Yazan: Ercümen Ekrem Talu

Bir asırdan beri yeisten, hicabdan, zulümden ve ıztırabdan eğilen başlarımızı bugün dik tutuyoruz. Maneviyatımız da, maddî benliğimiz de dinceldi. Gönüllerimiz passız, birer inanç mahfazasıdır.

Kafes arkasından, Millet Kürsüsüne bir hamlede atlayan kadınlara, Cihan, hayretle, hürmetle gıpta ediyor..

Bizi köle yapmak isteyenler, siyasette reyimizi soruyor, yardımımızı dileyiyorlar... Birkaç liralık bir alacak için gelir kaynaklarımızı haciz altına alanlar, hazinelerini emrimize âmâde tutuyorlar.

Sözümüz dinleniyor, sıramız gözetiliyor.. Varlığımız, bizi alâkadar etmiyen davalarda bile, hesaba katılıyor.

Ordumuz en kuvvetli ordular arasında, ön saftadır. İddialarımızı icabında, onunla teyide, yurdumuza tecavüz edecekleri onunla tepelemeğe muktediriz.

Maarifimiz, medenî kültürü, yeni harfler sayesinde Vatanın en hücre köşelerine yaymıştır..

Yurdun her tarafı demiryolları ile kuşatılmıştır. Bugün bu çelik damarlardan, memlekete bereket akıyor.

Dünya kriz geçirdi. Her yerde paranın kıymeti düştü. En muteber tanınanlar borçlarını ödemekten kaçındılar. Biz, malî ve iktisadî itibarımızı, hiç bir zaman ulaşamadığı mertebeye yükselttik.

Evvelce kervan göçmeyen yerlerde fabrika bacaları tütüyor. "Memâliki Osmaniye,, yabancı sanayi için başlıca mahreçti. Kemalist Türkiye bugün, yabancı memleketlere ihracat yapıyor..

İçeride kaviyiz.. Dışarıda kaviil. Bunun gururunu, içimizde, ısıtan bir güneş gibi hissediyoruz.

Eskiden Osmanlılığımızı bazan gizlemek vaziyetine düşerdik. Bugün, her yerde, her vaziyette, kafamız dik, nazarlarımız önde: "Türküm..Ne mutlu banal,, diyoruz. İşte bütün bu nimetleri Cumhuriyete ve onu kuran büyük Şefe medyunuz.

Ercümen Ekrem Talu

Cumhuriyet Ordusunun

YAZAN
General
H. Emir Erkilet

On Beş Yılı

Bu 15 senede askeri sahada o kadar büyük işler görülmüş, orduda o kadar esaslı değişiklikler yapılmıştır ki Anadolu İstiklâl mücadelesinin aziz şehitleri mezarlarından kalkıp ta bugünkü Türkiye Cumhuriyeti ordusuna ziyarete gelseler, her halde onu hiç tanıyamayacak, fakat göcekleri şeylerden sonra da ebedi istirahat yurdlarına göğüsleri kabarmış bir halde müsterih döneceklerdir.

Tunadan Hindukuşe ve Kafkaslardan Nil sularına kadar, Yakınşarkın büyük barış ve sükün kemerinin kilid taşıyan teşkil eden Türkiye Cumhuriyeti ordusunun 15 senedeki terakkilerinden bahsetmek ve bunları yazmak güç bir şey değildir; asil çetin olan, bunları bir kaç mahdud sayfa içine sığdırmak için hülâsa etmektir.

Başkaları ne diyorlar?

Cumhuriyet ordusundan bahse başlanmadan veya sözü bu ordunun temeli olan Anadolu İstiklâl ordusuna ve bundan da meşrutiyet ve saltanat Osmanlı ordularına götürüp dolaştırmadan, bazı yeni ve muteber yabancı eserlerde ordumuz hakkında tesadüf ettiğim yazıları okuyuculara arz etmeyi faydalı buldum. Çünkü, bir insan ne kadar katı yürekli bir münekkid olsa kendi yurduna, kendi milletine ve bilhassa kendi ordusuna aid hükümlerde pek tabii bir zâf duyarak millî mukadderatına toz kondurmak istemez. Halbuki, menfaatsiz ve tarafsız bir yabancı, kalemini hissine yenilmeden daha dürüst kullanabilir.

Eski ve yeni ordularımıza dair bütün yabancı basım âlemine şâmil bir tedkik burada düşünülmesiyeceği gibi hattâ bir Bibliyografya yapmak yerinde bir iş sayılmaz. Ben buraya, yalnız rastgele elime geçen bazı yabancı kitaplarda ordumuz hakkında okuduklarımı dercetmekle ikifa edeceğim:

Meselâ, cıkalı ancak iki ay kadar olan «Avrupa orduları ve muharebe usulleri» adlı, almanca küçük bir kitabın Türkiye ordusuna aid kısmının baş tarafında, Türkiye'nin büyük harben sonra akde mecbur olduğu elemli mütarekeden, bunun maddelerinin galibler tarafından haksız ve insafsızca tatbikinden, İstanbulun işgalinden, millî istiklâl mücadelesinden ve nihayet batı Anadolu'yu istilâ eden Yunan kuvvetlerinin 'yoktan var edilen bir ordu ile, 1922 de, Ankara kapılarında mağlûb' edilmelerinden, batı Anadolu ile Trakyanın Yunanlılardan ve İstanbulun da İtilâf devletleri elinden kurtarılmalardan, ilh... bahsedildikten sonra, aynen şu satırlara tesadüf ediyorum: «Kemal Paşa, galib devletlerin dikte ettikleri muhimmî şeref sulh muahedelerine, silâh kuvvetleri karşını koymak ve otoriter bir rejim ile devletini yeniden kurmak cesaretini gösteren ilk devlet adamı olmuştur.»

Kitap, ondan sonra, ordumuzun teşkilât vesairesi hakkında malûmat veriyor ve «Türk askeri büyük harbe, yiğit, sökülmüş, ve kanaatkâr bir muharib olarak tanınmıştır» diyerek son hükümünü verdikten sonra «Kemal Paşanın otoriteli devlet idaresi altında ordunun muharebe kudretini yükseltmek için her şey yapılmaktadır» sözleriyle bahse nihayet veriyor.

Pierre Barjot'un «Cihan hava kuvvetleri» adlı yeni Fransızca kitabının «Balkanlarda ve doğu Akdenizde birinci mevki almak yolunda Türkiye» başlıklı kısmında, muharrir, 1000 tayyarelik programımızdan vesairenden bahsettikten sonra aynen şunları yazıyor: «Türkiyenin hava kuvvetinin gelecek senelerde artması, ona doğu Akdenizde hâkim bir nüfuz temin edecektir... 1938 Türkiyesi artık 1915 dekinden bambaşka tehlikeli bir hasımdır. Onun, Geliboludan İskenderuna kadar, doğu Akdeniz sahillerine hükmetmesi mukadder olan hava kuvvetleri, İtalyanın hava kuvvetine karşı, bu denizde bir müvazene vücade getirmektedir.»

Kitap raflarına elimi uzatarak, işte Egon Heymann'ın Balkan adlı, 440 sayfalık peyeni güzel ve çok güzel eserini çekiyorum. Bu kitabın Balkanların 1938 senesine kadar 150 senelik tarihini yapmakta ve bilhassa son çeyrek asırda, Balkanların dünya siyasi tarih çerçevesi içindeki mukadderatını tesbit etmektedir. Bu meyanda, meselâ «Türk mucizesi» başlıklı bahsini gözden geçirirseniz muharririn «Türkiyenin, müttefiklerinin inhilâl ve mağlûbiyetlerle, düştüğü muhataralı

vaziyet» ten nasıl kurtulduğunu, «Sekiz sene, hemen hemen arız harbler, hem de zayıflık ve muvaffakiyetsiz harbler, yapan bir millet» in «Hakiki Başbuğluk vasıflarını haiz bir adamın, General Mustafa Kemal' in «Siyasi ve diplomatik jeni» si kadar «Takdir ve hayret verici harb sevk ve idaresi» sayesinde «Arkasında İngiltere bulunan bir hasmı» nasıl vurmaya mecbur olduğunu ve «Ermeni meselesi kökünden» halledildikten, Rusya ile de bir dostluk muahedesini yapıldıktan sonra «Memleketin son ihtiyat nefer ve zabiti çağırılmak ve en son kuvvetleri sarf» edilmek suretile «bizzat Gazinin kumandasında» 26 ağustosta başhyan büyük meydan muharebesinde «104.000 Türkün 130.000 Yunanlıya nasıl mağlûb ettiğini» tesbit eden yazılarının, Türk milletine ve Türk Başbuğlu ordusuna karşı kendiliğinden sonsuz bir saygı ve takdir duyan bir kalemden döküldüklerini takdirle sezersiniz.

Her yerde takdir ve hayret

Bunlar, para ve şu veya bu menfaatler karşılığı yazdırılmış kitaplardan değildir. Çünkü böyleleri de olabilir; keşki biz de, bu propaganda vasıtalarından istifade etmeyi bilsek ve kendimizi, şişirterek değil ise de, olduğumuz gibi dünyaya tanıtabilsek.. Fakat biz bu hususta çok çekingeniz ve onun için yabancı illerde hakımızda yazılmış hemen bütün kitaplardan, makale ve her çeşid yazılar bizzat muharririn edinebildiği malûmat ile insafına bağlı kalır. Halbuki böyle olacağına, her sene dünyanın her tarafında çıkan türlü türlü yıllıklarda (takvimlerde), tanınmış ansiklopedilerde, klâsik tarih ve coğrafya kitaplarında bize dair çıkacak malî, iktisadî, siyasi, askeri ve ilh... malûmatın doğru ve tamam olmasına gene bizzat kendimiz himmet etsek, hem muharrir ve naşirlerin dikkatlerini ve hattâ minnet ve teşekkürlerini üzerimize çekmiş ve hem de memleket ve milletimize büyük bir hizmet ve iyilik temin etmiş oluruz. Bunlar propagandanın hemen hemen parasız olabilecek mühim taraflarıdır. Fakat iş yalnız bunlarla bitmez, yabancı illerin gündelik ve vakitli basımlarının mühimlerini elde etmek gibi yapılacak daha pek çok şey vardır.

İşte, böyle propaganda tesir ve telkinlerinden tamamiyle âzade ve tanınmış bir muharrir olan Ziemke'nin almanca «Yeni Türkiye» si, Walter Pahl'ın «Dünya siyasetinin hava bölgeleri» ve «Yer yüzünün siyasi manzarası» adlı eserleri.. Bunlar ve emsali eserler, Türkün büyük harben sonraki dirilme ve kalkınma hareketinden, istiklâl mücadele ve muvaffakiyetlerinden, yoktan var olan yeni Türk ordusu ile Başbuğundan ve Türkiye'nin silâha dayanan makul, fakat kuvvetli siyaseti sayesinde, Balkanlarda, doğu Akdenizde ve Yakındağda sükün, a-

henk ve barış âmili olduğundan takdir ve hayrette bahsetmek hususunda hemen hemen müttefiklerimiz.

Cumhuriyet ordusile eski orduları mukayese

Türkiye Cumhuriyeti ordusu, Anadolu istiklâl ordusunun sağlam yapısı üzerine kurulmuş idi. İstiklâl ordusu da menşei meşrutiyet ve saltanat ordularından almaktaydı. Fakat saltanat askerî kuvvetlerinin vasif, gaye ve muharrik kuvvetleriyle bugünkü ordumuzun manevî kıymet ve ülküsü arasında bir iki jenerasyonun yarattığı büyük farklar ve hattâ uçurumlar vardır.

İstiklâl ve Cumhuriyet ordularımızın sürukleyici kuvvet kaynakları, millî duygu, millî yurd ve millî istiklâlde dayanan derin ve sarsılmaz bir yurdseverlik olduğu halde saltanat ordusunda, sürukücü kuvvetin inkişafı, bir taraftan, kökünün koyu bir taassup alan ve sistemata tik dini telkinlerle mütemadî beslenen «Din düşmanlarına karşı kindarlık» ta ve diğer yandan müstebid hükümdarın şahsına «Zatî hümayun» a karşı körü körüne «ubûdiyet ve sadakat» ta aranır. Şimdiki çağ milliyet çağıdır ve milliyet duygu ve prensipleri ile kurulmuş, millî ülkü ile heyecanlanan millî ve asri ordulara karşı eskimiş ve porsümüş akidelerle çıkmak, tüfeğe hançerle, topa ok ve yayla ve nihayet zırhlıya mavna ile saldırmak gibidir.

Abdülhamid idaresi her hareketten ve her teşebbüsten kuşkulandığı için o hiç bir faaliyeti istemezdi. Bu sebeple o devrin ordusunda vazife hissi ile kendiliğinden hareket hâssası hiç yoktu. Aynı zamanda ordunun kumanda ve idare mevkiilerinde yalnız menfi, uyuşuk, vesveseli ve müdahin insanlar barınabiliyordu.

Bu yüzden de Abdülhamid devrinin Osmanlı ordusu iyi kumandan ve kudretli âmirlerden ve dolayısıyla da talim ve terbiye ve harb kudretinden mahrumdu. İşte, meşrutiyetin istibdad devrinden itibaren varus ettiği ordu böyle idi.

Maamafih bu ordunun mükemmel ve bol silâh ve teçizatı bulunduğunu yazmadan geçmek ve bu nokta üzerinde biraz durmamak büyük bir haksızlık ve hattâ bir gâflat olurdu. Filvaki pek garibdir ki Abdülâziz ve bilhassa Abdülhamid devirlerinin çok fena idaresine, pek geniş suiistimallerine ve askerinin yiyecek ve giyeceğinden, hattâ ilâcından çalınan paralarla hazineler doldurmak ve hadsiz hesabsız mülkler ve servetler edilmek o vaktin âdetlerinden olmasına rağmen ordunun silâh, mühimmat ve harb teçizatını tedarik işlerinde daima doğruluk ve yurdseverlik gözetilir ve bu işler en temiz, en bilgili ve titiz ellere tevdi olunurdu. Bunun neticesi, 1877 Rus ve 1896 Yunan ve nihayet 1912 Balkan harbinde evsafça daima hasımlarımızın üstün silâhlara malik olmuş bulunduk.

Fakat Balkan harbinde silâhlarımız ve harb teçizatımız yalnız vasif ve hâssaca değil, hattâ sayı cihetile bile düşmanlarımızinkilerine faik iken her tarafta mağlûb olduk; çünkü, harbeden silâh değil insandır. Eğer komutan, sübay ve er harbetmesini ve silâhı yerinde kullanmasını bilmezse böyle ordular için mağlûbiyet ve felâket her vakit için hazırır.

Meşrutiyet orduları

Meşrutiyet, Balkan harbine takaddüm eden dört yılda, istibdad devrinden itibaren varus ettiği orduyu tasfiye ve ıslaha çalışmış ve hayli muvaffak olmuştur. Fakat asırlarla ihmalin paslattığı ve koyu bir istibdadın dejener ettiği eski bir orduyu yenileştirmek, harbetmesini ve

narbe elverişli kıta yetiştirmesini bilir kumandan ve zabıt tedarik etmek ve yetiştirmek, hülâsa orduyu müdhiş bir a-talet ve tarifi müşkül bir teşebbüssüzlükten ve kudretsizlikten kurtarmak hem pek güç ve hem de zaman taleb eden işlerdendi. Hülâsa meşrutiyet ordusu harbe kadir bir hale sokmadan Balkan harbi gelip çatmış ve fakat bize çok ağır malolmakla beraber, dört senelik meşrutiyet idaresinin yapamadığı iyiliği gene bu harb yapabilmış idi. Yani ordu harbi bizzat harbe öğrenmiş ve senelerle atlı duran silâhlarımızın pasını gene bizzat harb silmişti.

Balkan harbi ile büyük harbin umumî seferberliği arasında geçen pek kısa bir barış devresinde, Alman general ve sübayların kumanda ve idaresinde, ordunun talim ve terbiyesi ve harbe hazırlanması hususunda pek büyük ve muvaffakiyetli mesai sarf olunmuş ve işte Balkan harbinin pişirdiği ve bu bir senelik bilgili ve tasarlı hazeri çalışmanın yetiştirdiği ikinci meşrutiyet ordusudur ki, doğuda, Rus Çarlık ordusunu Köprü köyünde mağlûb etmiş, Çanakkale boğazı, Seddülbağır, Kabatepe ve Anafartalarda, kuvvetli düşmanlara kendini saydırmış, Irakta başlanarak General Tavsend bulunan Kütülamare İngiliz kuvvetlerini esir etmiş, Tih sahrasını geçmiş, İngilizlere karşı Gazze muharebelerini kazanmış ve Romanya ve Galicya savaşlarında mefahir yaratmıştır.

Fakat çok uzayan ve müttefiklerimizle birlikte bizim de mağlûbiyetimizle neticelenen büyük harb nihayet bu orduyu çok yıpratmış ve üstelik Filistin hezimetini ve Mondros mütarekesi onu büsbütün kuvvetten düşürerek silâhlarını da elinden almıştı. Bu sebeple Anadolu istiklâl mücadelesi başladığı zaman elde ancak pek zayıf ve bitkin bir ordu enkazı bulunuyordu.

İstiklâl mücadelesinin bulduğu ordu

Karsta Ermeni ordusunu vuralarak Kars, Iğdır, Ardahan ve Artvinin Türk yurdlarını istirdad eden, cenubda Fransız ve batıda Yunan ordularını mağlûb ederek cenub vilâyetleri ve batı Anadolu'yu ve Trakya ile İstanbulu düşman istilâsından kurtaran ve neticede Türk milletine hürriyet ve istiklâl kazandıran Türkiye Büyük Millet Meclisi ordusu işte bu ordu harbesinden vücade bulmuştur.

İstiklâl ordusunda bilhassa bidayette, maddî hemen her şey eksikti; fakat bütün bunlara bedel memleketi kurtarmak şiddetli azmi vardı. Gerçi Sakaryadan sonra Anadolu istiklâl ordusu kuvvetlenmiş, teşkilâtı düzelmiş ve silâhları tevhid edildi. (Devamı 14 üncü sayfada)

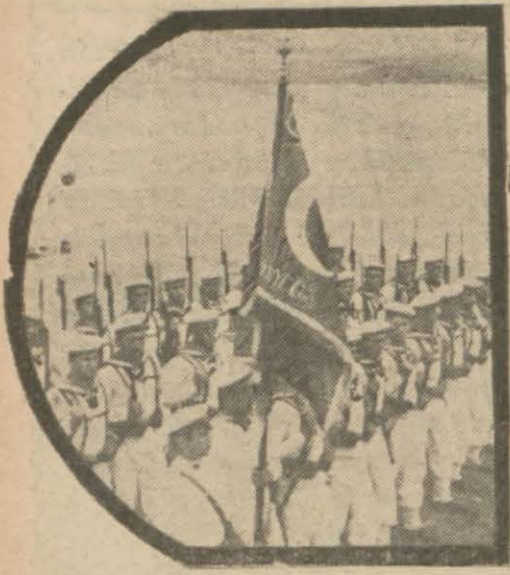
Sübaylar ve kumanda heyetleri mükemmel bir surette yetiştirildi

15 YIL İÇİNDE TÜRK DONANMASI

YAZAN

A. T.

«Son Posta»nın denizcilik mütehassısı

Cumhuriyet devrinin on beşinci yılı biterken, diğer bütün memleket işlerinin olduğu gibi denizciliğimizin de, fevkalâde müsbet bir faaliyet ve inkişaf gösterdiğini kaydetmek hatalı bir iş olmaz. Donanmamızın, daima çok üstün kuvvetlerle harbetmiş, mütareke senelerinde de âtil kalmış olması gözönünde tutulursa, bugünkü mes'ud vaziyetin kıymeti daha iyi takdir edilir. Her halde denizcilerimizin, daha doğrusu her Türk evladı denizlerimizde kendi harb sancağımızı görmekten mütevellid derin bir iftihar hissiyle meşbudur. Onlar bu yüzden atalarına minnetle bağlanmışlar ve ellerine verilen bu silâhı, namusları kadar muhafazaya azmetmişlerdir.

Denize ehemmiyet verdik

Deniz ticareti, memleketlerin terakki ve inkişafı için en ziyade lâzım olan bir unsurdur. Deniz ticareti yollarının emniyetini harb kuvvetleri temin eder. Eskidenberi münakaşa edilen bu husus, artık, riyazi bir düstur mahiyetini almıştır. Sahillerin tülü, iktisadi limanların adedi, deniz ticaretinin miktarı, arttıkça harb kuvvetlerine olan ihtiyaç ta o nisbette artar. Büyük Fredrih, Napolyon vesair büyük adamlar daha o zamanlar bu ehemmiyeti takdir etmişler ve çok müsbet faaliyetler göstermişlerdir.

Bize (Denizlerimizin hâkimi olmak) fikirlerini büyük Barbaros işaret etmiştir. Lâkin içimizde yaşayan büyük düşmanlar, sultanlar, bilâhare büyük amiralin işaret ettiği bu öyüğü esas inkâr etmişler ve bu inkârı beşer olarak yavaş yavaş toprakları, serveti ve bunların en başında da Türk evlâdının nâhak yere akıtılmış olan kanını vermişlerdir.

Bugün cumhuriyet rejiminin bizi en ziyade sevindiren, bizi en ziyade mes'ud eden ve bize en ziyade iftihar veren prensiplerinden biri de denize ehemmiyet vermektir. Çünkü bu memleket deniz sayesinde, deniz ticareti sayesinde ve nihayet deniz kuvvetleri sayesinde inkişaf edecek, büyüyecektir.

Bilhassa coğrafi sevkulceysi vaziyeti bizim gibi mühim ve müsaîd olan memleketler deniz kuvveti ve deniz ticaret filosu yaptıkça bulurlar, büyüdükçe de filo yapmak ihtiyacını hissederler. Bugün bizim meydana getirdiğimiz kuvvetler ve ticaret filoları bir gaye değil, fakat gayeye doğru atılmış ilk müsbet adımdır.

Deniz ticaretimizde inkişaf

On beş yıl içinde hükümetin deniz ticaretine ve dolayısıyla memleket iktisadına yaptığı en büyük hizmetlerden biri de kabotaj meselesidir. Yüzlerce sene dir memleketimizin omuzlarında bulunan kapitülasyonların kalkması ve kabotaj hakkının Türk bandırasına verilmesi deniz ticaretindeki kalkınmanın ilk ve en mühim merhalesini teşkil etmiştir. Bugün kendi sahillerimizde yalnız kendi gemilerimizin sefer ve ticaret yaptığını görmekle müstesna bir zevk ve iftihar duyuyoruz. 15 sene içinde deniz ticaretimizin ne kadar büyük bir inkişaf gösterdiğini anlamak, aşağıdaki rakamlara bir göz gezdirmekle kabil olacaktır.

15 senede alınan ve yaptırılan gemiler:			
(ton)	(ton)		
Ege	5275	Dumlupınar	819
İzmir	4875	Saadet	819
Ankara	4765	Tayyar	388
Karadeniz	4731	Bartın	741
Cumhuriyet	4179	Kemal	674
Konya	1745	Uğur	225
Anafarta	1354	Bursa	929
Çanakkale	1332	Seyyar	747
Mersin	1186	Tarı	4026
Antalya	1024	Güneysu	3845
Bandırma	929	Aksu	3905
Kocaeli	405	Vatan	3379
Sadıkzade	1857	Erzurum	2539
İnönü	1737	Trak	1800
Sus	1800	Etrüsk	3500
			66600

Halen ecnebi tezgâhlarında inşa olanlar:
3 aded 5500 tonluk olcu.

3 aded 3500 tonluk Etrüsk tipi yolcu.

1 aded 1800 tonluk Trak tipi yolcu gemisi.

Yukarıda sıralanan rakamlardan ayrı olarak, denizciliğimizin kalkınmasında, ticaret filolarımızın teşkilâtlandırılması da müessir olmuştur. Eskiden suursuz bir rekabete düşerek birbirlerini iktisaden öldürmek için çalışan deniz tacirleri cumhuriyet hükümetinin aldığı isabetli tedbirler olarak intizama girmişler ve bu suretle memleketin kalkınmasında birer temeltaşı olmağa başlamışlardır.

(Denizbank) ın teşekkülü iktisadi kalkınmayı daha sür'atli hatvelerle temin edecektir. Bu suretle tahliyecilik, kılavuzluk, romorkörcülük ve fenerler idaresi gibi gemilerin selâmetine alâkadar olan müesseseler de organize edilmiş ve halk tüccarlarımıza, ecnebi gemilerinden fazla olarak, kendi gemilerimize karşı emniyet hisleri aşılanmıştır. Yolcu nakliyatının bilhassa tek bir teşekküle inhisar ettirilmesi selâmet ve iktisad bakımından pek faydalı olmuştur.

Tersane ve havuzlarımız

Harb kuvvetlerinde olduğu gibi ticaret filoları için kara teşekkülleri lâzımdır. Kara teşekkülleri inkişaf ve terakki etkece tüccar gemileri daha büyük bir randıman ile çalışır. Cumhuriyet hükümeti bu hususu da ihmal etmemiştir. Bugün İstinye ve Kasımpaşadaki havuzlar yalnız millî sermaye ile çalışmakla kalmamış, ehemmiyetli derecede büyütülmüştür. Biz, bilhassa son senelerde, bu müesseselerde motörler, çatanalar, iskeleler yapıldığını görmekle büyük bir memnuniyet duyuyoruz. Bu faaliyetin güzel bir nişanesi de ecnebi müesseseler tarafından tersanemize gösterilen rağbettir. Bilhassa Balkan harb gemilerinin dahi millî müesseselerimizde tamir edilmesi bize ayrı bir iftihar hissi vermektedir.

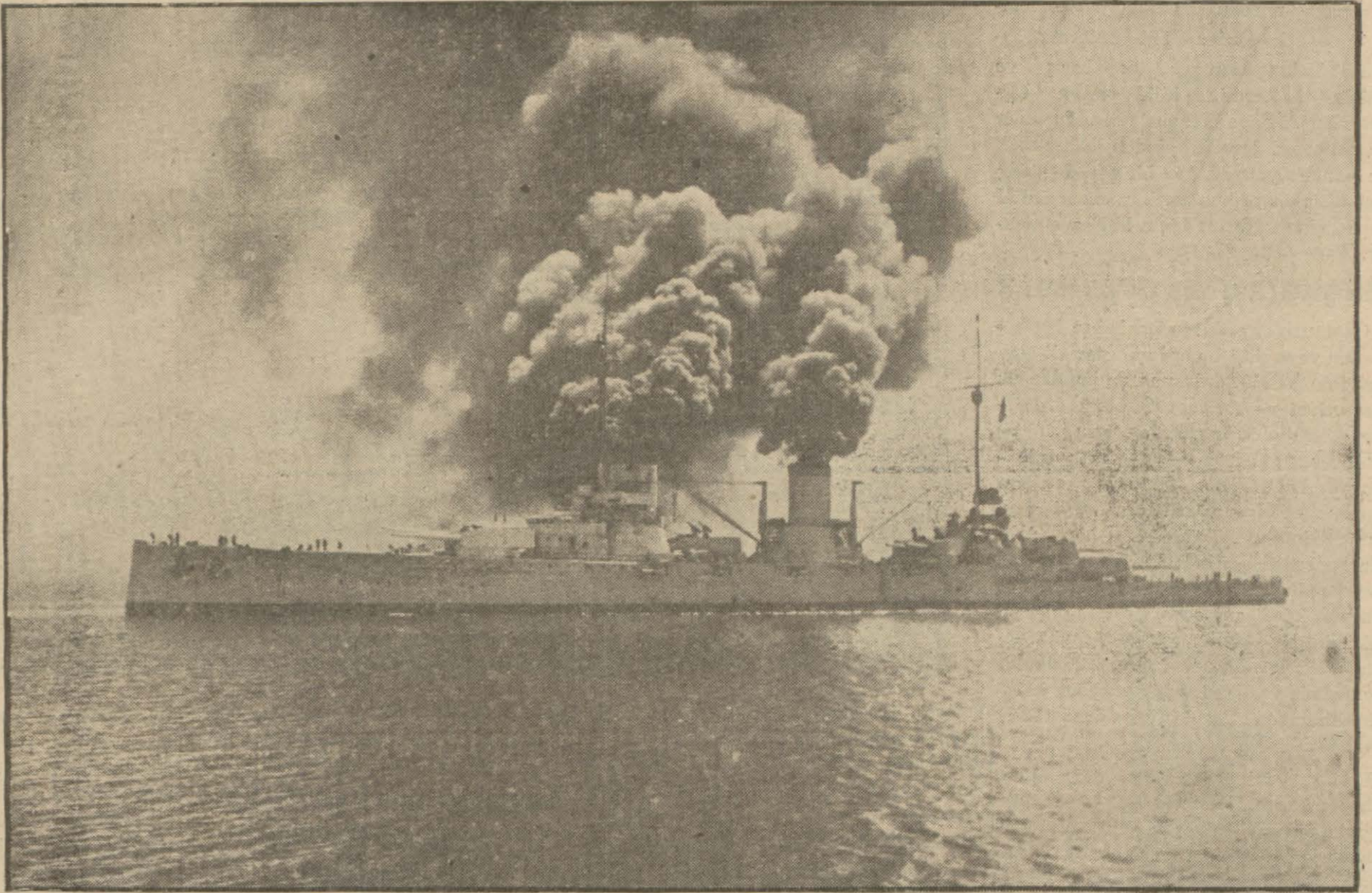
Personel davası

Denizcilikte personel yetiştirme ayrı bir mesele teşkil eder. İçerisinde büyük bir kalb istirahatı ve emniyetle seyahat ettiğimiz gemileri kullanan vatandaşlar uzun tecrübe ve yorucu bir çalışma eseri olarak yetişmektedirler. (Geminin yeni, kaptanın eskisi) darbi meseli iddiamızı kuvvetlendiren bir delildir. Kaptanların sağlam bir malûmat temeline malik olmaları şarttır. Bundan dolayı cumhuriyet hükümeti, vaktile, müteşebbis bir Türk bahriye zabiti Hamid Naci merhumun açtığı kaptan mektebini eline alması, onu tekemmül ettirmiş ve bir âli mekteb sırasına sokmuştur. Boğazi çıkarken temiz binaları ve bir çok deniz vesaiti ile gözümüzü çarpan bu mekteb eidden göğüslerimizi sevinçle kabartmaktadır.

Bu mekteb gibi bir de bahççılık enstitüsü açılmıştır ki bu müessese, pek yakın bir atide deniz ticaretimize ayrı bir renk verecektir.

Donanmayı nasıl bulmuştuk?

On beş sene içinde deniz harb kuvvetlerimizin de terakki ve inkişafa doğru geçirdiği merhaleler yaldızlı satırlarla yazılmağa değer. Pek şümüllü olan bu safhaları tedkik etmek, deniz kuvvetlerini materyel ve personel bakımından ayrı ayrı incelemek mümkündür. Malûm olduğu üzere cumhuriyet donanmamızı, Haliçte, bakımsız, personelsiz bir vaziyette teslim almıştır. Donanma diye tavsiye ettiğimiz bu kütle, en iyisi bir senelik

Filomuzun en büyük gemisi kıymetli Yavuzumuz

Deniz kuvvetlerinde ve deniz ticaretinde on beş senede yapılanlar her Türke iftihar verecek kadar büyüktür. Bununla beraber sahillerimizden çokluğu, coğrafi vaziyetimizin ehemmiyeti ve memleketimizin iktisadi kalkınması bizi denizlerde daha kuvvetli olmağa mecbur etmektedir. Bu kuvvet arttığı nisbette topraklarımızın emniyeti çoğalacaktır. Hükümetimiz de bu yolda kat'iyetle yürümektedir.

bir tamire muhtaç olmak üzere, Yavuz, Hamidiye, Mecidiye, Taşoz, Samsun, Basra, Akhisar, Berk, Peyk ile bir kaç mayın gemisinden ibaretti. Daha cumhuriyetin ilk senesinde Hamidiyenin denize çıkarılması ve Bozcaada ve İmrozun bu gemi ile teslim alınması deniz tarihimize mühim bir vak'adır.

İlk merhale

Cumhuriyet bahriyesi ilk faaliyetini bu köhne gemileri, hiç olmazsa bir talim filosu olarak hazırlamağa hasretmiştir. Daha cumhuriyetin beşinci senesinde Ruslardan makinesiz ve tek bacalı olarak istirdad edilen Mecidiye büyük bir kifiyetle çalışılabilecek hale konmuş, Peyk, Berk, Taşoz, Samsun ve Basradan mürekkebi bir talim filotillâsı teşkil edilmiş ve bu suretle ufak ta olsa, faal bir filo ile, genç vatandaşlarımız müstakbel filolarımızı idare etmek üzere hazırlanmağa başlanmıştır.

Harice ilk siparişler

Bununla beraber, denizaltı gemilerinin deniz harbinde alacağı mevkiiler iyi takdir edilerek, cumhuriyet hükümeti Holandaya iki denizaltı gemisi sipariş etmiştir. Birinci İnönü, İkinci İnönü namı verilen bu gemiler az zamanda inşa edilmiş, memleketimize gelmiş ve filo talimlerine iştirak ederek yalnız kendilerini kullanacak değil, fakat beş altı denizaltı gemisini kullanacak personel yetiştirmişlerdir.

İkinci inkişaf merhalesi

Gerek su üstü ve gerekse denizaltı filolarımızın az zamanda gösterdikleri bu inkişaf talim ve terbiyemizi takip eden ecnebler üzerinde hüsnü tesir hâsil etmiş, yazılan makale ve yazılan genç subayların istikbaline dair güzel ümidler vermiştir. Bu ümidler, az zamanda, yeni bir inkişaf merhalesinin kat'ı olduğu kanaatini uyandırmıştır. İkinci inkişaf merhalesi diye tavsif edebileceğimiz bu programda:

- 1 — Yavuzun tamiri ve modern bir hale konması.
- 2 — Muhrib filotillâmızın yeniden teşkili.
- 3 — Denizaltı gemilerimizin çoğaltılması.
- 4 — Hücum botları gibi ufak teknelerin yaptırılması.

Bu program tam vaktinde ve hiç noksanz olarak yapılmıştır. Filvaki Yavuz gemisi Gölcükte inşa edilen bir sabih havuzda bir sene gibi az zamanda tamir edilmiştir. Böylelikle denizcilerimizde, bir deniz kuvveti için bir lâzımı gayrimüfarık olan güzel bir havuza sahip olmuşlardır. O havuz ki kıymetli Yavuzumuz için daima faydalı olacak ve onun müsbet çalışmasında daima yer alacaktır.

1932 de vaziyet

Yavuzun faal bir hale gelmesi İtalyada yaptırılan muhrib, denizaltı ve hücum botlarının memleketimize gelmesi aynı zamana tesadüf etmiştir. Bu suretle, mo-

dern olan, genç filomuz aynı zamanda yetişmeğe başlamıştır.

Bu suretle 1932 senesine doğru filomuz şu şekli almıştır:

- 1 — Yavuz
- 2 — Dört tane muhrib.
- 3 — Hamidiye, Mecidiye.
- 4 — Berk, Peyk, Samsun, Basra, Taşoz.
- 5 — Dört tane denizaltı gemisi.
- 6 — Avcı botları.
- 7 — Yardımcı gemiler.

Filoyu teşkil eden gemilerin adedi arttıkça, bu filonun yardımcı gemilere olan ihtiyacı artar. Nitekim İstanbulu ziyaret eden ecnebi filolarının peşinde kömür, su, tamir, hastane gemileri gibi teknelerin de dolaştığını daima görüyoruz. Bunun gibi hükümetimiz de, harb filomuzun yardımcı vasıtalarını ihmal etmiş değildir. Bu yardımcı vasıtalarından bir çoklarının bilhassa kendi mühendis ve kendi işçilerimiz tarafından meydana getirilmesi bize ayrı bir sevinç vermektedirler.

Kendi eserimiz olan yardımcı gemiler

- Şimdi bu gemileri sıralıyalım:
- 1 — Gölcük yağ gemisi inşa edilmiştir.
  - 2 — Atak inşa edilmiştir.
  - 3 — Yardım ve Uyanık gemileri modern hale konmuştur.
  - 4 — Cebhane nakleden şalopalar inşa edilmiştir.
  - 5 — İki tane modern su gemisi inşa edilmiştir.
  - 6 — Bir dalgıç motörü inşa edilmektedir.

(Devamı 14 üncü sayfada)

Cumhuriyetin donanmada personele verdiği ehemmiyet büyüktür. Deniz lisesi donanmamıza senede 80 subay vermektedir.

İKTİSADİ

KURTULUŞUMUZ

Türk malı bir metre demiryolumuz, senelerce metrük kalmış birkaç devlet fabrikasından başka millete aid bir tek fabrikamız, millî vasıfta bir tek bankamız yoktu. Bütçemiz daima açık, hazinemiz fakir, devlet imzasının ve teahhütlerinin dahil ve hariçteki kıymetleri tamamen sıfır idi.

Bugün vatanperverlik bahsinde hayli ileri gitmiş bir takım zevat: "Kapitülasyonları kaldırdık amma kısa bir zaman sonra Türkiye'ye bir santim para ve kredi gelmeyince kendimiz boyundurağa sevine sevine gireceğiz," diyorlar. İşte Cumhuriyet bu şartlar içinde işe başladı.

Yazan: A. Hamdi Başar

Cumhuriyetin on beşinci yıldönümü dolayısıyla «Son Posta» benden bir yazı isterler, düşündüm; umumî harbin başındanberi bu memleketin iktisadî hayatı az çok alâkadarım. Bundan yirmi ki sene evvel Türkiye'de ilk defa olarak iktisadî bir mecmua nesrettim. Gündelik gazetelerde, neşrettiğim mecmualarda iktisadî yazılar yazarak, bazı kitaplar neşrederek, aynı zamanda millî ticaret birliği, ticaret odası gibi teşekküllerde, resmî ve nim resmî iktisadî işletmelerin yanında çalışarak, gerek cumhuriyet devrinin ve gerek ondan evvelki devirlerin iktisadî gelişimini yakından takip etmek imkânını buldum. «Son Posta» nun ben on beş yıl dolayısıyla yazı istemesi, elbette ki bu hadiselerin içinde yaşamış olmanın bilmelerinden neş'et ediyordu. Şu halde bu teklifi reddedemedim, memnuniyetle kabul ettim.

İmparatorluk öçerken

Bizim gibi meşrutiyet ve cumhuriyet devirlerini yaşamış ve daha evvelki saltanat devrindeki vaziyette de bu devirleri mukayese imkânı bulmuş olanlar, on beş yılda başarılmış inkılabın büyüklüğüne kolaylıkla kavrayabilirler. On dokuzuncu asrın sonundanberi Osmanlı imparatorluğu ölüme mahkûm idi. Hiç bir kuvvet, Bosforun mavi sularına bakan köhne yahılar içinde son nefesini vermekle meşgul bu hastayı kurtaramazdı. Zaten Osmanlı imparatorluğu on dokuzuncu asrın ortalarından sonra tamamen ölüm arazi göstermekte idi. Fakat ikinci Hamid, hastayı iyi etmekten ümidini kesdiği için, şahsî saltanatını kurtarmak pahasına devlet saltanatını feda etmeye razı olarak otuz üç sene zelilâne bir idare maslahat siyaseti takip ederek mukadder ölümlü gerilettili.

Devletin siyaset ve iktidar merkezi olan Babıâliye ecebî devletler, emirlerini tercümanlarla tebliğ ederlerdi. Hakikatte Osmanlı imparatorluğu bir zevahirden ibaretti. Hamid zamanında hududlarımız bir taraftan Bosna Herseki içerisine alarak Avusturya içlerine, bir taraftan bütün Suriye, Arabistan ve hattâ Mısır'daki nüfuz muntakamızı atlayarak Trablus ve Bingaziye de içerisine alarak Cezayir sınırlarına kadar uzanıyordu. Haritada Osmanlı imparatorluğu bu derece geniş, bu kadar ucu bucağı belli olmayacak kadar büyük idi. Dünyada üç kıtaya yayılmış bizden başka hiç bir hükümet yok idi. Fakat bu kadar muazzam bir imparatorluk, içerisi hava ile şişirilmiş bir balondan daha kof, en âdi tiyatro dekorlarından daha çürük bir mevcudiyetti. Hakkatte ne Arabistan bizimdi, ne Suriye bizimdi; ne de Cezayir hududuna kadar uzanan kıt'alar ve hattâ Makedonya... Hiç bir tarafı, hiç bir yeri bizim değildi. Hamid, bizim elimizden esasen gitmiş olan bu kıt'aların gösteriş hâkimiyetini muhafaza etmek için ecebî devletlerin hizmetçisi, emirber neferi olmayı kabul etti. Onlar da hilâfet dolayısıyla Osmanlı padişahının islâmlar üzerinde haiz oldu-

ğunu kabul ettikleri küçük bir nüfuzu lehlerine kullanmak ve esasen kendi iktisadî nüfuzları ve hâkimiyetleri altında olan bu memleketlerde millî cereyanları önlemek için halifeyi emirlerine almakta fayda gördüler. Böylelikle hakikatte başkalarının elinde olan memleketler, haritada bizim gibi gözüktü. Daha fenası, bize hiç bir menfaati olmadığı halde, beklilik ve bostan korkuluğu yaptığımız bu memleketlerde Türk kanı, Türk parası har-candı, durdu.

Meşrutiyet inkılabı, Osmanlı halifesinin ve padişahının nüfuzuna bir darbe idi. Binaenaleyh vaziyetin hakiki çehresini alması lâzımdı. Derhal zaten bizim olmıyan bu memleketlerin resmen bizden ayrıldığını gördük: Bosna-Hersek, şarki Rumeli, Gird, Trablusgarb ve Bingazi, sadece ilhak edildiği ilân olunarak, bizden ayrıldı. Yapılan iş, bir jandarma çavuşu kadar nüfuzu olmıyan Osmanlı valileri çıkarılmak ve cumaları hükümet konağına asılan Türk bayrağı yerine hakiki hâkimi olan devletin bayrağı çekilmekten ibaretti. Bu da sessizce, gürültüsüzce olacak kadar basit şeylerdi.

Meşrutiyet senelerinde fiilî hâkimiyetimiz altında olan Balkan vilâyetlerimizin de, bir harble, elimizden çıktığını gördük. Nihayet umumî harb Suriye ve Arabistan parçalarını da elimizden alarak zaten bizim olmıyan bu memleketlerle alâkamızı kesince, artık yaşayamıyacak kadar küçüldüğümüz ve zayıfladığımızdan korkmaya başladık. Çünkü şöyle on yıl içinde imparatorluğun beşte dördünü kaybetmiştik. Bu kadar büyük za-

viyat korkunç ve mühlik sayılabilir. Ö-lüm önlenemez bir tehlike idi.

Öyle mi oldu?

Öyle olabilir, ve öyle olması hattâ tarih için mukadder ve zarurî bile zannedildi. Fakat ölümün korkunç karanlığına doğru yuvarlanmaya başlamış bir milletin yeniden hayata geldiği ve bir genç insan kadar hamiler yaparak cihanı hayrete verdiği görüldü. Herkes bu mucizeye akıl hududu içinde inanmak imkânını bulamıyordu. Bu mucizeyi bize Atatürk hazırladı, ve tarihin en büyük hareketlerini yapan Türk, yeniden tarihe ve tarihine hâkim oldu.

Cumhuriyetin doğuşu

«Cumhuriyet bize on beş yıl içinde ne yaptı» deyince, evvelâ bir mucize ile ifade edilen bu başlangıcı düşünmek lâzımdır. Kayıd ve şartsız istiklâl kavuşmuş bir millet mefhumu, ancak cumhuri-

yetle başlamıştır. Hattâ Osmanlı imparatorluğunun en parlak zamanlarında bile dünyaya hürmet ve itimad vererek bu kadar kuvvetli istiklâl sahibi olmuş değildik. En kuvvetli zamanlarımızda dahi az veya çok kapitülasyonlar vardı. Bu kapitülasyonlar, Tanzimattan sonra, zayıf bir millet hakkında tatbik edilen istismar ve tazyik usulleri haline girmişti. Buna rağmen imparatorluk daima ecebî yardımına muhtaç olduğundan ve memlekette her zaman için açık gösteren bütçeyi ancak istikrazlar kapadığından, kapitülasyonları ecebî sermayesinin emniyet süpâkı gibi telâkki ederler, ve bir çok zararlarına rağmen, ehveni şer diye hoş görürlerdi.

Kapitülasyonların kalkmasından sonra ecebî sermayesinin artık Türkiye'ye gelmeyeceğini, beynelmilîl itimadın kalkacağını iddia edenler, bu fikirlerini isbata bile lüzum olmıyan bir hakikat diye

ortaya atarlardı. Böyle düşünenler içimizde de çoktu, dışımızda da... Biz o günleri yaşadık; hâlâ içimizde. - hattâ bugün vatanperverlik bahsinde herkesten ileri gitmiş - bir takım zevatı tanıyoruz ki bunların on altı sene evvelki sesleri, bir lâhza evvel söylenmiş gibi, kulağımızda çınıyor: «Kapitülasyonları kaldırdık, amma kısa bir zaman sonra Türkiye'ye bir santim para ve kredi gelmeyince kendimiz boyundurağa sevine sevine gireceğiz.» Bunu Türk milleti «Lozan» sulh masasında İngiliz murahhasından da işitti. Bütün dünyanın duygularına ve kanaatine tercüman olarak İngiliz başmura-hası aynı sözleri söyledi; aynı tehdidi yaptı. Tarihin garib ve bizim için meş'ud bir cilvesidir ki aradan on beş sene geçmeden İngiltere kapitülasyonları, tamamen hür bir Türkiye için, milyonlarca liralık açık bir kredi açmakta her devletten daha ileriye geçti.

Kapitülasyonların kalkması ile Türkiye'nin enternasyonal kredi âleminde uzak ve onun yardımlarından mahrum kalacağını iddia edenler, o zamanın görüşüne göre, belki haklıydılar; çünkü tarihin bir büyük dönüm noktasında en ileri ve dâhi bir Şefin kumandasında Türkiye'nin bir bünye inkılabı yaptığını farketmemişlerdi. Öyle bir inkılab ki on beş sene sonra, bir bilanço yaptığımız zaman göğsümüz ıftiharla kabarmak için ve dıştan gelen bu sesleri bir kâbus gibi hatırlayarak, dünya'ya gururla bakıyor ve davamıza inanla sarılıyoruz.

İşe başlarken

Cumhuriyetin on beş yılı, Türkiye'nin her sahada yeniden kuruluş hareketlerinin en faal devresidir. Meşrutiyet hareketlerinin sarsıntıları, beceriksizlikleri, umumî harbin bıraktığı felâketler, memleketin istilâsı, nihayet kurtuluş savaşı ana yurdu bir enkaz, bir harabe halinde cumhuriyetin eline teslim etti. Bu sırada Türk malı bir metre demiryolumuz, senelerce metrük kalmış bir kaç devlet fabrikasından başka millete aid güvenilebilecek bir tek fabrikamız, millî vasıfta bir tek bankamız yoktu. Bütçemiz daima açık, hazinemiz fakir, devlet imzasının ve teahhüdlerinin dahil ve hariçteki kıymetleri tamamen sıfır idi. Cumhuriyet işe evvelâ mütevasız bir bütçeye malik, teahhüdlerine ve imzasına sadık, kuv-

(Devamı 15 inci sayfada)

Izmir limanında ihracat faaliyeti

ESKİDEN Hariçten Un İdhal Ederdik

YAZAN
Tarımın
«Son Posta» nun ziraat
mühassısı

BUGÜN Harice Buğday İhraç ediyoruz

Cumhuriyetin on beşinci yıldönümü için «Sen bir şeyler yazmıyacak mısın?» diyen eşe dosta, günlerce ne diyeceğimi bilemedim: (Hayır) desem, benden beklenen bir şeyi yapmamış olacaktım. 15 yılın tarihini, en çok 2-3 sü-tuna nasıl sığdıracağımı bir türlü kestiremedim. Kalan ömrümün hepsini bu yolda bir eser telifine vakfetsem, inanın ki az gelir ve ziraatimizin dün ile bugününü bütün şümulle anlatmak işini, yalnız başına yükleneyecek tek muharrir gene bulunmaz. Onun için na-çar el attığım bu mevzuda, yaptığımı sadece bir bakıştan ibaret olduğunu hatırlatarak, okuyucularım beni hoş görmelerini rica ederim.

60 milyon da olsak bu toprak bizi ferah ferah besler

Hududları edebiyen değişmeyecek olan bugünkü Türk yurdu, yer yüzünün mübalâgasız en bahtiyar parçasıdır. İklim burada o kadar değişiklikler arzeder ki, bir yanda basit tarla ekinlerinden gayri şey göremezken, öbür yanda dağlara varıncaya kadar her toprak parçasının çeşitli nebatlarla bezediğini görürsünüz. Sanırsınız ki, 750 bin kilometre murabbaındaki şu Anadolu yarım adası, yoktan var edilirken yer yüzünün muhtelif parçaları koparılmış da, sonra burada birleştirilerek vücut getirilmiştir.

Dağlarımız; fındık, zeytin, incir, pamut gibi bir yurda asırlarca refah getirebilecek ağaçlarla kaplıdır. Ovalarımız; buğday, arpa gibi hububatın her çeşidini; bakla - fasulye ve benzeri bakliyatın türlüünü; susam, keten, kenar, anason gibi sınaî nebatların hepsini; hem de mebzulen yetiştirir. Tütünün en âlâsı, fıstığın en iyisi, pirincin en nefisi, portakalın en irisi, üzümün bin bir çeşidi hep bu yurda vergidir.

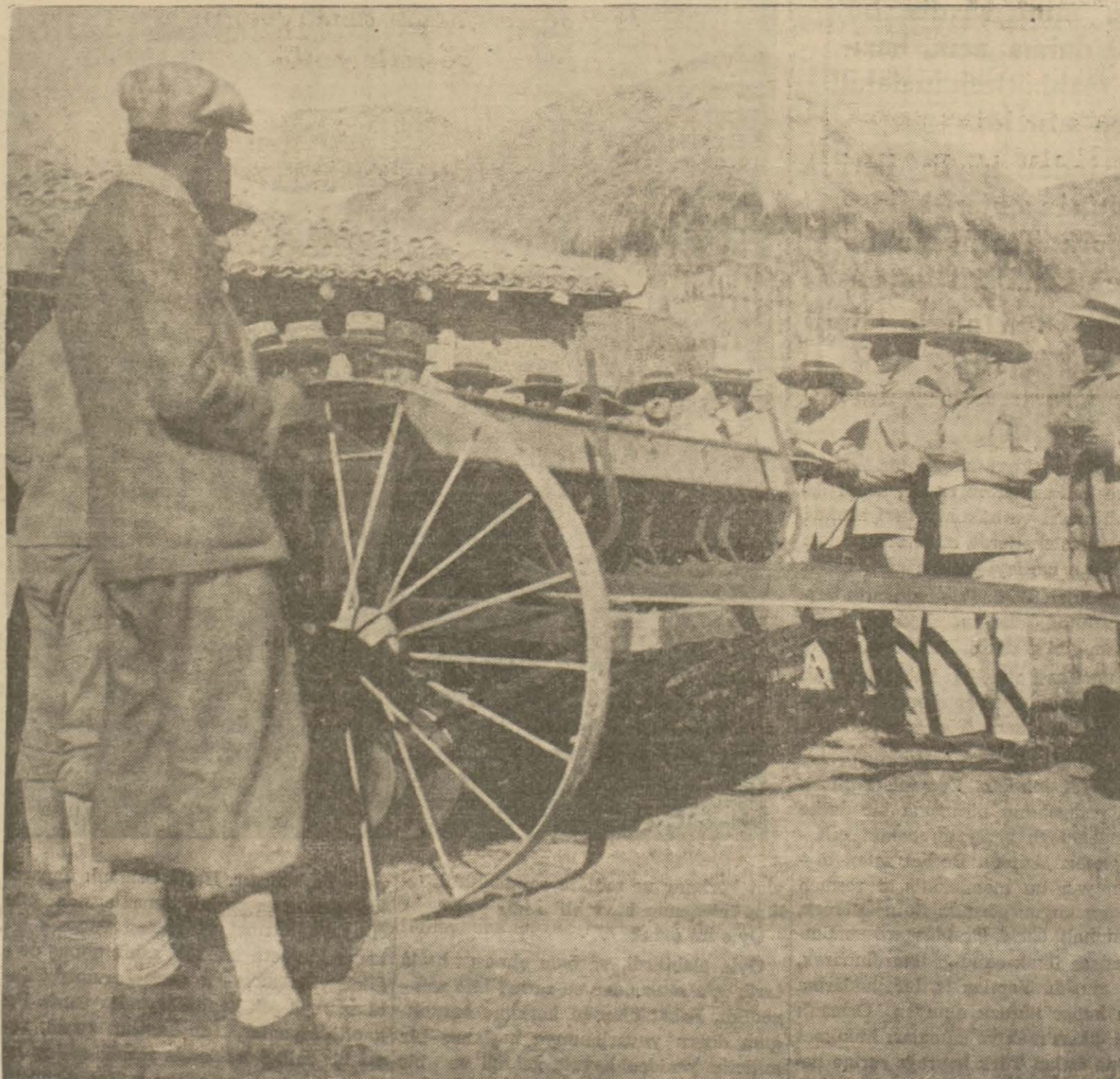
Ne diyeyim? Adanı diksen biten, azıcık eşelesen kuduran topraklarımız var. Kıraç deyip geçtiğimiz yerler bile sürülerle hayvan yetiştirir: At, sığır, koyun ve tiftik nesli burada kaynayan bir servettir. Bugünkü 16 milyonu değil, 60 milyonu da bilsak bizi ferah ferah besliyecek bir ülkedeyiz. Fakat...

İmparatorluktan yurdu nasıl devir aldık?

Evet fakat, asırlarca bu toprağa sahib yaşayanlar, hiç de bu mazhariyetin, yeteri kadar refahını görememişler. Bize değil bizim gibi dört Türkiyeye yetecek zahiremiş varken, Avrupa'dan un idhal etmişiz. Pamuğu - yünü balyasında güvelendirmiş, üç arşın dokuma için avuç dolusu para vermişiz. İçinde bulamıyacağımız şey olmayan bir anbara sahibken kahvemizin şekerinden, uçkurumuzun tokasına kadar her şeyi dışarıdan aramışız. Önmüzdeki toprak verimsizleşti diye, ilerideki toprağa göz dikmiş; fütuhât uğrunda son varlığımız olan nüfusu da harcamışız.

Ve nihayet bir gün: Köyler tenhalaşmış, toprak bakımsız kalmış, ağaçlar verimden düşmüş, tohumlar yozlaşmış, hayvanlar kırılmış, kısacası o cihana bedel yurdumuz bir fakirhaneye dönmüştür. Ziraat, lâfzî bir mânâna taşır hale düşmüşken bile, devrin zihniyeti «aşar» toplamakta berdevam olmuş.

1923 de Cumhuriyet kurulduğu zaman, yurdun ziraatındaki bu mühmel manzara, biraz da harblerin tesirile katmerleşmiş halde idi: Dünün bakımsız olan bağları, dutlukları bu sefer büsbütün köklenmiş, artakalan birkaç

Köy ziraat kurslarında ders

hayvanımız başı boş kalmış, yeni baştan kalkındırarak vasıtaların çoğu yok olup gitmişti. Memleketi bu durumda eline alan Cumhuriyeti nasıl öğmeyiz ki. Bize dünün harabesinden bir mamure yaratmış, varken yokluğa karşın ziraatimize bir yeni can vermiştir.

Cumhuriyet iş başında

Cumhuriyetin ilk işi «aşar» ı ilga etmek oldu. Köylüyü bir sülük gibi emen mültezimlerin saltanatını bu rejim yıktı. Yurdu düşman esaretinden kurtaran Atatürk: (Kılıcın fethettiği yerler elden gidebilir, fakat sapanın açtığı yerler ebediyen pâyidar olur) diyerek ziraat ve ekonomiyi devletin ön işleri arasına aldı. Köylüyü (milletin eîen-disi) sayan ilk büyük adam, Atatürk'tür. Cumhuriyet, nüfusumuzun yüzde 76 sını teşkil eden köylüyü ve onun yüzde 90 işi olan ziraati hep bu gözle gördü.

Millet Meclisine sunulan ilk lâyiha köylünün sayım vergisine dairdi. Daha ilk günden itibaren hayvanlarımızın nesillerinin islahı için gereken her tedbire baş vuruldu. En iyi dâriyatlar getirilerek, tâ köylünün ayağına götürüldü. Bir çok büyük haralar, sayısız aygır ve boğa depoları, bir çok damızlık istasyonları köylüye temiz soylu hayvan kazandırmaya giriştiler, sergilerin, koşulların, ikramiyelerin teşvik edici himayesi ve hele (hayvanlar vergisi) nin devamlı surette indirilmesi her rejime nasip olmamış bir başarıdır. Devlet bütçesine her yıl milyonlar veren bir verginin devamlı indirilebilmesi, alınan tedbirlerin öte yandan ne kadar verimli olduğunu gösterir. Filhakika bir taraftan vergiler azaltılırken, bir taraftan da hayvan mevcudumuz mütemediyen artmıştır. Bugün (at, katır ve eşek nesli tamamen affedilerek) koyun ve keçiden alınan vergi kırka, Merinos koyunununki 20

ye, tiftik keçisinininki 25 e, sığırinki 35 e, mandaninki 75 e, deve ve domuzunki 100 kuruşa indirilmiş bulunmaktadır.

Bu sayıya 929 da 10,5 milyon olan koyun mevcudumuz 937 de 16,5 milyon olmuştur. 2,7 milyon olan tiftiklerimiz 3,8 milyona varmıştır. 4,5 milyon olan sığırlar 6,5 milyonu bulmuştur. At sayısı 460 bin kadar iken 730 bini geçmiştir. 843 binden ibaret olan katır ve eşek mevcudu, birincide iki misli, ikincisinde üçte bir artmıştır.

Yeni mahsul için yeni tohum

Bir başka tarafa bakalım: Hayvanlar gibi verimleri asgari hadde düşmüş, kaliteleri türlü hastalık ve böceklerin istilâsı ile fenalaşmış meyva ve tohumluklarımız, ilk defa Cumhuriyet devrinde alâkaya mazhar oldular. Bir yandan bakınca öbür başını göremediğimiz tarlayı günlerce didinip eken zavallı köylü; biçim zamanı bu yerden bir araba sapla döner ve harman yerinde ancak bire üç ahırdı. Buğday ziraatimizin yalnız tohumluk yüzünden gördüğü zarar, 17 milyon lira tahmin edilmiştir. Sade sürme hastalığı bu mahsulün beşte birini çalmaktadır. Bazan kuraktan, bazan türlü hastalıklardan baş kaldıramayan hububat ziraatimizin karşısında bugün bütün teçizatı mükemmel (tohum islah istasyonları) vardır. Ektiğimiz sahanın yüzde 46 sını işgal eden buğday - arpa gibi en mühim mahsulümüzü ele alan bu ilim müesseseleri muhitin en elverişli tohumlarını bularak en iyi şekilde meydana çıkarır, ve köylüye meccanen dağıtır. O yerlerin verdiği tohumlar, her bakımdan üstün vasıfları haiz oldukları için dün ektiklerinden bire üç alanlar bugün otuz almak imkânına kavuşmuşlardır. Dün tohumluğunu eleyecek basit bir kalburu bulan köylünün bugün - ayağı dibinde - fennin en son mükemmeliyetteki

«selektörler» 1 var.. Ziraat makinelerinin her çeşidini bu müesseseler köylüemrine âmade kıldıkları gibi, onlara benzerlerini tedarik için de ön ayak olmuşlardır.

Diğer taraftan bütün bu işlerde muvaffak olan Cumhuriyet, köylünün malını kıymetlendirmeyi de prensip edinmiş ve gerek tedvin ettiği kanunlar ve gerek meydana getirdiği eserler ve meselâ silolarla bunu tahti emniyete alarak bir zaman un idhal eden memleketi bugün buğday ihrac eden bir memleket haline getirmiştir. Yurdun bir bakımdan ileri giden her köşesinde, o çevrenin mümtaziyetini muhafaza edecek, bu üstünlüğü daha iyi bir şekle sokacak ilim müesseseleri çalışıyor: Pamuk islah istasyonları ve çiftlikleri bu tertiptekilerin en göze batan örnekleridir. Bu müesseseler, dün satamadığımız, yahud satıp da bir şey kazanamadığımız pamukları, kapış kapış satılabilen yeni çeşidlerle değiştirdiler. Pamuk ziraatini tohum, makine ve bilgiden yana her türlü imkânı kavuşturan bugünkü sanayiini istediği dereceye ulaştırdılar. Ve bu sayede yurdumuzda bir çok pamuklu dokuma fabrikalarının bacası tütebildi.

Hastalık'larla mücadele ve ölen ziraat şubelerini ihya

Bir başka tarafa daha geçelim: Cumhuriyet, ziraatimize zarar veren her engeli, bir bir ortadan kaldırmak yolundadır: Tabiatın ziraat mahsullerine, ağaçlarımıza çullandırdığı türlü hastalık ve haşereler evvelce alabilirdiğine yayılıp, istediğini işlerken, bugün devletin mükemmel bir (mücadele teşkilâtı) bunlara aman vermiyor! Cenup hududlarımızdan gelen çekirgeyi, devamlı mesaisile bu teşkilât durdurmasaydı, Türkiyede hatırı sayılır bir kıtlık olabilirdi. Dünün Allaha emanet

bağlarında, sahiblerine küsmüş zeytinliklerinde bugün gönül açan bir umran var. Yollarında, köy çocuklarının yumurta ile değişmek üzere seyyar bilye üzümcü gözledikleri köylerde, bugün yeşil bağlar gördüm. Varları koruyan, yokları varetmeğe çalışan mücadele istasyonları, her derdi hemen teşhis eder, çare bulur, ve tatbik eder bir haldedir. Bu sayede incir, fındık, üzüm, portakal, tütün şu ve bu ilh. her çeşid şeyin kemiyetini arttırmak, keyfiyetini düzelterek yurda para getiren bir meta yapmak mümkün oldu.

Cumhuriyet, ölen her ziraat şubemizi ihya etti: Bir zamanlar Türkiyenin hatırı sayılır bir işi olan ipek böcekçiliği bu cümledendir. Hastalık ve harabinin yok ettiği dutluklar, gündüzüne imar olunmak imkânına kavuştuğu gibi, sırf bu işle meşgul olan bir «Enstitü» de lüzumu kadar faydalı olmak mazhariyetine erişti. Hele bu Enstitüye bağlı bir (tohum kışlağı) var ki yalnız bunu bile Cumhuriyetin memleketi ipek böcekçiliğine yaptığı katkı bir hizmet sayabiliriz. Çünkü 923 de yüzde 25 olan tohum randımanı, şimdi bu müessesenin varlığı ile yüzde 75 e çıkmıştır.

İpek böcekçiliğimizin mihrakı olan Bursa havalisinde 923 de 17 bin dekar dutluk vardı. Bugün bu dutluklar 40 bin dekarı bulmuştur. Başka taraflarda da aynı genişleme var. Yeni bahçeler ihdası ve eskilerin ihyası için devletçe her yıl meccanen dağıtılan dut fidanı, üç milyon adeddendir. Bu güzel teşvik sayesinde 923 de 30 bin kutu tohum istihsal eden yurdumuz, bugün -hepsi bir elden idare edilmek şartıyla- 75 bin kutu tohum çıkarmakta hattâ bunlardan İrana da ihrac etmektedir. 923 de yurdun koza hasılatı 50 bin kılıyoyu aşmazken, bugün üç milyon kılıyoyu geçmiştir. Ziraatimizin pek basit bir şubesini böyle rakamlandırmaktakımdım, en küçüklerinde bile, köy köylü mevzuunun Cumhuriyetce nasıl benimsendiğini belirtmektir.

Yeni ziraî sahalar

Başka bir tarafa daha geçelim: Cumhuriyet yurda yepyeni ziraî sahalara açtı: Şeker pancarı, bu çığırın başında gelir. Yıllarca dışarıdan şeker yiyen elli senelik teşebbüsleri hep kâğıd üzerinde bırakan düne mukabil, bugün dört fabrikamızın bacası tütmekte, istanenin de etüdleri yapılmaktadır. Bu, sadece bir yokun var olması demek değil, bir o kadar da refah ve ziraî hareket demektir. Çünkü bu fabrikaların birinde yılda 300 bin dekar pancar ekilmekte, buradan 500 bin ton pancar elde edilerek bu yüzden çiftçinin eline tam altı milyon lira geçmektedir. 934 de nüfus başına 3,5 kilo şeker istihlak eden Türkiye 937 de altı kilo istihlak etmiştir. Bu, istihsal kudreti kadar istihlak kudretinin de artmakta olduğunu göstermez mi?

Jüt, Çay, Aspir, Soya, Genercez gibi nebatlar da yurda yeni yayılanlardır. Hele çay yepyeni bir mevzu halinde ele alınmış ve muvaffakiyetle ilerlemekte bulunmaktadır. Cumhuriyet bu saydıklarımı sadece ekimde bırakmamış hepsi için ayrı ayrı fabrikalar açmayı da sanayi programında derpiş etmiştir.

Her şeyi dışarıdan almakta beis görmiyen eski zihniyet yerine bugün tamamen yerliyi isteyen bir fikir hâkimdir. Nasıl olmasın ki, dışarıdan getirdiğimiz her şeyin bir örneğini içeride bulmak mümkündür. Milyonlarla koyun yetişen yurdumuzda, (Merinos yünü) nü yetişmez saymak ve bunu hep yok bilmek olur mu idi? Dört yıl var (Devamı 15 inci sayfada)

YURDU NASIL İMAR

Demiryolları:

Saltanat: 4138 kilometre demiryolu miras bırakmıştı. Hepsi de ecnebi ellerde idi.

Cumhuriyet: Mevcudları satın aldıktan başka 15 sene de yeniden 2976 kilometre ray döşedi.

Kara yolları:

Saltanat: 18335 kilometre yol bırakmıştı. Çoğu toprak, geri kalanları da harabdi.

Cumhuriyet: Mevcudları tamir ve bu mikdarı 39000 kilometreye iblâğ etti.

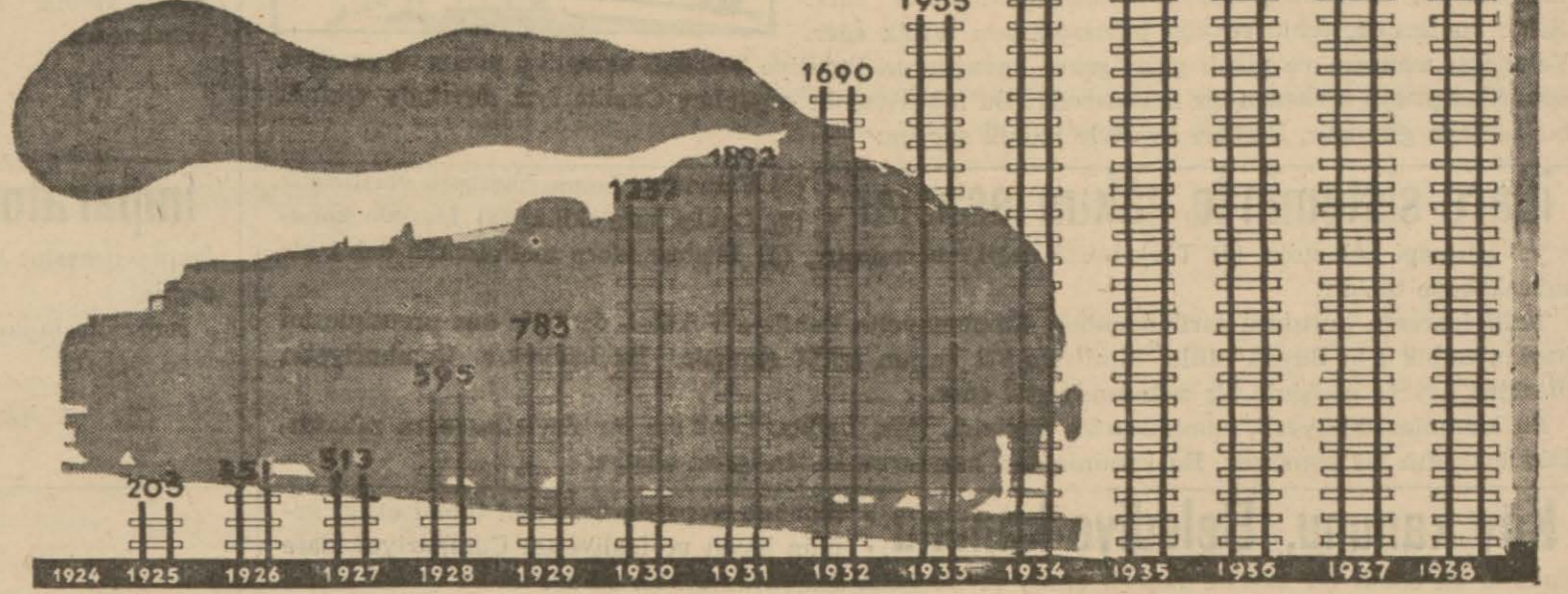
Köprüler:

Saltanat: 105 harab ve çoğu ahşab köprü bırakmıştı.

Cumhuriyet: 84 büyük ve esaslı köprü kurdu.

ETTİK?

15 sene zarfındaki demiryolu inşaatını gösterir grafik

Demiryollarımızın tarihine bir bakış: Osmanlı imparatorluğunun Avrupa ve Asya kıt'alarını birbirine rapteden bir köprü olduğu, Avrupa ile Hindistan arasını da en elverişli muvasala ve münakale istikametlerini ülkesinde toplamış olması, ötedenberi emperyalist devletlerin gözünü, hirsını kendisine çekmiştir. Üstelik bu toprakların her türlü faaliyetlerinden uzak, el değmemiş bir halde kalışı, vadedtiği büyük temettüleri bütün sermayedarların bir iş sahası olarak topraklarımızı seçmelerine vesile teşkil etmiştir.

Filhakika Osmanlı imparatorluğunun elinde bulunan arazi siyasi ve iktisadi bakımdan hiç te işihayi celbetmeyecek bir vaziyette değildi. Demiryollarının siyasi ve iktisadi iki gaye birleştirilerek yapıldığı bugün herkesten bildiği ve takdir ettiği bir hakikattir. Meselâ 50 sene müddetle inşa ve işletme imtiyazı alan İngiliz şirketinin Aydın demiryollarının İzmirden başlayarak Basraya kadar uzatılma tasavvuru, Hindistanın kapısına bir an evvel gelmek için düşünülmüş siyasi bir kombinezondan başka bir şey değildi.

Rumeli demiryollarını inşa ve işletmesini üzerine alan Baron Hırş'ın dolabları da kalles bir ticari zihniyetin tipik misalini teşkil eder. Türkiyede demiryolu inşa etmek yolundaki yabancı devletlerin tezcamlılıklarını bu iki misal tebarüz ettirir, kanaatindeyiz.

İmparatorluk neleri, nasıl bırakmıştı?

Şimdi Osmanlı imparatorluğu zamanında yapılan demiryollarına bir göz atalım. Bundan evvel de ilâve edelim ki, bu hatların hiç birisi askeri ve iktisadi bakımdan Türk milletinin ihtiyacına hiç bir şekilde cevap vermiş değildir.

A — Aydın demiryolları: Türkiyede ilk defa inşasına başlanan demiryolu Aydın demiryoludur. 32 sene evvel, yani 1856 da 50 sene müddetle inşa ve işletme imtiyazı bir İngiliz şirketine verilmiştir. Demiryolunun inşası için nihayet 1,200,000 İngiliz lirası üzerinden % 6 senevi temettü getirmesini hükümet tekeffül ediyor, bu mikdardan az temettü getirirse üstünü eklemeye söz veriyordu. İmtiyaz müddetinin sonunda hükümet bu hattı bir milyon İngiliz lirasına alabilecekti.

B — İzmir - Kasaba ve temdidî demiryolları: 1864 de İzmir ile Kasaba (Şimdiki Turgutlu) arasında inşasına başlanan demiryolu sonradan kısmen bir şirket ve kısmen de hükümet hesabına olarak Alaşehir ve Manisadan Somaya kadar uzatılmıştır. Alaşehir - Afyon ve Soma - Bandırma temdidî ile bütün hattın işletmesi imtiyazı bir Fransız şirketine aleyhimize olan çok ağır şartlarla, 99 sene müddetle verilmişti.

C — Rumeli demiryolları: 1869 da İstanbula Edirneye ve oradan Selâniğe, gene Edirnedan Sarımbeye

kadar bir hattın inşa ve işletmesi imtiyazı Baron Hırşe verilmişti. Baron bunu (Şark demiryolları) şirketine devretmişse de, üç sene sonra bu şirketin mukavilesi feshedilerek tekrar kendisine (icar) şeklinde iade edilmişti.

D — Bursa - Mudanya hattı:

Bursa ile Mudanya arasında 41 + 110 kilometre uzunluğundaki hattın bir metre arzında olarak inşası ile işletmesi 18 şubat 1890 da 99 sene müddetle bir ecnebi şirkete verilmişti.

E — Anadolu - Bağdad demiryolları:

İzmitten başlayarak Eskişehir ve civarından geçerek Ankara'ya nihayet bulmak üzere bir demiryolu inşa ve işletmesi imtiyazı 1888 de 99 sene müddetle gene bir ecnebi şirkete verilmiştir. Aynı esaslar dahilinde Eskişehir - Konya - Bağdad hattının inşa ve işletmesi imtiyazı da (Anadolu - Bağdad Osmanlı demiryolları) şirketine ihale olunmuştur.

Basraya kadar yapılacak olan bu hattın ancak 1319 kilometresi inşa olunabilmiş, bilâhare memleketimiz hududu içinde 931 kilometresi kalmıştır.

31-12-1928 de Anadolu - Bağdad hattı, 1-6-1934 de İzmir - Kasaba ve temdidî hattı, 1-7-1935 de Aydın hattı 1-1-1937 de şark demiryolları birer birer satın alınarak devlete mal edilmiştir.

İktisadi ehemmiyet ve kıymetini kaybetmiş olan 405 kilometre uzunluğundaki (cenub demiryolu) ile 28 kilometre uzun-

luğundaki (Ilica - Palamutluk) demiryollarından başka ecnebi şirket elinde demiryolumuz kalmamıştır.

Transit yolu, otobüs ve kamyon servisi

Son zamanlarda İran transit yolu namile meşhur olan ve çok eski zamanlardan beri Asya içerilerinden Karadeniz kıyılarına kadar uzayan nakliyat faaliyetlerinin takib ettiği başlıca güzergâhı teşkil eden Trabzon - Erzurum - Tebriz - Tahran yolu ehemmiyetini kaybetmişti. Sebebi, eskiden kervanlarla yapılan nakliyatın bugün yerini motörlü vasıtalarla bırakmış olması, ticarete emniyetle beraber sür'atin de aranmağa başlamasıdır.

Cumhuriyet hükümeti bu yolun büyük faydalarını gözönünde tutarak, Asyadan Avrupaya geçen yolların en kestirmesi olduğunu düşünerek, Trabzon - Gümüşhane - Erzurum - Karaköse - Kars vilâyetlerini birbirine bağlayan yolları yeni baştan yaptırarak, devlet demiryolları idaresine merbut bir otobüs servisi tesis etmiştir.

Transit yolu Trabzon - Gümüşhane - Bayburd - Erzurum - Karaköse - Diyar - din - Kızıldize - Tebriz - Tahran güzergâhını takib etmektedir. Memleketimiz dahilindeki kısmı 642 kilometre uzunluğundadır.

İşletmenin başladığı tarihten itibaren 937 senesi sonuna kadar yapılan nakliyat yekünü ile elde edilen hasılat miktarları şöyledir:

Otobüs seferleri adedi:	264
Kamyon seferleri adedi:	875
Nakledilen yolcu adedi:	3881
Nakledilen bagaj tonu:	85,024
Eşya kirası (lira):	1,127,253
Yolcu kirası (lira):	23057,25
Kira tutarı (lira):	117181,11
	40238,33

Demiryolları inşaatı

Her ilhamını Ulu Önder Atatürk'ün yüksek iradesinden alan cumhuriyet hükümeti demiryollarını inşa ve işletmesini politikasının en mühim hatlarından biri saymıştır. Bu gaye iledir ki, devlet demiryolları ile Kayseriye, Sivas, Samsun, Zonguldağa, Burdura, Ispartaya, Diyarbakıra, Elâziğe, Erzincana ulaşmış bulunuyoruz. Trenimiz Erzincandadır, yarın Erzurumda olacağız. Öbür gün Kafkas demiryollarına bağlanacağız. Irak, İran demiryollarına bağlanmak ta en birinci arzumuzdur.

Türkiye birinci Millet Meclisi 1920 yılında saltanat devrinden miras olarak (4138) kilometre demiryolu bulabilmişti. Hepsi de yabancı ellerdeydi.

Türkiye cumhuriyeti ve onun Büyük Millet Meclisi hükümeti ise, kendi ser-

mayesi, kendi bilgisi ve kendi elemanlarıyla demiryolu inşaatına başlamış, 1924 den 1933 tarihine kadar on yılda (2012) kilometrelik demiryolu yapmıştır. 1933 yılının 29 birinciteşrinin 29 birinciteşrinin 1938 e kadar yaptığımız yeni demiryollarının uzunluğu da (963) kilometredir.

Demek oluyor ki cumhuriyetin ilânından bugüne kadar (2976) kilometrelik hat döşemiş bulunuyoruz. Bu suretle memlekette iş hacmi artmış, kara, demir, deniz, hava yolları tarifeleri arasında rekabet yerine ahenk tesis edilmiştir.

Parti programımızın 19 uncu maddesinde (liman, rıhtım, iskele ve hamallık tarifeleri üzerinde dikkatle durulacağı) yazıldığı. Bu esas üzerinde de devlet demiryolları kendi üstüne düşen vazifeyi başarmıştır...

Kara yolları

Cumhuriyet idaresi imparatorluktan ana vatanda 18,335 kilometre yola tevarüs etmiştir. Bunlar 4450 kilometresi toprak, 13,885 kilometresi kırma taştan yapılmış şose halinde, bakımsızlıktan berbad bir hale gelmiş, tesviyeleri bozulmuş, ahşab ve çürük köprülerle, geçidlerle birbirine bağlanmış yollardı.

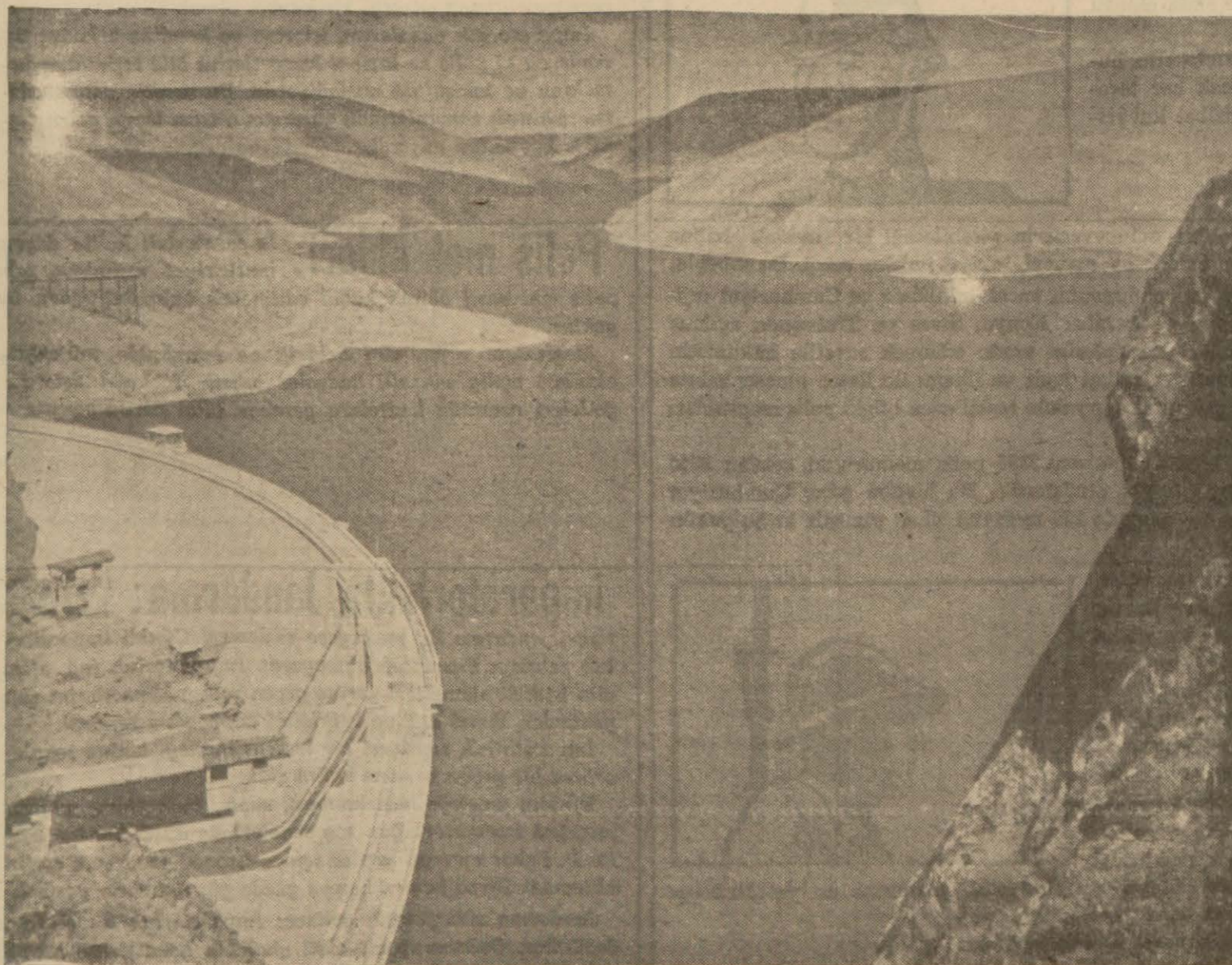
Cumhuriyet idaresi, memleketin kara yolları vasıtasıyla bağlantısı ve nakliyat kolaylığı meselesini ele alarak yol meselesini programlara rapt ve muayyen hedeflere tevcih etmiştir. Şöyle ki: Eskiden kalma yolların en bozuk yerlerinin tamiri, yıkılmış ve yıkılmamış köprü ve menfezlerin yeniden inşası, eskiden kalma yolların dar ve tehlikeli yerlerinin genişletilmesi, dar virajlarının ve dik meyilli yerlerinin ıslahı için güzergâhta değişiklik yapılması. Yeni ihtiyaçlara göre yeni yollar açmak ve gelişi, gidışı en fazla olan yerlerde asfalt kaplaması modern yollar inşası, mevcut yolların mütemadi surette tamir ile idameleri.

(Hopa - Borçka) (Balye - Çanakka- le), (Trabzon - Erzurum - İran hududu), (Silivri - Lüleburgaz), (Muradlı - Büyükkarıştıran) yolları ikmal edilmiş ve yeni yapılan büyük köprü, baraj gibi imalat sebepleriyle değişmesi lâzım gelen müh telif yol kısımları yeniden yaptırılmıştır.

İmparatorluğun ihmal ettiği şark bölgesimizde bir çok yeni yollar açılmış, (Elâziğ - Plür), (Pertek - Mameki) yolları yaptırılmıştır. Dün 18,335 kilometre aldığımız yollar bugün 39 bin kilometreye baliğ olmuştur.

Büyük köprüler

Saltanat çöküp gittiği zaman Türkiyede (105) kadar büyük şose köprüsü bırakmıştı. Cumhuriyet hükümeti 1932 senesinden itibaren demiryol ve yollarla beraber esaslı ve sağlam köprüler kurmuştur. 14 sene zarfında 84 büyük köprü (Devamı 15 inci sayfada)

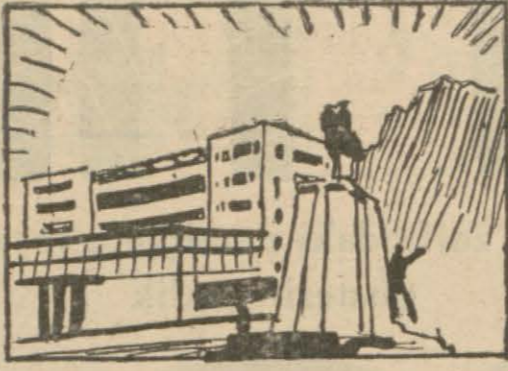
Cumhuriyetin su işlerine verdiği ehemmiyetin canlı bir misali: Ankaradaki Çubuk barajı

Dahiliye NEZARETİNDEN

CUMHURİYETTE

Dahiliye Vekâleti: Dahiliye Vekâleti; emniyetin, medeni hayatın, hürriyetin, huzurun halk tarafından kurulmuş, halk için ve halkla birlikte çalışan bir müessesesidir.

Dahiliye Vekâleti vatandaşların hayatını beşikten mezara kadar takip eder. Doğan vatandaşın medeni tescil işi ile Dahiliye Vekâleti ile temas başlar. Dahiliye Vekâleti vatandaşın medeni halini takip eder. Türkiye sınırları içinde yaşayanların kırlarda ve şehirlerde emniyetlerini tesis eder. Elektrik, su, mezbaha gibi medeni ihtiyaçları temin eder. Şehir konforunu, şehir ve köy hıfzıssıhhasını tatbik eder. Vatandaşın manzara ve plânlı güzel şehre kavuştuğudur. Dahiliye Vekâleti vatandaşın huzur ve emniyetinde çalışmaya sevkeden bir müessesedir. Bu müessesenin organları Cumhuriyet devrinde verimli bir safhaya girmiştir. Bunları sırasıyla tedkik edelim:

idare sisteminde hâkim esaslar: (1) Vatandaşın âmme hürriyeti verilmiştir, (2) Devlet me'sulüdür, (3) İdarede kanunîyet prensipi hâkimdir, (4) Türk tebaası değil, vatandaşdır, (5) Memur idare mefhumuna dahil bir mürakabeye tâbidir.

Millî idarenin kuruluşu tarihindenberi Cumhuriyetin Dahiliye Vekâleti devletin ana prensiplerini hayata tatbik için Büyük Millet Meclisine 371 kanun teklif etmiştir. Bu kanunlar Cumhuriyetin idealden hayata geçişinin bir safhasını teşkil eder.

Bu kanunlar milliyetçi, cumhuriyetçi, devletçi, lâik, halkçı, inkılâbî bir devletin idare sahasındaki inkışafın bir aynasıdır. Bu kanunlardan bazı larını kısaca işaret edelim:

Köy kanunu, Belediye kanunu: Osmanlı imparatorluğunun ihmal ettiği kömün hayat ve faaliyetini Cumhuriyet idare hukuku en esaslı bir surette tanzim etmiş ve bununla demokrasinin bir zaruretini ve iyi bir idarenin icablarını yerine getirmiş bulunuyor.

İdare teşkilâtımızın ilk ve en basit selûlü olan köyde, en geniş bir halk idaresi kurulmuştur. (Köy kanunu No. 422). Belediye kanunu aynı demokratik esaslara dayanır.

Cumhuriyette kadın: Türk tarihinin her safhasında erkeği ile yanyana her fedakârlığı yapan büyük kalbli ve yüksek faziletli Türk kadını Cumhuriyette kendi evinin işlerinde olduğu gibi memleket işlerinde de temiz ve ciddi mevkiini almıştır.

Mebus olur: (İntihabı mebusan ve teşkilâtı esasîye kanunu tadilâtı No. (2599), Belediye mebusan olur: (Belediye kanunu No. 1580), Köylerde mebusan olur: (2329 numaralı kanun), Vilâyet umumî meclisinde mebusan olur: (İdareî hususîye kanunu).

Cumhuriyette işçi: Türk'ün yapacağı işi Türk'e yaptırmak, Türk işçiyi korumak, ihtisâsî Türk işçi yetiştirmek, Türk işçinin refahını yükseltmek. (2007 numaralı kanun).

Cumhuriyette sınıfsızlık: Türk inkılâbının en açık özlü vasfı da demokratik olmasıdır:

Demokrasinin temeli ulusal üyeler arasında ne kanunda, ne teşrifatta, ne de muamelede hiçbir fark olmamasıdır. Ulus adamları yalnız adları ile anılır. Şerefli biricik sıfat Türk ulusundan olmaktır. (2590 numaralı kanun).

Türkiye lâiktir: Dini itikad serbesttir. İtikad vicdanlarda hâkimdir. Dinlerinin itikadına taarruz edilemez. Dini merasimleri yalnız mabedlerde yapılır. Dini kişve ile merasim haricinde dolaşmak dini hissiyatı istismar olur, lâikliğin prensiplerine muhaliftir. (2569 numaralı kanun).

Soyadı: Türkler arasında soyadı kullanmak, hattâ ferd hakkında soyunu, sopunu aramak bir türe idi. İsteğe bırakılan bu hal teşevvüşü mucib olmuş, Cumhuriyet bunu da nizamlamıştır. (2525 No. 1 kanun).

Cumhuriyette emniyet işleri: Emniyet Umum Müdürlüğü: Cumhuriyette polis, vatandaşların her sıkıntılı ve tenîkeli zamanlarında yardımına yetiştiğine emin olduğu bir imdad kuvvetidir.

Vatandaşların haklarına, hürriyetlerine, memleketin huzuruna ve asayişine karşı yapılan ve yapılacak her tecavüz; karşısında kanunun çelik kalkanı olan inzibat kuvvetlerini bulur.

Polis mektepleri: Cumhuriyet polisi münevverlerin girebileceği bir meslek haline koydu. Polise maddî ve manevî inkışaf imkânı verdi. Bu sebeple:

Türk polisi teknik ve bilgi yönünde en kuvvetli randımanını ancak inkılâbda ve Cumhuriyet rejiminde iktisab edebilmiştir. İstanbul polis mektebi ile beraber Konya, Sivas ve Trabzonda açılmış olan mektepler; en başta milliyet ve cumhurluk prensiplerini umde edinmek suretile hükümetin Avusturyadan getirttiği mütehasısların raporları ve rejimi feyiz ve ilhamı ile ilmen muasır zabıta seviyesine yükseltilmiştir. Cumhuriyete kadar pek ufak bir yekûn teşkil eden bilgili polis mensubları Cumhuriyette:

128 birinci komiser, 215 ikinci komiser, 723 üçüncü komiser, 2384 polis memuru ki cem'an 3550 memur polis ilim müesseselerinden feyiz alarak neş'et etmişlerdir. Bu hesaba göre; Cumhuriyet devrinde, her sene kadrolara âmir ve memur de'cesinde 250 mektebli ilhak etmiştir ki bu yekûn geçmiş devirlerin hiç birinde görülmemiştir.

Cumhuriyette Jandarma: Cumhuriyet jandarması vatandaşlar sıkıntıya düştüğü zaman imdadına koşan silâhı bir kuvvettir. Kanuna karşı gelenler, huzuru ve istirahatı selbedenler onun süngüsü önünde parçalanırlar.

Cumhuriyet jandarması silâh kuvveti, teknik vasıtalar ve kültür bakımından üstün bir hüviyettir. Bu hüviyeti ile vatandaşların imdadına koşar ve kanunları korur.

Cumhuriyet devri jandarmayı bir meslek haline koymaya çalışmıştır. Bunun için meslekî mektepler açmış, erattan başlıyarak sūbaylara kadar bütün kademelere meslekî bilgi vermiştir. 1925 ten 1937 senesine kadar meslekî bilgi verilerek 145.803 jandarma eri yetiştirilmiştir. Bugün jandarma eri yetiştiren yedi mekteb vardır.

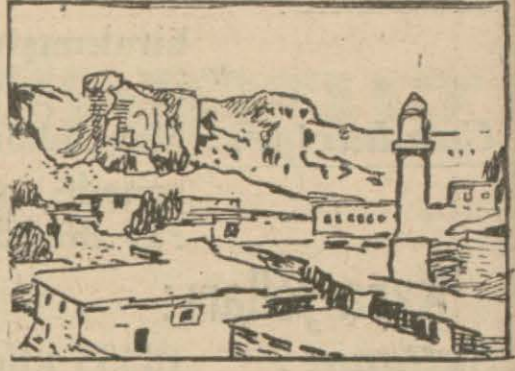
Karakol kumandanları yetiştirmek için sekiz mekteb daha açılmıştır.

İMPARATORLUKTA

Dahiliye Nezareti: Dahiliye Nezareti; müzebezeb ve gafîl sarayın halkla teması organı idi. Saray için çalışır, saray için uğraşır ve halkı hiçe sayardı.

Şehirler harabâ, vatandaşlar emniyetsizlik korkusu içinde idiler. Kurlar, yollar eşkiya tehlikesi ile titrerdi. Alâkadar memurlar bile bir şehirden bir şehre zaptîye müfrezeleri ile giderlerdi, bu emniyetsizlik şehirlerdeki ekonomik faaliyete sekte vururdu, iş hayatı meflâctı. Refah karaba mütegalibesine ve saray mensublarına münhasırdı.

imparatorlukta hâkim esaslar: (1) — Vatandaşın âmme hürriyeti verilmemiştir, (2) Devlet me'sul değildir, (3) İdarede kanun prensipi hâkim değildir, (4) Türk vatandaş değil, tebaası idi, (5) Memur mürakabeye tâbidir.

İmparatorluğun gayesi sadece sarayı beslemektir. Saraydan ötesi düşünülmezdi.

imparatorlukta kadın: Vatandaş değil, tebaası olan erkeğin sahib olduğu medeni haklara bile malik değildi.

imparatorlukta işçi: Saray Türk işçisini değil, Türk vatandaşı bile himayede aciz gösterirdi.

imparatorlukta sınıflar: İmparatorluk; memleketi paşa, bey, ağa gibi tabaka tabaka sınıflara ayırmıştı.

Devlet dünya için değildi: İmparatorluk temellerini dini hislere ve kaynaklara dayamıştı. Devlet dünya için değil, ahret içindi.

Soyadı imtiyazı: İmparatorlukta soyadı bir imtiyazdı.

imparatorlukta emniyet işleri:

İmparatorluk lâkaydı ve gaflet içinde idi. Polisi milletin seveceği ve vîmal edeceği bir kuvvet olmaktan alakoymuştu.

İmparatorluk davalarını, işlerine ve kendine o kadar itimadını ki polis ve inzibat kuvvetlerini bile teşkilâtlandırmaktan ve inkışaftan menediyordu. Bu suretle vatandaşların sıkıntılı zamanlarında yardımcı olması lâzım gelen teşkilât kuvvetten düşerdi.

Polis mektepleri: İmparatorluk kalite düşmanı idi. Bu sebepten Osmanlı devrinde polis için vasıf olarak kabul edilmemiş bulunduğundan bu devrin teknik cebheden hiçbir anlamı yoktur.

Meşrutiyet rejiminde; Selânik ve İstanbulda, müteakiben Berut, Bağdad gibi vilâyetlerde polis okulları açılıp mahallî kadrolar tahsile sevk edilmişlerdi. Fakat meşrutiyetin birçok siyasi ve harb gâleleri arasında kadrolara gereken bilgi verilmemiştir.

imparatorlukta Jandarma: İmparatorluk zaptîyesi jandarma ile mukayese edilemez! Çünkü imparatorluk zabıta hizmetten alakoyardı. İmparatorluk tuğ, alem gibi istiklâl alâmetleri yerine geçen zabıta kuvvetlerini zâfı yûzünden ihmal etti ve istiklâlini adım adım terketti.

İmparatorluk zaptîyesi bir inzibat mesleği haline sokulduğuna bir geçim vasıtası haline aldı.

Efradın mesleğe hazırlanması, silâh kudretinin nüfuzu meselesi imparatorluğun son senelerinde düşünülmeğe başlandı. Fakat mevcut şartlar içinde istenen randıman temin edilemedi. Efrad hemen hemen yüzde yüz okumuk, yazmak bilmiyordu.

Jandarma sūbaylarına gelince: İmparatorluk devrinde jandarma sūbayları mütecanis menşeden değildiler. Onların içinde sivil ahalden kendilerine zabıtlık rütbesi verilenler, alaydan yetişenler, ihtiyat zabıtlığından gelenler ve Harbiyeden yetişenler vardı. Fakat bunların içinde bilgili zabıtlık miktarı pek azdı.

Dahiliye VEKÂLETİNE

CUMHURİYETTE

Kaliteli memur tercih edilir: İdare memurluğu, hususiyle idare âmriği, muayyen bir tahsil derecesini, kuvvetli bir seciye, görgü ve bilgisi, geniş düşünmeyi, takib fikrini, halkın ruhunu ve mahallî ihtiyaçları anlamayı istilzam eden mes'uliyetli bir ihtisas mesleğidir. Bunun içindir ki Vekâlet; 1700 sayılı kanunla dahiliye memurluğunu hususî bir meslek haline koymuştu. Bu kanunla merkez ve vilâyetlerdeki üç ve çördüncü derecelerde daha yukarı derecelerde istihdam edilecek memurların mülkiye veya hukuk mezunlarından olması temin edilmiş ve bu suretle mesleği mektebleştirmek için esaslı adımlar atılmaya başlanmıştır. Vekâlet mevcut ve müstahdem memurların mükteseb haklarını kabul ve muhafaza etmekle beraber muntazam bir usul altında idare âmirlerinin dahiliye memurları kanunundaki vasıfları haiz olmalarına itina ediyor ve dahiliye memurları kanununu titizlikle tatbik ediyor.

Müsbet hesap: Mevcud faaliyet Cumhuriyet devrinin kaliteli memura verdiği kıymetini isbat eder.

Valiler arasında olsun, kaymakamlar ve merkez dairelerindeki memurların olsun kalite seviyesi her sene yüksek bir dereceye varmaktadır. Aşağıdaki rakamlar Cumhuriyetin verimini objektif bir şekilde göstermektedir:

1923 senesinde Türkiye valilerinden yüzde 88.4 ü yüksek mekteb mezunu idi. 935 de bu nisbet yüzde 96.7 ye çıkmıştır. Vali muavinlikleri, mansub idare heyeti azalıkları, (bunlar Cumhuriyet devrinde tesis edilmişlerdir) teşekkülleri tarihindenberi yüzde yüz yüksek mekteb mezunları tarafından işgal olunmaktadır. Mülkiye müfettişlerinin yüzde 97.2 si yüksek mekteb mezunudur.

1923 senesinde kaymakamların ancak yüzde 57.8 i yüksek mekteb mezunu idi. Buna mukabil 59 iptidai ve rüşdiye mezunu, 78 tane de tâli mekteb mezunu kaymakam vardı.

1936 da kaymakamlardan yüksek mekteb mezunu olanlar yüzde 83.2 mikdarına çıkmıştır.

Vilâyetlerdeki hukuk işleri müdürlükleri, maiyet memurlukları yüzde yüz yüksek mekteb mezunları tarafından işgal olunmaktadır.

Memur kalitesi takviye edilirken 1929 danberi de terfiler her sene neşredilen kıdem tablosuna göre yapılmaktadır.

Valilerin salâhiyetleri: Cumhuriyet nizam ve disiplin esasına istinad eder. Valiler Cumhuriyetin devlet idaresinin vilâyette en büyük memuru, vekâletlerin mümessili ve vekâletlerin idari, siyasi ve icrai vasıtası olup vilâyetin umumî idaresinden mes'uldürler. Bu esas nazarı itibara alınarak 25.3.1931 tarih ve 1777 ve 26.7.1931 tarih ve 1851 numaralı kanunlarla valilerin salâhiyetleri tevsi edilmiştir. Aynı zamanda vekiller valilere takdir ve ihtar da gönderebilirler. Halbuki imparatorluk devrinde nazırlara böyle bir salâhiyet verilmemişti.

Mahallî idareler: Dahiliye Vekâletinin bu organı Cumhuriyet devrinde, vilâyet hususî idarelerinde, belediyeerde, köy idarelerinde bir kalkınmaya şahid olmuştur. Hususî idareler Cumhuriyet devrinde Türk coğrafyasına yeni yeni mamureler, medenî tesisat meydana getirmek için adeta bir müsabaka yapmışlardır.

Maarif işleri: Cumhuriyet devrinde okuyuşlar azaldı. Okuyuşların sayısı çoğaldı. Mektebe gidenler arttı. Yeni mektepler yapıldı.

Cumhuriyet senelerinde vilâyetler 169.207.491 lira ile maarif işlerine hizmet etti. Bunlarla 6150 ilk mekteb idare edilir.

Sıhhat işleri: Cumhuriyet devrinde insanın kıymeti anlaşılmuştur. Sıhhi hastaneler açılmıştır. Hastanelerin açılması için vilâyetlerin hususî bütçeleri her sene artan bir mikdarla yardımlar yapmışlardır. Cumhuriyet senelerinde vilâyetler sıhhat işlerine 26.985.733 lira sarfetmişlerdir. Bunlarla 61 hastane ve 57 dispanser idare edilir.

Nafia işleri: Cumhuriyet devri; Türkiyede münakaleyi, ekonomik faaliyeti, rabıtaı kuvvetlendirdi. Cumhuriyet senelerinde vilâyetlerin hususî bütçeleri ile yol inşasına çalıştılar. Yollar açtılar, eski yolları tamir ettiler, köprüler yaptılar. Cumhuriyet senelerinde vilâyetler yol işleri için 101.377.542 lira sarfetmişlerdir.

Ziraat işleri: Cumhuriyet adı ziraate umumî bir kalkınma faaliyeti vermiştir. Devletin umumî bütçe ile meşgul olduğu büyük zirai faaliyetlerden ayrı olarak vilâyetler hususî bütçelerden ziraat işleri için 10.664.478 lira sarfetmişlerdir.

Cumhuriyette belediye işleri: Cumhuriyet belediyeleri ancak 1930 belediye kanununun tatbikindenberi kalkınma faaliyeti göstermektedirler. Cumhuriyet devrinde belediye «beldenin ve beldede oturanların şahsî mahiyette medenî ve birleşik ihtiyaçlarını düzene koymak ve karşılamakla mükellef bir hükmi şahsiyet» halini almıştır.

Bu kanunun ileri sürdüğü işlerin yapılabilmesi için bir takım nizamnameler de vücutte getirilmiştir. Bunlara göre Cumhuriyet belediyeleri ekip ve materyel bakımından gittikçe bir üstünlük göstermektedir. Cumhuriyet belediye müessesesini yalnız kanunlarla teşhiz etmiş değildir. Ona mali bakımdan bir de nizam vermiştir. Belediyeler Bankası bu mali nizamı tayin ve tatbik eden bir müessesedir.

Banka, 24.6.1933 de kurulmuştur. Müddet 99 senedir. Belediyelerin kredi müessesesidir. Belediyeler mecburî işlerini yapmak için buraya müracaat ederler. Banka uzun ve kısa vâdeli jevanlar verir. Cari hesaplar açmak veya bunlara tavassut ve kefalet etmek ve esas nizamnamesi ile müsaade edilen banka işlerini yapmak bu müessesenin vazifesidir. Banka belediyelerimizin imar işlerinde mühim roller oynamıştır.

Plânlı şehir: Cumhuriyet belediyeleri şehirlerin estetik kıymetini tebarüz ettirmek vazifesini üzerlerine almıştır. Cumhuriyet; şehirlerin güzel, konforlu olmasını ideal edinmiştir. Bunun için neşredilen 21.6.1933 tarihli Belediye yapı ve yollar kanunu, belediyelere şehirleri asrî belde halinde kurulması vazifesini vermiştir.

Belediyeler şehirlerin yalnız bugünkü değil, müstakbel durumlarını nazarı itibara almaya mecburdur. Belediyeler şehirlerin plânlarını yaptırılmaya başlamışlardır.

Belediyeler kurunuvustailikten kurtuldu: Cumhuriyet belediyesi loncanın, feodalitenin bakayasından başka bir şey olmıyan ve şehirlerin ekonomik faaliyeti üzerinde muzır tesirler yapan oktorva resmini kaldırmıştır. Bu suretle belediye hududları içinde ayrı ayrı gümrük daireleri ortadan kalkmış bulunuyor. Aynı zamanda memleketinde millî piyasanın teassüsüne mâni olan bu usul, gümrük resmine yüzde 10 zam suretile gene belediyelere kâr getirecek bir şekilde sokulmuştur.

Bu esaslarla takviye edilen belediyelerimiz, Cumhuriyet devrinde büyük bir inşaa faaliyetine geçmişlerdir. Binalar, yollar, şosesler, köprüler yapılmıştır. Hastaneler, dispanseler açılmış, pazar ve spor yerleri, mezbahalar kurulmuştur. Su ve elektrik tesisatı yapılmıştır.

Türkiyede elektrik tesisatı Cumhuriyetten evvel ancak dört tane idi. Bugün 153 tür.

Cumhuriyetin ilânından evvel ancak 14 dispanser vardı, bugün 81 dir.

Cumhuriyetten evvel 20 yerde su tesisatı vardı, 935 nihayetine kadar bu mikdar (198) e çıktı.

Cumhuriyetten evvel 7 spor yeri vardı, bugün 191 dir.

Cumhuriyetten evvel 6 anıt vardı, bugün 143 tanedir.

Cumhuriyetten evvel 9 belediye hastanesi vardı, bugün 33 tür.

Cumhuriyetten evvel 17 fennî mezbaha vardı, bugün 202 tanedir.

İMPARATORLUKTA

Kalitesiz memur tercih edilirdi: İmparatorluk devrinde memurların seviyelerini yükseltmek veyahud memuriyet makamlarına yüksek tahsil sahiplerini sokmak bir prensip değildi. Bilhassa istibdad devrinde, cehil ve riya karaktere ve ilme tercih edilirdi. Kıdem ve ehliyet memur için felâket vesilesi olurdu.

Hesab: İmparatorluk devrinde rakam, istatistik, mazbut sicil mevcut değildi. İmparatorluk devri memurlarının seviyelerini ancak nişan ve rütbelere tanırdu.

Valilerin salâhiyeti: İmparatorluk devrinde yapılan (vilâyetler idaresi kanunu) valileri, kaymakamları, merkezden hareket eder bir otomat haline koymak isterdi. Saray memleketi bizzat kanunsuz, nizamsız ve istediği gibi keyfi bir şekilde idare etmek arzusunda idi. Otoriterler kuvvetlerini kanundan, temsil ettikleri hükümetten değil, dayandıkları saraydan alırlardı. Bu zamanlarda kanunların tatbikatı mevzuu bahsolvamazdı. Kanun fikri ancak 908 meşrutiyet hareketinden sonra şöyle böyle tatbik sahasına konulmaya çalışılmıştır.

Mahallî idareler: Dahiliye Nezaretinin mahallî idareler organı kendisine düşen vazifeleri pek sathî bir şekilde başara bilirdi. Hususî idareler, belediye işleri tanzimattanberi ancak nüve denebilecek bir halde idi. Köy şahsiyeti ve bütçesi tamamen meğhuldü.

Maarif işleri: Cumhuriyetten evvel Türkiyede ilk mekteb kalitesiz ve kemmiyetsiz bir yekündü. Kalitesiz ve medenî bilgilerden mahrum bir cihazdı. Kemmiyetsiz bir yekündü, çünkü nüfusa nazaran mektebe gidenlerin sayısı, ancak binlerle sayılabılırdı.

Sıhhat işleri: Cumhuriyetten evvel vilâyetler hususî bütçeleri bazı muntakalardaki süs nevinden gureba hastaneleri açtırmışlardı. İnsan sıhhati insan değeri ehemmiyetle nazarı itibara alınmazdı.

Nafia işleri: İmparatorluk eski devirlerin yaptıdığı tarihi yollar üzerinde seyrüsefer ederdi. Ordular sevkeder, kervanlar dolaytırdı. İmparatorluk inhilâle başladıktan sonra imparatorluk büyük yollardan değil, vilâyetler içindeki yollardan da istifade edemez oldu. Çünkü şehirler arasındaki yollar tamir edilmez ve bir müddet sonra hayvanların sevkî tabileri ile şehirden şehre, kasabadan köye çizdikleri bu yollar kaybolur ve halk yollardan gitmek için mevsimleri gözlerdi.

İmparatorluk belediyesi: İmparatorluk devrinde belediye teşkilâtı ancak tanzimat hareketleri ile yer almıştı. Fakat bu belediyeler ancak nazarı bir şekilde kurulmuş vazife ve salâhiyetleri tayin edilmemişti. Bilhassa imparatorluk belediyeleri kendilerine lâzım olan mali membalardan mahrum idiler. Avrupa belediyeleri büyük ve devamlı membalara malik oldukları halde, tanzimat belediyeleri ancak vergilerle ve cezalarla idare edilirdi. Bu vergilerin ve cezaların tahsili güçtü. Şehirlerin belediye kazanc getirebilecek faaliyetleri ya ecnebi şirketlerin elinde idi, yahud hususî ferdlere imtiyaz şeklinde bahşolunmuştu. Köksüz ve ihtisastan mahrum bir halde bulunan imparatorluk belediyeleri şehir muvamanına karşıacak bir halde değildi. Esasen imparatorluk bütün bünyesiyle çökmekte ve ekonomik faaliyetler de belediye ölçülerini çürütmekte idi.

Mali organizasyon yoktu: İmparatorluk belediyeleri yapacakları işler için mali ve merkezi bir teşkilattan mahrum idiler. Belediye işlerini kredi ile sulayacak bir müessese yoktu. Belediyeler mübrem işlerini ancak murabahacıardan ve faizcilerden aldıkları paralarla başarmaya çalışırlar.

Şehirler plânsızdı: İmparatorluk belediyeleri şehirlerin estetik nizamına değil, alelade seyrüsefer ve yapı işlerine bile hâkim değildi.

Belediyelerin ellerinde 1298 tarihli ebniye kanunu vardı. Bu kanun plânlı ve halk ihtiyaçlarını kavrayan bir şehir kurulmasına imkân vermiyordu. Gelişi güzel bir şekilde teşekkül eden şehirlerin sokakları da ekseriya bir örümcek ağı gibi kurulur, yani bu şebeke içinde şehirlerin bir nizam bulmasına imkân verilmezdi.

Eski Ankara plânı 1882 de yapılmıştır.

Belediyeler kurunuvustai bir hava içinde idi: İmparatorluk belediyeleri

Türkiyede sanki millî piyasanın teşekkülüne engel olmak için kurulmuş müesseselerdi.

Zaten medenî vazifelerini ifa edecek ne salâhiyet, ne de kudrete sahibdiler. Oktorva resimleri ile iç pazarı vahdetten alıkoyuyorlar ve şehirlerde kurunuvustai bağ, ayak bastı an'anesini devam ettiriyorlar, feodalite havası içinde çöküp gidiyorlardı.

Bu şartlar içinde belediyeler yol yapmazdı, bina, şose yapamazdı, köprü yapamaz, hastane, dispanser açamazdı. Spor yerleri ve mezbahaları hatırlıyamazdı. Elektrik ve su işleri kendine yabancı olan mevzulardı.

(Devamı 16 ncı sayfada)

Harici zaferlerimiz

Osmanlı imparatorluğu, Türk diplomasisinin on beş yıl içinde kaydetmiş olduğu muvaffakiyetlerin bir tekini göstermeğe muvaffak olamamıştır, demek mübalağa sayılmaz. İstiklâl mücadelesine başlayan millî varlık davasıyla kurtulduğumuz boyunduruklardan biri de diplomatik esarettir. Zira her devirde Babîlî bir devletin tesiri altında kalmış, hiçbir zaman ve hiçbir kararda kendisini müstakil hissetmemiştir.

Cumhuriyet hükümetinin faaliyeti

Millî davanın hallinden sonra dünya devletleriyle olan alâka ve komşuluklarımızı tanzim ve münasebetlerimizi tevzin için esaslı bir faaliyete ihtiyacımız vardı. Cumhuriyet hükümeti bu faaliyeti yaratmış ve muvaffak olmuştur.

İki yüze yakın muahede imzalandı

Hükümetimizin teessüsünden itibaren başlayan ve Lozan muahedesiyle tekâmül eden bu münasebetleri tesbit etmek üzere diğer devletlerle siyasi, hukukî, adli, iktisadi, idari ve mintakavi sahalarda ve tam bir müsavat dairesinde iki yüze yakın mısak, muahedene, mukavelename ve itilâfname akd ve imza edilmiştir. Lozan muahedesiyle devletlerle olan bütün pürüzlü hesaplar temizlenmiş, kapitülasyon belâsından kurtulmuş, dahilde sulh, haricte sulh siyasetiyle yepyeni ve şerefli bir diplomasi faaliyetinin eşiği aşılmıştı.

"Daima mütevakkiç"

Türkiye harici siyasetinde milletlerarası vifak ve ahengin tam ve esası bir şekilde meydana gelmesi esasını takib ederek sözünde ve dostluğunda sadakati şiar edinmiş ve millî menfaatleri daima gözönünde tutarak dürüst, her türlü suítefehümlerden uzak faaliyetine devam etmiştir.

Türk hariciyesi, daima mütevakkiç, daima müteşebbis, sulhü ve mütteliklerimizi daima takib, daima takviyede hiçbir ihmâl veya imhale mahal vermemiştir.

Eski devirden kalma işlerin tasfiyesi

Türk hariciyesi kendisine terettüb eden vazifelerden biri olan eski devirlerden kalma işleri tasfiyede de kayde değer muvaffakiyetler göstermiştir.

Avrupa, Asya ve Akdenizdeki mevkiinin ehemmiyeti itibarile Türkiye hariciye siyasetini mintakavi bir vaziyette bırakmamış, Avrupa, Garbi Asyanın bütün işleriyle yakından alâkadar olmakta fayda bulmuştur.

Tarihî ve coğrafi rolünün ehemmiyetini müdrük bulunan Türkiye sulh ve refah aşkile beynelmilî bütün münasebetlerin tanzim ve itilâfların hallinde daima faaliyetlerin birinci plânında bir rol almış ve Milletler Cemiyetine de dahil olmak suretile daha geniş bir siyasi faaliyet mihverine girmiştir.

Hakiki milliyetçilik

Silâhları azaltma ve bırakma konferansına iştirak ettik ve müsavat esasına taraftar olduğumuzu söyledik. Dünya iktisadiyatı konferanslarında yegâne çare olarak evvelâ millî ve müteakiben de beynelmilî ve mintakavi tedbirler ittihazını ileri sürdük.

Hakiki milliyetçiliğin diğer milletlerin menafini gözetmek olduğunu daima ve açıkça söylemiş bulunuyoruz.

Aşağı yukarı bütün dünya devletleriyle akid ve imza edilip elyevm

mer'iyette bulunan siyasi, hukukî, iktisadi ve idari sahada yapılmış muahede, mukavele ve itilâfnamelerimiz mevcuttur.

Hiçbir devletle ihtilâf yok

Eski idarelerin affolunmaz hataları yüzünden Türk milletinin uğradığı felâketlerin sonucusu olan Hatay davası da halledildikten sonra hiçbir devletle aramızda ihtilâf kalmamıştır.

Sulh ve müsalemet yolundaki mesaimiz bütün dünya tarafından takdirle karşılanmış ve diğer milletlerin refah ve emniyeti hakkındaki samimi zihniyet ve hareketlerimiz daima iyi mukabele görmüştür.

Boğazlar

Bütün bu gayretlerin semeresi olarak Boğazlar üzerindeki sarîh hakimiyet hakkımızı tahdid eden ahkâmı kaldırmak üzere Lozan muahedesinin âkidlerine vaki olan müraacaatlarımız hüsnüniyetle karşılanmış ve Montreux mukavelenamesi vücade gelmiştir.

Balkan devletleri ve şark dostlarımız

Balkan devletlerinden Yunanistan, Romanya ve Yugoslavya ile Balkan anlaşması paktı, bilâhare Yunanistan ile bir de munzam bir muahede imzalanmıştır.

Şark dostlarımızdan Afganistan ile aramızda mevcut dostluk muahedenamesi temdid edildiği gibi İran ve Irakın iştirakile bir de dostluğa, ademi tecavüze ve mütakabil emniyete müteallik olarak Sâdâbâd paktı meydana getirilmiştir.

A'tat'ır'ı ziyaret eden hükümdarlar

Devletler arasında ihraz eylediğimiz müstesna mevkiin ve temin eylediğimiz dostlukların tezahüratından olarak Efgan ve Irak kralları hazretleri, eski İngiltere kralı hazretleri, gayri resmî şekilde ve İran Şahı hazretleri de sureti mahsusada Atatürk ziyaret etmişlerdir.

İsveç veliahdi, Erdün Emîri, İbnisuudun oğlu Faysal ziyaretçiler arasındadır. Yunanistan, Romanya, Yugoslavya ve Macaristan başvekil ve hariciye nazırları resmen hükümetimizi ziyaret ettikleri gibi şark ve müttelik dostlarımızın hariciye nazırları ve garb hükümetleri siyasi ricalinden bazıları da hükümetimiz erkânını ziyaret ettiler. Son günlerde de Alman iktisad nazırı Funkun ziyaretine şahid olduk.

Harici iktisadi siyasetimizin muvaffakiyetleri

Yaptığımız birçok ticarî mukaveleler, klering, takas anlaşmalarile de harici iktisad siyasetimizde birçok muvaffakiyetli neticeler kaydetmiş bulunuyoruz.

İktisadi hareketler daima menfaatlerimiz ve imkânlarımız düşünülerek inkişaf ettirilmiştir. İngiltere ile yaptığımız klering, kredi mukavelenamesi hem siyasi mevkiimizin, hem de iktisadi vaziyetimizin dünyada temin eylediği mevkiin bariz bir delilidir.

Bugünkü Türk diplomatlarının şerefli mevkileri

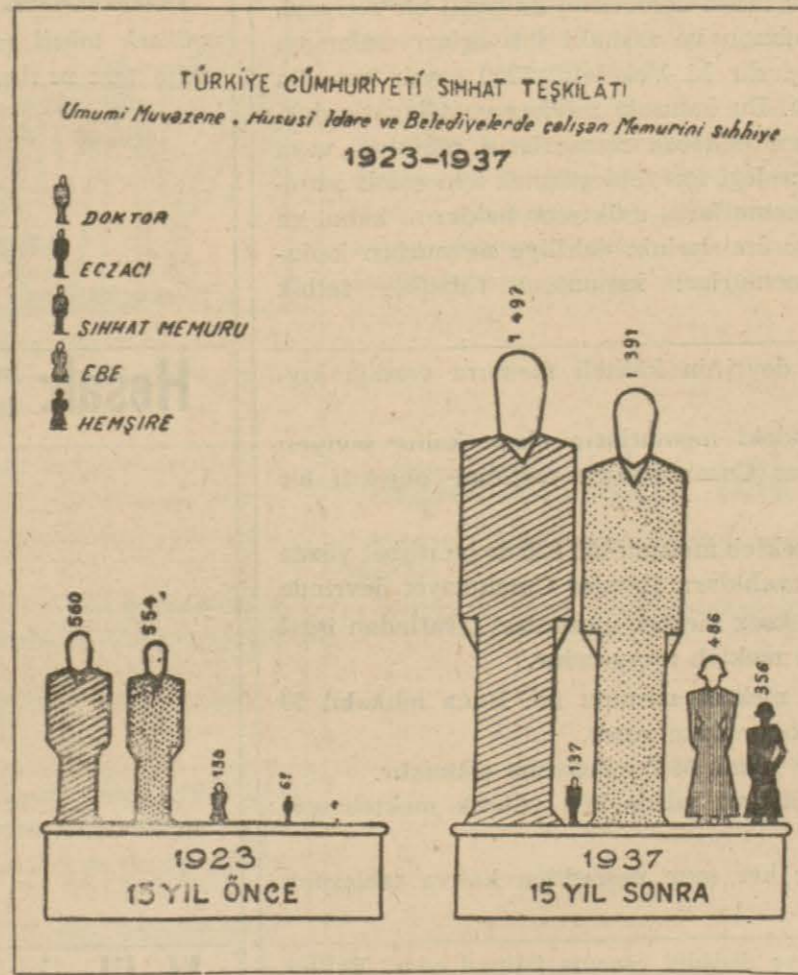
Cumhuriyet idaresinin harici faaliyeti yalnız siyasi ve iktisadi sahalarda kalmamış, idari, içtimai, ilmi vesair sahalarda da beynelmilî pek çok mesaiye iştirak edilmiştir.

Dün, konferanslara Osmanlı diplomatları çağırılmıyor, adam yerine konmuyordu. Bugün Türk diplomatları Milletler Cemiyetine başkanlık ediyorlar ve Avrupanın en güzide, en realist diplomatları olarak tebârüz ediyorlar.

Cumhuriyet idaresinin on beş yıllık harici faaliyeti zengin, feyizli ve iftihara şayandır.

Halkın sıhhati için on beş yıl içinde yaptıklarımız

Hastalıklarla mücadele - Yeni hastaneler inşası - ihtiyaca yetişecek kadar doktor ve ebe yetiştirmek - Sağlık propagandası

Sihhat ve İctimai Muavenet Vekâletinin on beş yıllık faaliyetine bakmadan evvel izah etmek icab eder ki bu teşekkül yani (Sihhat ve İctimai Muavenet Vekâleti) Cumhuriyetin eseri dir, İmparatorluk zamanında böyle bir müesseseye görmüyoruz.

Sihhat ve İctimai Muavenet Vekâleti on beş sene içinde halk sağlığı için yapmış olduğu işleri umumî hıfzıssihha kanununun hükümlerine göre düzene koymuş ve tatbik etmiştir.

Bu hükümleri şöylece hülâsa etmek mümkündür:

Memleketin içinde bulunduğu sıhhi şeraiti islah, milletin sağlığına zarar veren bütün hastalıklar ve diğer muzır âmillere mücadele, gelecek neslin tamüssihha yetiştirilmesi, halkı tıbbî ve ictimai yardıma kavuşturmak, sağlık propagandasını köylere varıncaya kadar teşmil etmek.

Hastalıklarla mücadele

On beş yıl içinde sıhhat ve ictimai muavenet hizmetlerini muvaffakiyetle görmüş bulunuyoruz.

Doğumu çoğaltmak, kolaylaştırmak, çocuk vefiyatının önüne geçmek, annelerin gerek doğumdan önce, gerek doğumdan sonra sağlığını korumak, memlekete bulaşık ve salgın hastalıkların girmesine mani olmak, gıdalar ile ilaçları ve bütün zehirli müessir ve avusturucu maddeleri kontrol almak, serum ve aşılar hazırlamak, bilhassa çocukluk ve gençlik hıfzıssihhasına ehemmiyet, mektep hıfzıssihhası, mesai ve san'at hıfzıssihhası, maden suları ve diğer şifa veren sulara nezaret, hıfzıssihha müesseseleri ve Bakterioloji laboratuvarları açılması ve idaresi, meslekî tedrisat müesseseleri açılması ve idaresi, deliler ve diğer ruh hastaları için tedavihaneler, malûlleri kabul edecek yurdlar tesisi ve idaresi, ısrarla üzerinde durulan göçmen işleri gibi cidden semereli faaliyetler de on beş yıl içinde yeni bir müessesenin azamî randıman kabiliyetine birer misal olacak mevkidedirler.

Büyük ve şümüllü program

Asırlar boyunca her türlü sıhhi alâkadan uzak yaşayan milletin sağlık bakımından ihtiyaçlarını ve derdlerini karşılamak Cumhuriyet idaresinin başlıca vazifelerinden biri olmuş, on beş yıl, on beş asrın biriktirdiği sıhatsızlığı telâfiye kâfi gelmiştir.

Cumhuriyetin ilânını müteakib sıhhat işlerine şu büyük ve şümüllü programla başlanmıştır:

1 — Devlet sıhhat teşkilatını genişletmek.

2 — Fazla miktarda, memleketin ihtiyacı nisbetinde doktor yetiştirmek.

3 — Ebelerin sayısını köylere yetişecek derecede çoğaltmak.

4 — Küçük sıhhat memurlarının bilgilerini ve adedlerini yükseltmek.

5 — Memleketin muhtelif yerlerinde nümune hastaneleri açmak.

6 — Annelerimizi ve yavrularımızı korumak için doğum ve çocuk bakım evleri açmak.

7 — Verem sanatoryolarını çoğaltmak.

8 — Sıtma ile kökünden şiddetle mücadele etmek.

9 — Frengi ve diğer içtimai hastalıklarla çarpışmak.

10 — Trahom ile mücadele etmek.

Bu program 15 sene içinde tamamen tatbik edilmiş ve muvaffakiyetli sonuçlar vermiş bulunmaktadır. Bütün bunlara ilâve olarak, sıhhi ve ictimai kanunlar, nizamnameler yapılmış ve Ankarada bir «Türkiye Cumhuriyeti Merkez Hıfzıssihha Müessesesi» ve devlet sıhhat teşkilatına, milletin hayat ve sağlığına müessir olacak esaslar telkin edecek bir «Hıfzıssihha Mektebi» açılmıştır.

Memleketin doktor ihtiyacı

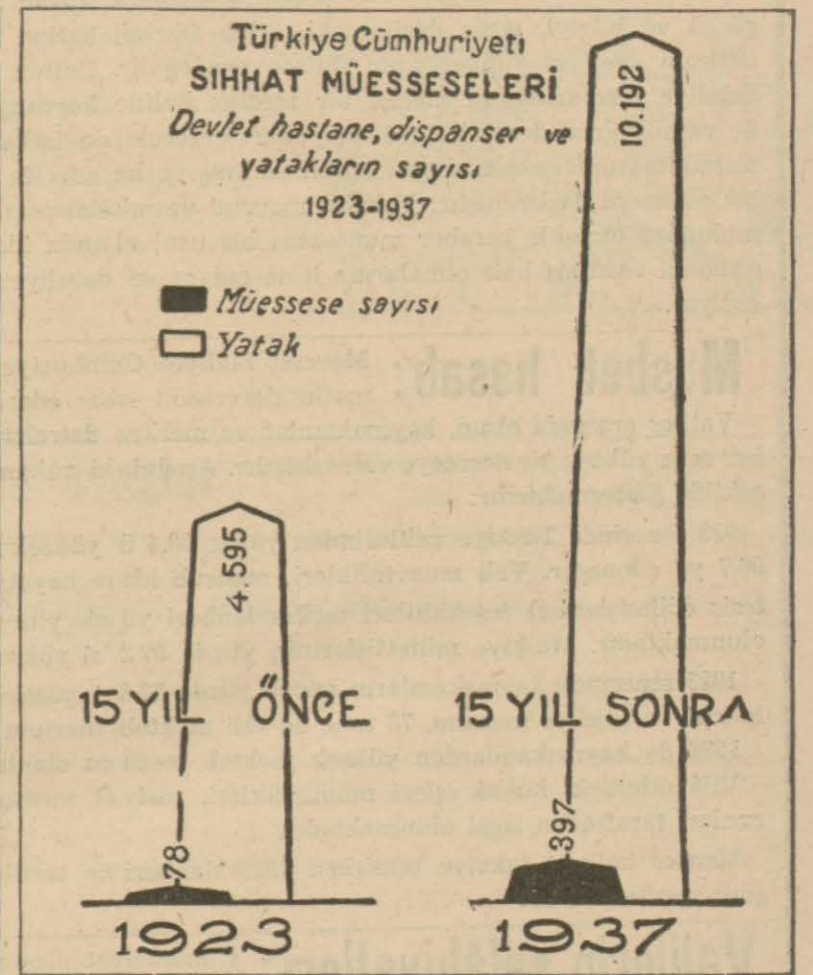
Memleketimizin doktor ihtiyacını mümkün olduğu kadar temin edilmek maksadile Sıhhat Vekâletine merbut İstanbulda (Leyli Tıp Talebe Yurdu) kurulmuş, buraya mecburi hizmete mukabil Tıp Fakültesi müdavimleri alınmakta bulunmuştur. Pek yakın zamana gelinceye kadar bir çok kazalarımızda doktor yoktu. Bugün köylerimizde dahi doktor mevcuttur. (Köy Ebe Mektepleri) nin mesaisi gitikçe artmakta, köyler birer ebeye malik bulunmaktadırlar.

Sıtma ve Trahom mücadeleleri

Sıtma ile on beş yıl içinde yapılan savaş cidden kayda değer. Bilhassa iftiharla kaydedilecek bir nokta da, ana ve babadan evlâd ve ahfada geçecek irsî hastalıkları önlemek için evlenmezden evvel tıbbî muayeneyi kanun şekline sokmak şerefi ilk defa Türkiye Cumhuriyetine nasib olmuştur. (1921)

Frengi mücadelesi aynı şiddetle devam etmektedir. Cenup ve Cenubu Şarkî vilâyetlerimizde yerleşmiş ve gittikçe genişlemekte istidadında bulunan bir çok yurddaşların kör ve malûl olmasına sebebiyet veren trahom hastalığı ile mücadele de on beş yılın eseridir.

Bu mintakalarda mücadele sayesin-

de yüz binlerce yurddaş kurtarılmıştır.

Nüfusumuzun tabii bir şekilde ve seneden seneye bariz bir derecede artması Cumhuriyet rejiminin sağlık siyasetinin tabii bir neticesidir. Zira, halkın sağlığını korumak ve halk sağlık standardını yükseltmek sahasında da azamî gayretler sarfından bir an geri kalmamıştır.

Nümune hastaneleri

Bu hastaneler ilk olarak 1924 de Ankara, Erzurum, Diyarbakır, Sivas ve 1936 da da İstanbulda Haydarpaşada açılmıştır.

Bunlar modern vasıtalarla malik bulunmaları hasebile buldukları mintakalarda büyük hizmetler görmüşlerdir.

Hâlen memlekette 5 tane nümune hastanesi vardır.

Cumhuriyetin ilânından sonra 26 tane hastane inşa edilmiştir. 9 tanesinin de inşaatı bitmek üzeredir. 6 sınıf temeli atılmış, 8 tanesinin projeleri hazırlanmıştır.

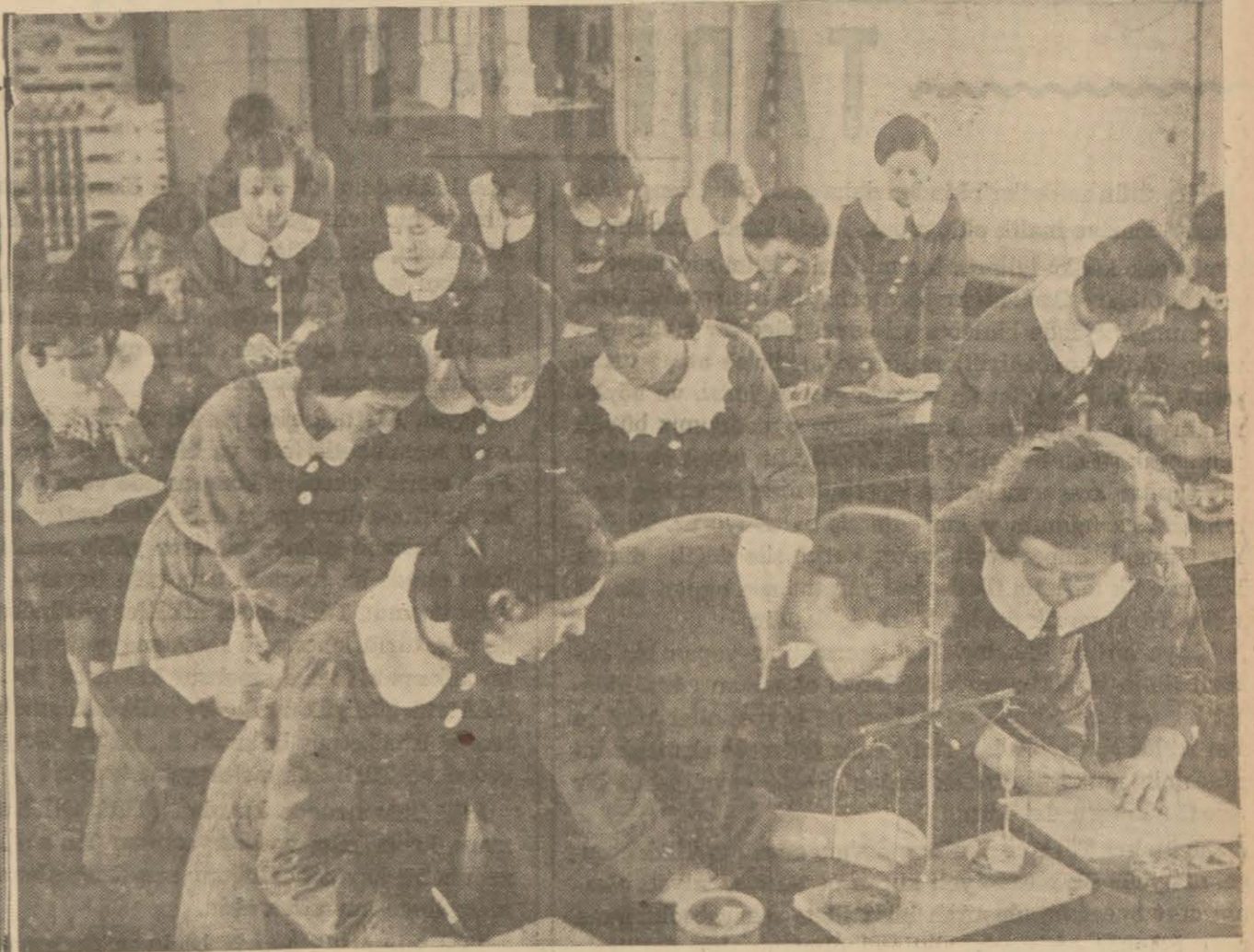
Sağlık propagandası

Cumhuriyet rejimi sıhhat siyasetinin en güzel bir başarısı da sıhhat propagandasıdır. Anadolu yıllarca kendisini kemiren hastalıkları tanımamış, mücadele ve sakınma imkânlarını öğrenmemiştir. Büyük şehirlerde ise ancak mühlik hastalıklar vukuunda tertibat alınması düşünülmüştür. Cumhuriyetin ilânile beraber frengi, verem gibi içtimai âfetlerle trahom vesaire gibi hastalıklarla sıkı mücadele esnasında halkı mütevakkiç bulunmağa, kendisini korumağa teşvik eden sıhhat propagandasına germi verilmiştir. Sağlık propagandası şehir ve köylerimizde bugünün mevcut bütün vasıtalarından istifade edilerek yapılmaktadır. Bu cümleden olmak üzere Avrupa ve Amerikadan getirilen, sağlık mevzularına aid filmler halka gösterilmektedir. Çimdiye kadar (60) film gösterilmiştir. Ayrıca köyler için kısa filmler getirtilmiş, sıhhat merkezleri vasıtasile en ücra köşelere kadar gönderilmişlerdir. Bunların sayısı 150 dir. Renkli afişler, sağlık risaleleri, sıhhi müzeler, sıhhi sergiler, radyo konferansları vasıtasile halka mütemadi bir sıhhat propagandası yapılmış ve yapılmakta da devam edilmektedir.

Yurddaşın sağlığı ve memleketin umumî sıhhati bakımından başarılı işler Cumhuriyet rejiminin muvaffak birer eserleridir.

350,000 talebeden 850,000 talebeye

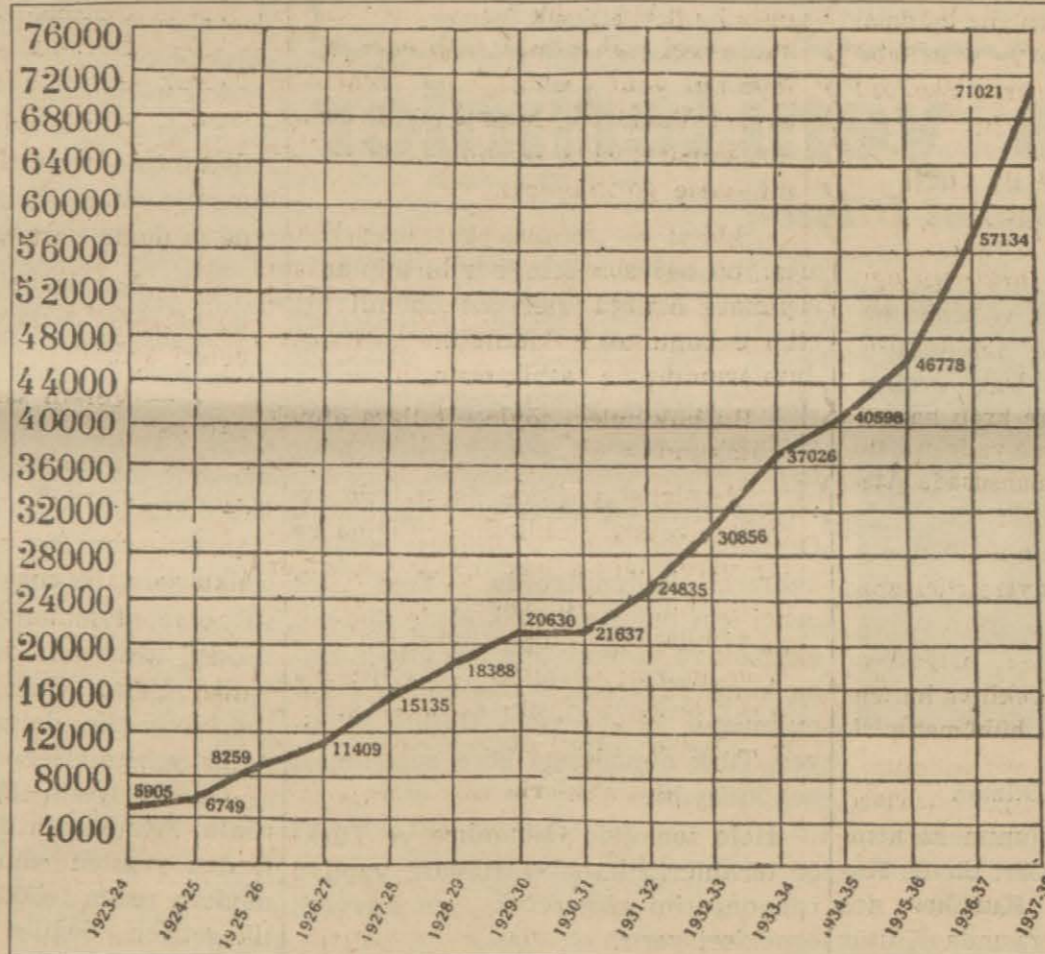
KÜLTÜR SAHASINDA

NELER YAPTIK ?

Yazan: Halil Vedad Fıratlı

Orta okullar talebe sayısı

1920 de milli Hükümet Türkiye Maarifini şu vaziyette bulmuştu:

Memlekette iki türlü talim ve terbiye müessesesi vardı; ilk basamaktan en yüksek dereceye kadar birbirine müvazi, fakat yetiştirmek istediği kafa ve adam bakımından birbirine aykırı iki müessese: MEKTEB, MEDRESE...

Meşrutiyet devrinde mektepler, metod ve kitaplar eskiye nazaran düzelmiş olmakla beraber, canlılığını muhafaza eden medreseler hayata bu yeni müesseselerden daha çok müessirdi. Meşrutiyet devri de telifci zihniyetin tam bir ifadesi olarak iki yüzlü maarif, iki yüzlü terbiyeden ayrılmadı. Osmanlılık fikri, bütün genişliği ile tedrisatın mihrini teşkil ediyordu. Çeşid çeşid milletlerden terakküb eden Osmanlı imparatorluğunda siyasi cemaatin nüvesini ve kuvvet kütlelerini teşkil eden TÜRLÜK, mevhum siyasi mülâhazalara bağlanan bir çekimle daima ihmal edilirdi. İdadilerden Arabça ve Farsçaya ilâveten her cemaatin dili okutuluyordu. Türk çocukları Bulgarca, Ermenice, Rumca... okumaya mecbur tutulurdu. Meşrutiyetle mektebin formu değişmiş, fakat ruhu eskiye bağlı kalmıştı; talebe, kit tahsilli muabırların elinde geniş bir ceza sistemile idare edilirdi. Muallimler pedagojik bir formasyona tabi olmadan, rastgele toplanırdı. Medresede yetişenler ekseriyeti teşkil ediyordu.

Bu devrin kültür, terbiye ve tedris işlerini anlatabilmek için şu noktaları tebarüz ettirmek kâfidir:

Saltanat devri maarif, halk kütüphanelerinin değil, muayyen bir sınıfın çocuklarını okutan, gayri milli, dar bir sistemdi.

Umumî terbiyede din otoritesi hâkimdi. Liselerin yukarı sınıflarında bile tabii ve fiziki ilimlere aid bilgilerin dini akidelerle telifine ve mucizelerin ilmen izahına çalışırdı. Biyoloji programlarına tekâmül bahsi konulmamıştı. (Şakkıkamer) mucizesini ilmen izah edebilmek için sınıfta tarihi tabii hocaları az mı terdökenlerdi? Talebenin vicdan hürriyetine tasallut, tedris muvaffakiyatının klâsik usulü idi.

Tedrisatın bütün teferruatında Ortaçağ hürriyetsizliği, dogmatizmi mutlak bir surette hükümrandı. Okutmanın bütün gayesi Osmanlılık fikri etrafında toplanırdı. Saltanata sadık tebaalar ve saltanat hükümetine memurlar yetiştirmek...

İşte Meşrutiyet maarifinin bütün hususiyetleri ve gayesi...

Mektebde disiplin devrin içtimai hayatını aksettiren bir tarzda korkuya müstenid, mihanikî, kör bir itaat esasına bağlanırdı.

Nüfusumuzun yarısını teşkil eden kadınların tahsil ve terbiyesine aslâ itina edilmemişti. İstanbul kız muallim mektebi (Darümuallimat) uzun seneler bu yolun tek müessesesi olarak kalmıştı. Ufak tefek teşebbüsler de muvaffak olamamış ve kızlarımızın okuması dar bir taassuba kurban gitmişti.

Cumhuriyet en geniş mikyasda halk sınıflarını okuttu. Tedrisatta bilgiyi hâkim kıldı, ve talebenin vicdan hürriyetini temin etti. Mekteb (Saltanata sadık tebaalar ve saltanat hükümetine memurlar yetiştirmek) için bir imarethane değil, kafası bilginin aydınlığında yoğrulmuş, medenî cihazla süslü, hür vatandaşlar yetiştiren yuvalar oldu. Cumhuriyet, mektebde tecrübeyi, müşahedeyi ve asrî metodu hâkim kıldı.

1923 de Büyük Şef: (Evlâdı memleketin müştereken ve mütesaviyen iktisaba mecbur oldukları ulûm ve fûnun vardır. Âli meslek ve ihtisas erbabının terfik olunabileceği derecâtı tahsilîye kadar terbiye ve tedrisatta vahdet, hey'eti içtimaiyemizin terakki ve tea-

lise noktai nazardan mühimdir) sözleriyle (Tevhidi tedrisat kanunu) nun prensiplerini millet kürsüsünden bildirdi, ve böylece an'anevi ve dinî maarif teşkilâtını temsil eden medreseler ilga edilerek asrî ve bünyevî maarif kuruldu.

Kısa çizgilerle Cumhuriyet mektebinin oluşunu ve manevî kuvvetlerini gözönüne koyduğum bu yazıda

Cumhuriyet, mekteb kadrolarını şu vaziyette bulmuştu: Orta tahsil müesseselerinde 11932 talebe, 1634 muallim, ilkmektebelerde 341,941 talebe, 10238 muallim... On dördüncü yılını kapatırken bu vaziyet Cumhuriyet maarifinde şu halde idi: Orta tahsil müesseselerinde 91702

talebe, 2606 muallim, ilkmektebelerde 761,362 talebe, 15112 muallim...

En ücra köylerimizde yükselen yeni mekteb binaları eski devrin uzun asırlar ihmal ettiği halk kütlelerinin yetiştirilmesinde en açık vesikalardır. Dar, basık, havasız, güneşsiz binalar yerine yüksek tavanlı, geniş pencere- li, temiz mekteb...

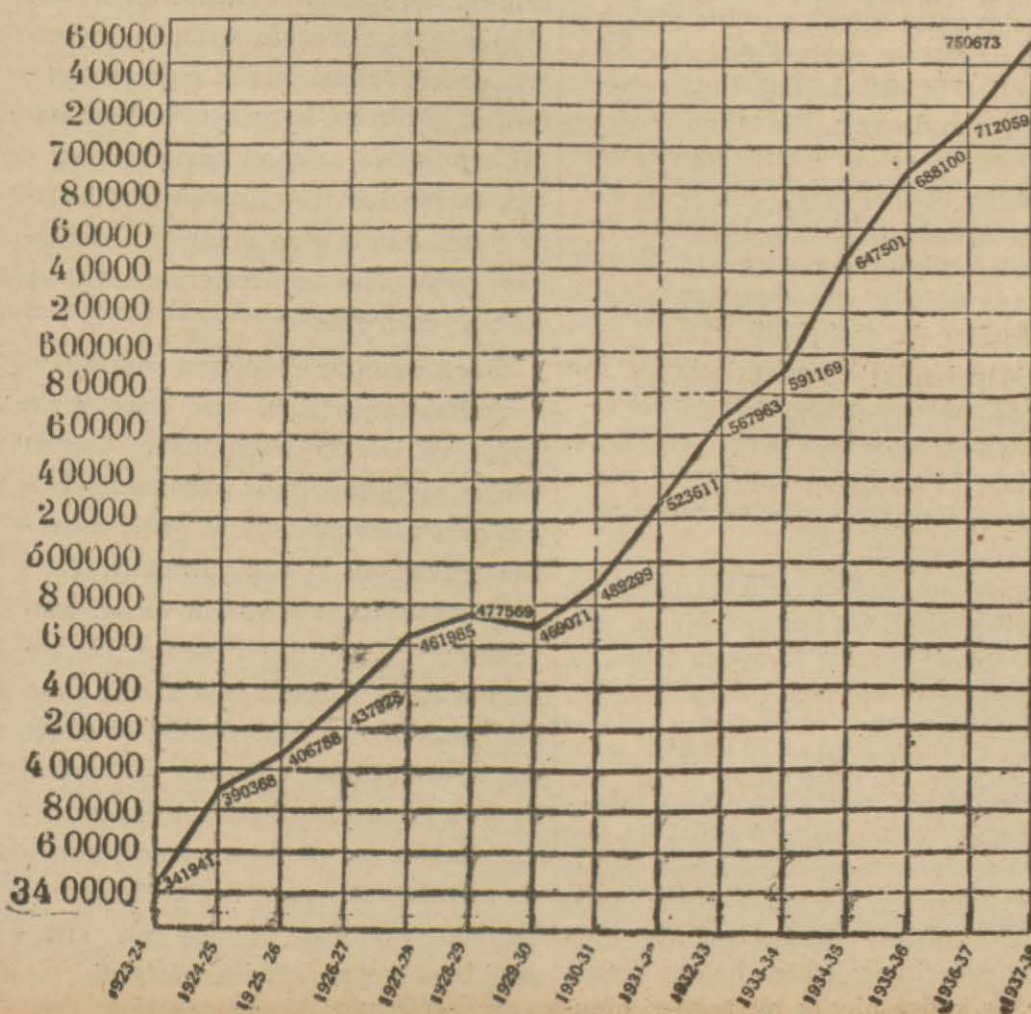
Mütareke senelerinde Türk kadını sahneye çıkamaz diye Bedia Muvahhidî kulisten nasıl tevkif edip götürdüklerini hatırlıyorum. İstanbul Üniversitesi'nde kız arkadaşlarımız ancak biz binayı tahliye ettiğimiz zaman gelip okuyabilirlerdi, çifte peçeler ve siyah çarşafar içinde... Bir profesörümüz dersini kızlarla beraber yapmağa kalktı diye Darülfünunun Müdürü Umumîsi Ahmed Naim Bey (Kızlarla erkekler zanubezanu oturuyorlar) diye is- tifa etmişti.

Siirtte, Vanda, Muştâ, Adanada, Konyada... Her yerde, her sınıfta kızlarla erkekler beraber okuyor ve zanubezanu oturmuyor mu bugün?...

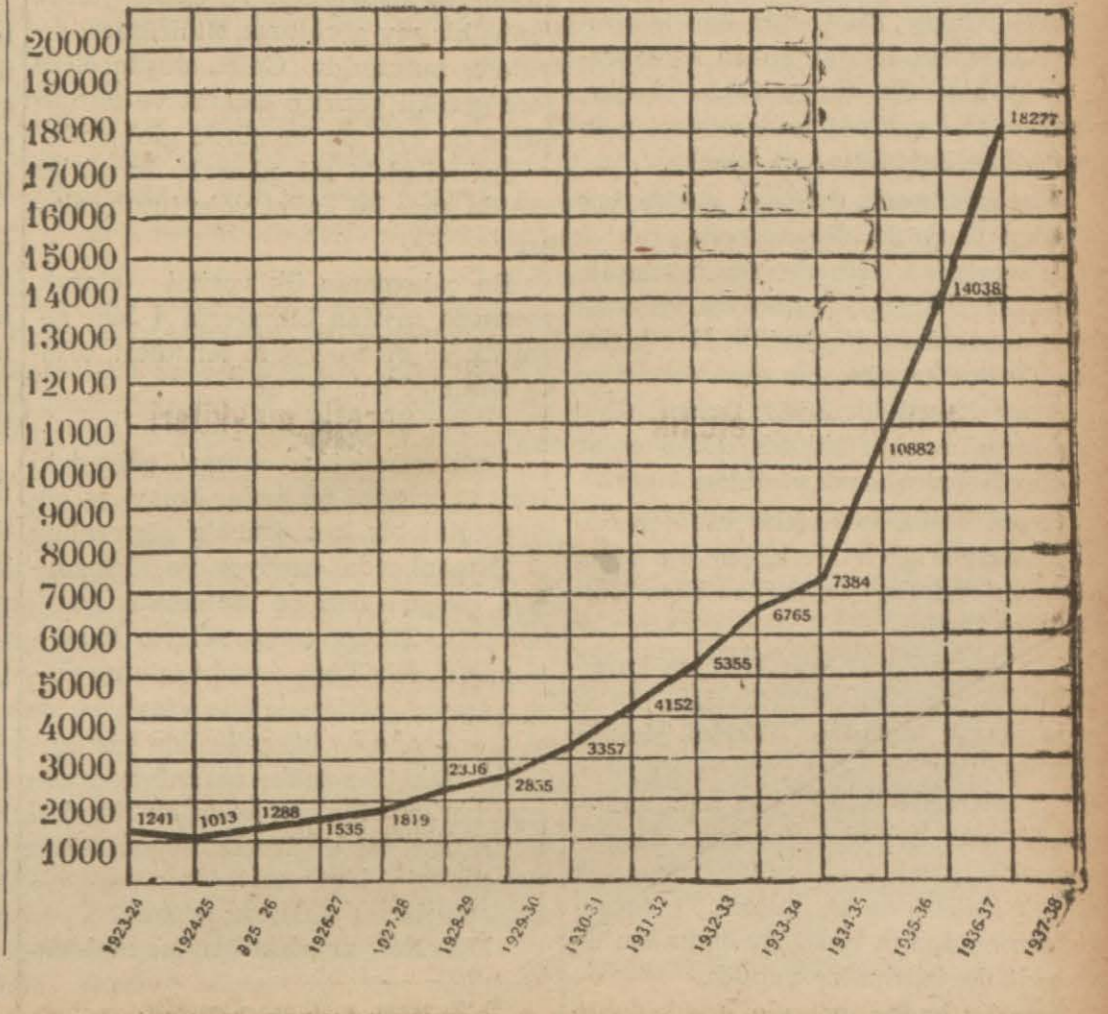
Ankaradaki Temsil Akademisinden de haberiniz vardır elbet. Yakında Türk sahnesine genç ve güzide elemanlarını verecek olan bu müessese (Türk kadını sahneye çıkamaz) diye kulis arasında bir artistin tevkif edilip götürülüşünden az zaman sonra en asrî metodlarla tesis edilen bir Akademi'dir ki o zihniyetin yüzüne bir şamar gibi indi.

Halil Vedad Fıratlı

ilk okullar talebe sayısı

Liselerimizin talebe sayısı

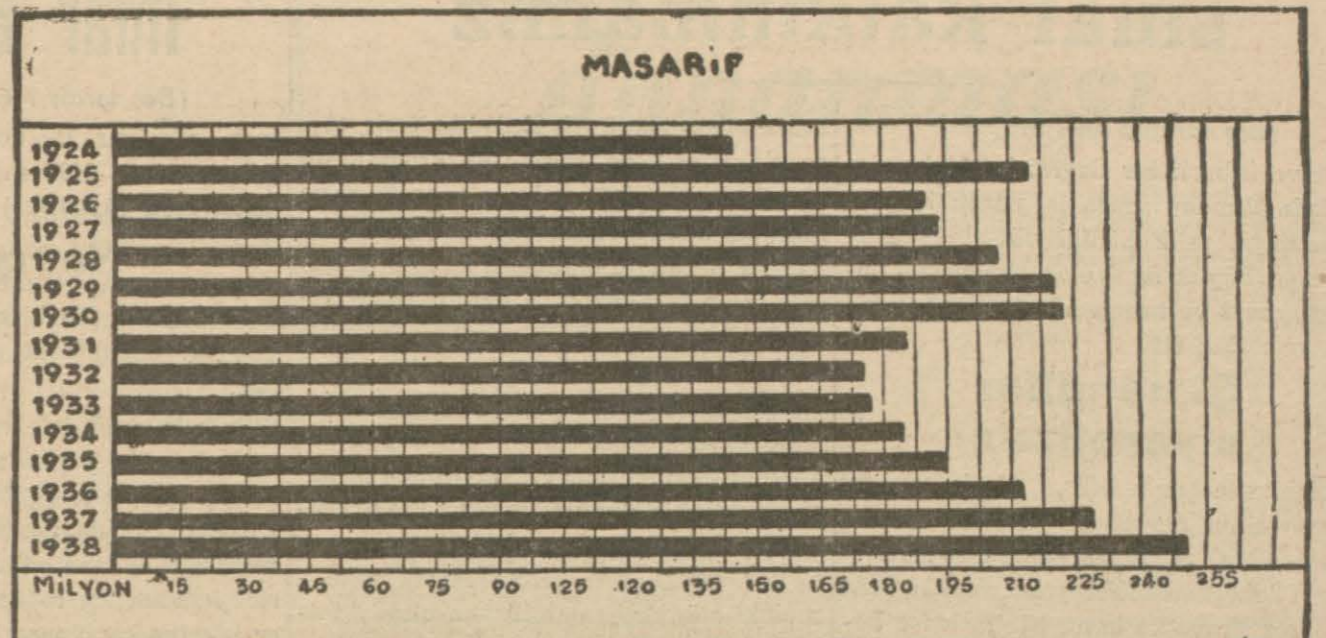
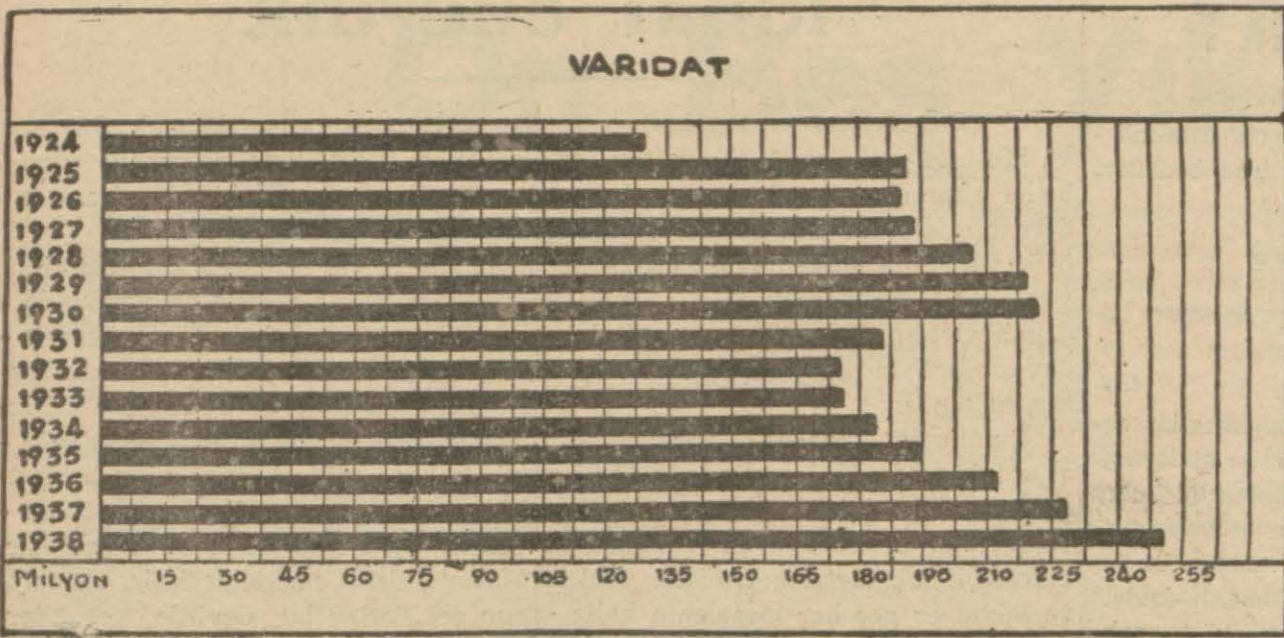

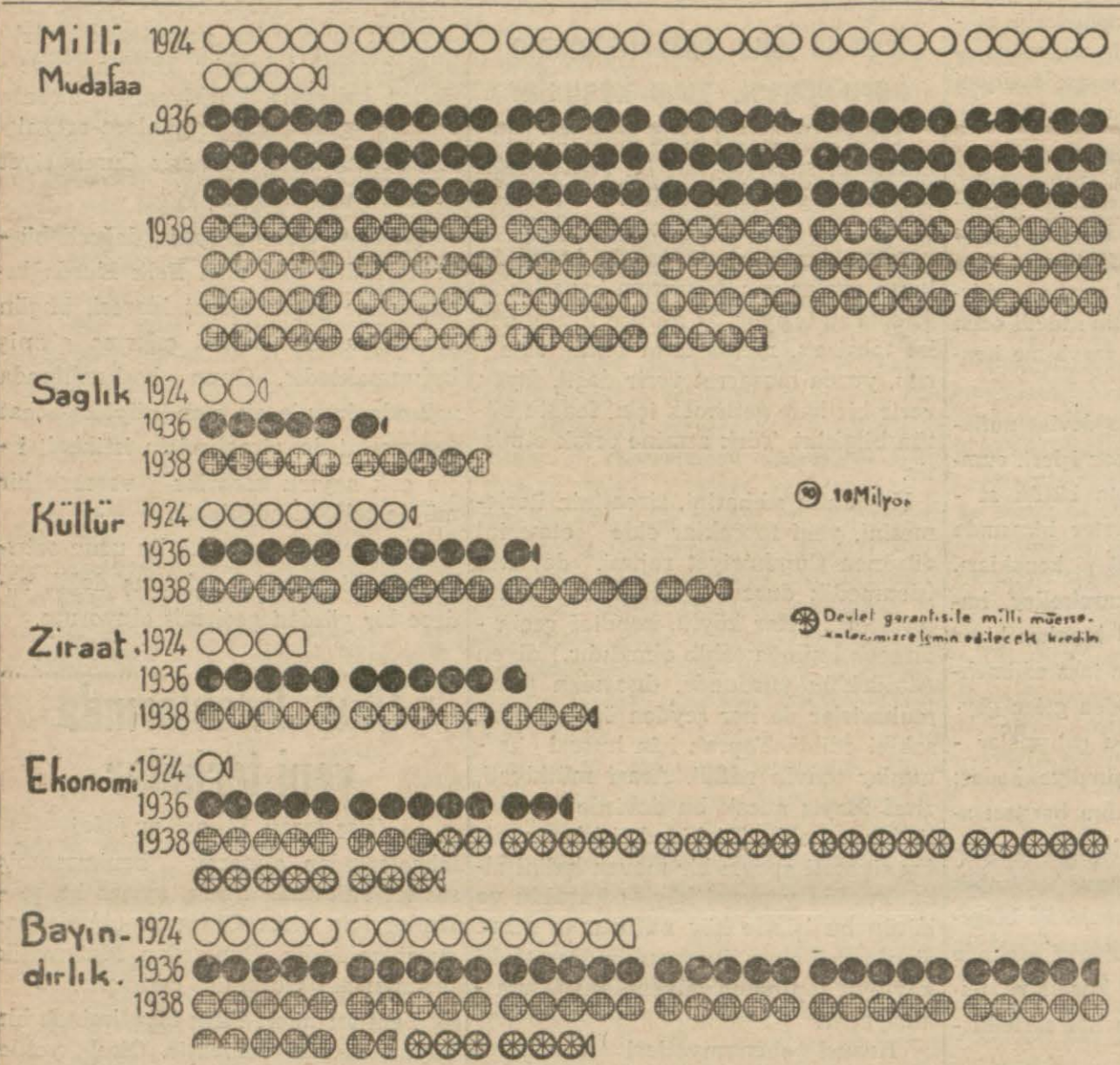

Cumhuriyet Maliyesinin 15 Yılı

Geçen onbeş yıl içinde bütçemizdeki inkişaf seyri

Bazı mühim işlerin ilk ve son Cumhuriyet hesabı kat'ilerinde ve son bütçedeki mevki

Mutlak yet, Meşrutiyet ve Cumhuriyette köylünün vergi yükü

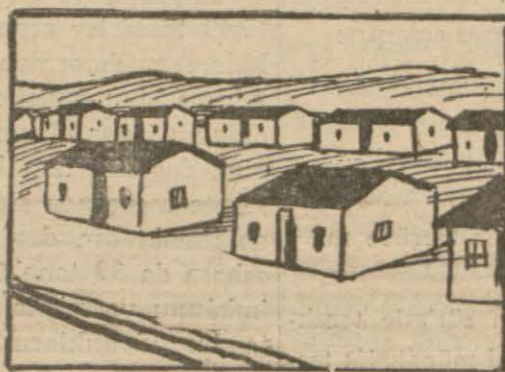
Dahiliye Nezaretinden Dahiliye Vekâletine

(BAŞTARAFI 9 uncu SAYFADA)

CUMHURİYETTE

Cumhuriyette köy işleri: Köy kanunu Türkiye nüfusunu ve ekonomisinin temeli olan halkı bir kanuna göre idare imkânını verdi. Ve Cumhuriyet köyü «köylü efendi» gibi karşıladı. Ona göre çalışmalarını tanzim etti, Cumhuriyet köye elini uzattı. Köylüyü ekonomik, siyasi ve içtimai bir şahsiyet yaptı.

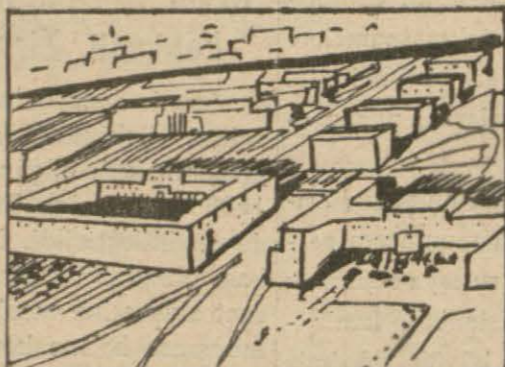
Cumhuriyet devrinde köyde bir kalkınma ve hareket vardır.

Cumhuriyette imar: Cumhuriyet devri belediyeleri hazırlamak ve modern şehir yapmak imkânlarını bahşetmiştir. Bundan başka 7.6.1935 tarihli bir kanunla da Cumhuriyet idaresi nüfusu 12 binden fazla olan kasaba ve şehirlerin harita, müstakbel imar plânları ve içme suları ile spor meydanlarını ve lâğım işlerini tanzim etmek için Dahiliye Vekâletine mezuniyet verdi.

Bu salâhiyete binaen belediyeler, imar heyeti namını alan heyeti kurdu. Cumhuriyet idaresi esasen kurulduğu sene den itibaren şehircilik ve imar işlerine büyük bir ehemmiyet vermişti. İlk faaliyeti Ankara şehrinin plânlarını hazırlamakla gösterdi.

Cumhuriyet devrinin imar işi gelişti güzel olmuştur. Bir taraftan devlet otoritesine, ve yüksek beynelmîl salâhiyetlerin yardımları ile imar işi medenî ve kültürlü bir milletin seviyesine lâyük bir hüviyet almıştır.

Su işleri: İmar faaliyetinin mühim ve müstacel kısımlarından biri de su işidir. Cumhuriyet idaresi Türkiye şehirlerini plânlı bir surette temiz, sıhhi ve bol suya kavuşturmayı gaye edinmiştir.

Cumhuriyet idaresi su tesisatına sahip olan pek az şehre tevâriş etmiştir. Cumhuriyetin su programı hali hazırda fennî su tesisatı olan şehirleri, tesisatı yapılmakta olan şehirler, projeleri hazırlanmış ve hazırlanacak şehirler esasına dayanmaktadır.

İMPARATORLUKTA

imparatorlukta köy işleri: İmparatorluk köylü insafsızcasına bir koloni haline koymuştu. Hele tanzimattan sonra memlekete giren ecnebi sermayesi gelirinin en mühimmini imparatorlukla birlikte köyü istismar ederek, köy kıymetlerini düşürerek elde ediyordu. Köy ekonomisi bakımından imparatorluk tarafından feda edilmişti.

İdare bakımından bazı zaruretler yüzünden nizamnameler yapmış ve köyü teşkilâtlandırmak istemiştir. 1281 tarihli mülki teşkilât nizamnamesinde köylerin muhtarlarla idare edileceği hakkında kayıtlar mevcuddu. Maamafih bu nizamnameye göre, köylerin manevi şahsiyeti salâhiyet sahibi değildi.

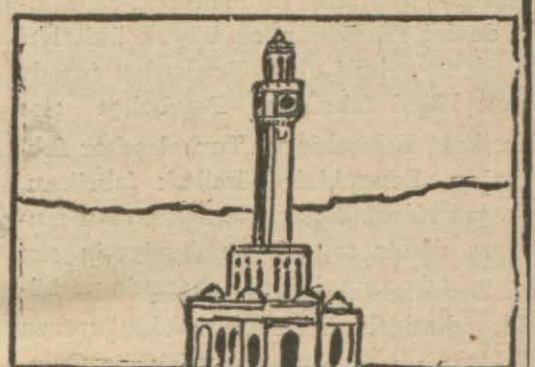
1287 tarihli idare umumiyet vilâyet nizamnamesinde muhtarlar biraz daha salâhiyet verilmişti. İmparatorluğun köyle olan alakası bu kadardır. Bu organizasyonu da köylerden asker ve vergi almak için bir kanal halinde vücuda getirmişti. Köyde medenî, sıhhi hiçbir tesis vücuda getirilmediği gibi, köyler için bir bütçe de tanzim edilmemişti.

Yani köy, imparatorluk içinde ne ekonomik, ne siyasi, ne de millî bir ünite olarak tanınmıştı.

imparatorlukta imar: En değerli valiler, parmakla gösterilen idare adamlarının ideali bir belediye bahçesi açmak, bir saat küesi dikmek ve bir gureba hastanesi inşa ettirmekti.

Hükümet esasen imar işlerine bir şey tasarlamış değildi.

imparatorlukta su işleri: İmparatorluk devrinde su işi ancak dinî ahkâma göre hazırlanmış basit bir içtimai yardım şeklinde idi. Ne membalar, ne mecranlar fennî bir surette tanzim edilmemişti. Su kemmiyet itibarile az olduğu gibi, keyfiyet itibarile de temiz değildi.

Şehirlerdeki vatandaşların bol su sarfetmeleri adetâ imkânsızdı.

Membalarında fennî tesisat yapılmamış olan suların mecranları çok defa lâğımlarla karışır, kenarında çamaşır yıkanır, içinde küçüğünden büyüğü ne kadar her türlü hayvan dolaşır.